Una din problemele cele mai importante ale țărilor în curs de dezvoltare este complexa problemă agrară. Ne-am adresat savantului brazilian JOSUÉ DE CASTRO pentru a prezenta cititorilor noștri stadiul acestei probleme în țările în curs de dezvoltare din America Latină.

Problema agrară în AMERICA LATINA

Articol scris pentru „Lumea" de JOSUÉ DE CASTRO

ISTORICII au numit anul 1960 „Anul Africii", pentru că în cursul acestui an a fost încununat de succes — grație emancipării politice a diferitelor țări — extraordinarul efort depus de popoarele continentului african pentru independența lor națională.

Deși nu avem pretenția să facem profeții istorice — lucru totdeauna riscant — ne permitem totuși să pronosticăm — ținînd seama de unele fenomene de semiologie socială, care au apărut în țările latino-americane — că anul 1964 ar putea fi numit în viitor „Anul Americii Latine" : an hotărîtor pentru popoarele din acest continent, care — căpătînd deja o conștiință politică — tind azi să-și cristalizeze aspirațiile colective prin înfăptuirea unei revoluții sociale care să modifice întreaga structură arhaică dăinuind încă în țările sud-americane.

În America Latină freamătă o mare neliniște, întregul continent este preocupat de căutarea căii care ar putea să ajute aceste popoare să se elibereze de toate formele robiei. Aceasta explică seriozitatea cu care economiștii și sociologii latino-americani analizează realitatea politico-socială a continentului lor și operația de reconsiderare fundamentală a panamericanismului, pe care o întreprind forțele politice. Conținutul ideologic al panamericanismului nu mai poate corespunde intereselor autentice ale țărilor latino-americane în fața evoluției istorice a acestui continent și nici aspirației colective a națiunilor latino-americane de a realiza o independență economică și socială completă. Or, această eliberare din economia dependentă colonială nu se va putea realiza într-un ritm accelerat decît prin cooperare, prin solidaritate internațională, pe baza unor interese comune și a unei înțelegeri mutuale depline.

De aici, necesitatea ca lumea — și îndeosebi acea parte a globului care este mai dezvoltată și, în consecință, mai aptă să colaboreze în mod util la planurile de dezvoltare regională — să cunoască trăsăturile cele mai semnificative ale adevăratei situații economice și sociale a Americii Latine ; totodată, trebuie să fie cunoscuți factorii care au intervenit și încă vor interveni cu cea mai mare intensitate în generarea acestei situații, ca și în împiedicarea sau frînarea transformărilor sociale absolut necesare pentru dezvoltarea economică a acestei imense întinderi geografice.

Un flagel caracteristic — foametea

Anchetele experților, care au stabilit harta mondială a foametei, au arătat că America Latină se situează printre regiunile cele mai atinse, împreună cu țările mai vechi din Asia și cu acele teritorii din Africa prădate și stoarse de către colonialism.

Dintr-o populație de 200 milioane de oameni, 130 de milioane de sud-americani suferă cantitativ sau calitativ, de pe urma unui regim alimentar insuficient, din cauza lipsei unor alimente esențiale.

În majoritatea țărilor din America Latină, procentul mortalității infantile este de 5—8 ori mai mare decît în țările Europei. Media vieții atinge abia jumătate din cea înregistrată în Europa sau Statele Unite. Aceasta se datorește acțiunii permanente a foametei. Organizația mondială a sănătății cifrează la un milion pe an numărul copiilor din America Latină care mor sub vîrsta de 5 ani, majoritatea lor fiind victimele foametei sau ale bolilor endemice care nu sînt decît consecințele ei.

Scopul acestor rînduri nu este însă analizarea profundă a diverselor forme sau manifestări ale flagelului foametei în America Latină. Scopul nostru este altul : vrem să definim fenomenul subdezvoltării economice ca rezultat al unui ansamblu de factori interni și externi. În acest sens, urmărim să precizăm locul pe care îl ocupă printre factorii ce frînează dezvoltarea economică a acestei zone — structurile agrare, moștenire a colonialismului politic și economic dominant de aproximativ cinci secole în America Latină. Iar foametea, această îngrozitoare calamitate socială, nu este decît expresia biologică și socială a unui fenomen economic caracteristic slabei dezvoltări economice a Americii Latine.

Rădăcinile sociale ale foametei

O are foametea în America Latină se explică prin condițiile naturale nefavorabile de acolo ? Desigur că nu. În această regiune, ca de altfel și în alte regiuni ale lumii, foametea este provocată mai mult de factorii structurali decît de condițiile naturale. Ea este consecința unei defectuoase orînduiri economice precum și a nedreptății sociale.

Foametea în America Latină este de origine socială. Ea este un rezultat al exploatării economice practicate în această regiune. Pentru a ascunde realitatea, pentru a camufla pe adevărații vinovați care provoacă foametea acestui continent, neomalthusienii au încercat să atribuie acest fenomen „insuficienței"

resurselor naturale și „sărăciei" solurilor din regiunile tropicale care constituie cea mai mare parte din America de Sud : aceste terenuri ar fi incapabile să hrănească o populație care crește cu 4 milioane pe an. Nimic nu este mai fals ; nimic nu este mai lipsit de o bază științifică decît această afirmație. America Latină este departe de a fi suprapopulată. Ea, care ocupă 16 la sută din suprafața locuibilă a planetei, adăpostește numai 6 la sută din populația mondială. Densitatea ei demografică relativă este una dintre cele mai scăzute : 8 persoane pe km², față de 54 — în Asia și 82 — în Europa. În plus, suprafața cultivată nu reprezintă decît 6 la sută din uriașele întinderi care sînt încă neexploatate. Chiar acolo unde pămîntul este cultivat, metodele agrare utilizate sînt dintre cele mai primitive și productivitatea este cît se poate de mică. Deci, nu e adevărat că pămîntul ar fi incapabil să satisfacă necesitățile populației din America Latină ; nu natura se arată zgîrcită, ci omul ; sau, mai exact, unele grupuri de proprietari hrăpăreți care exploatează pămîntul în interesul lor exclusiv.

În America Latină foametea își are rădăcinile în exploatarea colonială a pămîntului. Monocultura și regimul de plantații au căpătat în acest continent forme excesive, pentru a satisface interesele latifundiarilor locali și ale monopolurilor străine. Astfel, în aceste țări s-a dezvoltat cultura extensivă a produselor destinate exportului, în dauna unei agriculturi intensive care putea să asigure existența populației.

Fiecare zonă, fiecare țară are o specializare anormală, care a rupt echilibrul natural și a agravat lipsurile alimentare proprii. Astfel, Brazilia și Columbia au ajuns să producă numai cafea, America Centrală să devină imperiul bananelor, Bolivia să dețină monopolul cositorului, iar Venezuela pe cel al petrolului. În aceste țări ale Americii Latine s-au dezvoltat ramuri economice nu numai cu caracter neproductiv, dar chiar destructiv, care au adus perturbări în echilibrul fiecărei națiuni. Aici se poate vorbi de circuite exclusive ale industriei miniere, zahărului, cafelei, cauciucului brut, petrolului, silitrei. Aceste circuite au la origine același spirit mercantil : sub motiv că urmăresc dezvoltarea economică a țării, ele generează de fapt procesul de formare a capitalului. Orientarea este dată, mai întîi, de colonialiștii europeni și de moștenitorii lor, beneficiari ai marilor concesiuni funciare și miniere ; le urmează grupurile financiare însărcinate cu gestiunea investițiilor coloniale. Ca atare, economia Americii Latine nu se dezvoltă decît conform intereselor marilor monopoluri internaționale.

Tactica acestora a fost întotdeauna aceea de a accepta existența unui mic grup influent, care să le apere interesele, să le protejeze poziția, să lupte pentru menținerea statutului lor și să se opună oricărei mișcări spre independență națională sau dezvoltare economică. Astfel s-a menținut în aceste țări ale Americii de Sud *o structură agrară arhaică*, de tip feudal, *care constituie factorul principal al stării de mizerie a continentului și care rămîne principalul obstacol în realizarea oricărui progres social.*

Chiar țările care au pornit la o schimbare a economiei lor prin intermediul unei industrializări intensive, cum este cazul Braziliei, n-au reușit încă să scape din cătușele acestei structuri agrare retrograde, din complexul social al regimului de plantații, cu întregul lui cortegiu de mizerii. De aici rezultă o contradicție internă, care conferă acestor popoare o monstruoasă dualitate : structuri agrare arhaice și o economie industrială adeseori evoluată, dar bazată — grotesc — pe un sistem agrar precapitalist, supraviețuitor al evului mediu.

Structura agrară arhaică

În mod practic, continentul suferă de caracterul arhaic al acestei structuri agrare ; și astăzi încă, găsim un sistem total nepotrivit cerințelor sociale : latifundia și minifundia. Și una și alta sînt la fel de antieconomice și antisociale.

Într-un raport prezentat în 1962 la Consiliul economic și social al O.N.U., se poate citi următorul pasaj : „În America Latină acest regim funciar pune probleme grave care pot fi rezumate în formula binecunoscută : oameni fără pămînt, pămînt fără oameni. Cele două extreme predomină aici : pe de o parte, imense proprietăți sau *latifundias* ; pe de altă parte, proprietăți mici sau *minifundias*. *Latifundias* sînt adesea *haciendas* de cultură extensivă pe mari suprafețe, dar puse prost în valoare sau chiar necultivate. În cele mai multe cazuri, ele nu dau, desigur, randamentul dorit. Numeroase *latifundias* folosesc sistemul arenzii sau al dijmei".

Statisticile existente apreciază că *8 la sută din numărul total al proprietarilor monopolizează 64 la sută din suprafața totală a pămînturilor cultivate în America Latină.* Multe din aceste domenii sînt imense, unele din ele însumînd peste 100 000 de hectare. *Minifundia* nu reprezintă decît un sfert din pămînturile cultivate ale continentului.

Acest gen de structură agrară constituie în mod indiscutabil *o cauză majoră* a exploatării insuficiente a resurselor naturale, a productivității agricole scăzute, a utilizării nesatisfăcătoare a mîinii de lucru. Acest sistem nu poate genera decît foamete în continentul unde predomină. Dar nu numai această repartizare inechitabilă a pămînturilor este cauza care provoacă foametea, ci și tipul relațiilor sociale izvorîte dintr-un mod de producție mult anterior. Și astăzi se întîlnesc aici diverse forme de plată moștenite din timpul sclavagismului. Structura agrară arhaică este principalul factor care determină productivitatea agricolă scăzută a acestei regiuni și, în consecință, mizeria și înapoierea în care trăiește populația rurală.

Reforma agrară: o necesitate stringentă

Știm cu toții că aceste țări nu vor putea să se elibereze economic și politic decît prin industrializare ; dar nimeni nu poate tăgădui că este imposibil ca ele să realizeze această industrializare atîta timp cît va mai exista o structură agrară retrogradă, cum există în aproape toate țările Americii Latine. De aici rezultă necesitatea urgentă a înfăptuirii unei reforme de structură, căci ea constituie un imperativ politic absolut necesar pentru progresul social al țărilor latino-americane.

Reformele agrare care urmează a fi efectuate vor trebui să fie supuse unui sever examen tehnic și economic. E necesar ca ele să cuprindă nu numai exproprierea și redistribuirea pămîntului, lichidarea nedreptății sociale reprezentate de existența a milioane de țărani fără pămînt, exploatați de marii moșieri. Acest procedeu n-ar putea să rezolve —

Goniți de foame, țărani indieni din multe sate peruviene iau drumul orașelor, în preajma cărora își ridică așezările lor de corturi. Polițiștii îi gonesc însă și de aici...

el singur — drama economiei agrare. Dacă numai redistribuirea pămîntului nu este suficientă, schimbarea situației agrare fără modificarea structurii agrare ar fi, la rîndul ei, la fel de ineficace : ar însemna o politică de falsă reformă, care preconizează exclusiv un program de asistență, de educare, de ajutor sanitar, sub motiv că aceste schimbări vor sfîrși prin a zdrobi rezistența unui conservatorism înverșunat.

Aceasta este o premisă cu totul falsă : aspectele de educație și cele sociale deosebit de acute (analfabetismul, mizeria, lipsa de igienă, bolile endemice) sînt rezultate ale regimului agrar al latifundiei, iar ele vor rămîne neschimbate atîta vreme cît acest complex social-economic nu va fi desființat.

În America Latină e nevoie de reforme veritabile care să cuprindă revizuirea tuturor raporturilor juridice dintre cei ce dețin proprietatea asupra pămîntului și cei ce-l muncesc. E necesar să se elaboreze coduri agrare, în stare să aducă proprietatea la adevărata sa funcție socială, mărindu-i randamentul și distribuind întregii colectivități beneficiile obținute. Ansamblul legilor cuprinse în aceste coduri trebuie să soluționeze numeroase probleme, precum exproprierea pămîntului, arenda rurală, contractele de muncă și diverse alte aspecte complimentare legate de munca pămîntului.

Nu se poate stabili o tematică ideală a acestor reforme valabilă pentru toate țările sud-americane. În fiecare caz adaptarea sa depinde de multiplii factori locali de ordin natural și de ordin social. Fiecare țară trebuie să-și creeze propriul său gen de reforme, ținînd seama, evident, de realitatea politică și socială, ca și de experiența, de greșelile și de succesele obținute prin reformele înfăptuite în alte țări.

În afară de reformele de structură, țările slab dezvoltate vor trebui, de asemenea, să instaureze o politică efectivă de încurajare a producției agricole, din care în mod obligator e necesar să facă parte și o politică a prețurilor produselor alimentare și de consum intern, precum și o politică de încurajare a producției acelor produse care sînt indisolubil legate de folosirea intensivă a pămîntului, dar care, în general, nu sînt cultivate în zonele mai puțin dezvoltate.

Politica de garantare și de stabilizare a prețurilor constituie o armă puternică pentru îmbunătățirea agriculturii ...Încurajarea producției de îngrășăminte, insecticide, a semințelor etc. constituie o garanție a deplinei utilizări a pămîntului și a obținerii unui randament cît mai mare.

Creditul agricol pentru organizarea cooperativelor sau a altor asociații în comun poate să joace un rol important în lupta împotriva foametei în acest continent.

Diferențierea rațională a culturilor, utilizarea pămîntului în funcție de calitățile sale naturale, îmbunătățirea calității semințelor sînt și ele elemente indispensabile pentru realizarea unei politici de încurajare și de ajutorare a agriculturii în America Latină. Desigur, parte din aceste măsuri se aplică deja, cu mai mult sau mai puțin succes, în diferite țări ale continentului, iar alte țări au căutat să găsească alte forme de îmbunătățire și de creștere a producției agricole.

Mexicul, Bolivia, Guatemala, Venezuela au adoptat reforme agrare de o mai mare amploare, dar din diferite motive n-au atins încă scopul urmărit. Mai rămîn multe de revizuit, multe de înfăptuit.

Acest indian este unul dintre cei mai „bogați" oameni ai satului. El are o oaie și o palmă de pămînt.

LA OLIVEDO, IN PERU

ÎN PERU, guvernul condus de Oscar Trelles a trebuit să demisioneze în urma votului de neîncredere pe care l-a primit în Camera Deputaților. Moțiunea de neîncredere — în jurul căreia au avut loc dezbateri ce au durat mai mult de o zi și o noapte fără întrerupere — este în legătură cu atitudinea fostului guvern față de mișcările țărănești pentru reforma agrară. În ultimele luni, asemenea mișcări s-au declanșat ca o reacție în lanț.

...*France Presse* relata recent că în Peru un călător străin observă peste tot imaginea tragică a unei populații vlăguite de viața grea pe latifundii. Țăranii muncesc pe moșii în condiții înrobitoare, primind pentru truda lor o plată derizorie, echivalentă cu 2 pînă la 50 de centi americani pe zi. Plugul primitiv și săpăliga de lemn, moștenite încă de la incași, sînt unelte multiprezente pe ogoarele peruviene.

Deputatul Blaco Marcona remarca, într-o convorbire cu ziariști străini, că țăranii peruvieni au început să acționeze cu fermitate pentru a se smulge din starea de înapoiere în care trăiesc. Nu e vorba numai de faptul că, într-un singur an, autoritățile economice din Lima au primit cereri pentru a trimite la sate 200 000 de pluguri de fier, ci și de declanșarea unor puternice mișcări pentru înfăptuirea unei reforme agrare.

Un episod dramatic al acestei lupte a țăranilor peruvieni a fost relatat, nu demult, de postul de radio „Voz del Tropico" din Costa Rica.

...Faptele s-au petrecut în așezarea Olivedo, din regiunea Apurimac. Ayllus-ul (comunitate sătească indiană alcătuită după străvechiul sistem incaș) din Olivedo, unde țăranii suferă de generații întregi de o foame cronică de pămînt, a hotărît ca oamenii să-și cucerească singuri peticul de ogor necesar hranei. De aceea, indienii au pus stăpînire pe cîteva zeci de hectare din pămînturile moșierești necultivate de proprietarii lor. Curînd, împotriva țăranilor au fost trimise detașamente de represiune ale poliției. Ciocnirea a avut loc într-o duminică, în zori. Era a treia zi de cînd plugurile țărănești intraseră în pămîntul nefolosit de moșieri. Ayllus-ul își trăia viața obișnuită ; nimic nu prevestea încrîncenarea care avea să urmeze. Numai bătrînul preot Ramon Taraverra — relatează „Voz del Tropico" — străbătea liniștit ogoarele de curînd ocupate de țărani. Și el era indian și, de aceea, binecuvînta curajul consătenilor săi.

El a văzut și a auzit totul. A zărit șirurile de polițiști care înaintau spre sat. În fugă, atît cît îl ajutau cei peste 60 de ani, Taraverra a izbutit să ajungă în sat cu zece minute înaintea trupelor de represalii. A trezit oamenii. Aceștia au fost însă imediat secerați de focul armelor : polițiștii au tras în plin, pentru a „se impune" de la început în fața „răzvrătiților". 15 țărani au fost uciși, iar peste 50 răniți. A urmat un simulacru de judecare a capilor „răscoalei", după care 27 de țărani, legați unul de altul, au fost luați sub escortă de la vetrele lor.

Dar indienii nu și-au plecat fruntea. Timp de șase zile, țăranii din Olivedo au cutreierat împrejurimile, stîrnind o hotărîtă mișcare de solidaritate cu cauza lor dreaptă. În întreaga regiune Apurimac s-au declanșat noi acțiuni de ocupare a pămînturilor moșierești în semn de protest împotriva represiunii sîngeroase de la Olivedo și, totodată, pentru eliberarea celor arestați. Comitetul național peruvian pentru reforma agrară a hotărît, ca, în caz că nu se va face dreptate la Olivedo, să organizeze o nouă manifestație de protest la Lima, asemănătoare celei din septembrie, cînd peste 100 000 de țărani au demonstrat în capitala țării pentru reforma agrară.

În fața valului de proteste populare, autoritățile au fost obligate să-i judece pe cei care au ordonat represiunea de la Olivedo și să consfințească dreptul de proprietate al țăranilor asupra pămîntului ocupat de la latifundiari. O măsură definitivă sau numai o acțiune tactică, momentană ? Pînă la aflarea răspunsului exact, în provincia Apurimac, în Valea Imperial de Canete, în provinciile Junin, Convencian și Cuzco, masele țărănești continuă să intre cu plugurile în pămînturile moșierești. *„Problema se pune în felul următor :* — declară Comitetul național peruvian pentru reforma agrară — *pămîntul ocupat de țărani să rămînă în posesia lor, iar autoritățile să desăvîrșească acțiunile de pînă acum ale maselor. Altfel, Peru va rămîne arena unor continue frămîntări sociale, în cadrul lor putînd izbucni oricînd lupte de masă".*

P. TĂTARU

REPORTAJ PE GLOB

ÎNSEMNĂRI DIN R. D. VIETNAM

O nouă plantație de arbori de cauciuc

MĂ AFLAM de cîteva săptămîni în R. D. Vietnam, cînd însoțitorul meu îmi propuse să vizităm o plantație de arbori de cauciuc.

— *Acum este momentul cel mai potrivit* — îmi explica el. *În decembrie și ianuarie, se „culeg" la noi roadele arborilor de cauciuc.*

Pentru un vizitator venit din zona temperată, nu putea fi o invitație mai atrăgătoare. Începusem să mă obișnuiesc cu clima tropicală și știam că natura de aici îți oferă la fiece pas peisaje bogate și frumoase.

A doua zi am plecat spre sud, către paralela 17, în zona cea mai caldă din R. D. Vietnam. Am pornit-o pe renumita șosea nr. 1, care străbate țara de la un capăt la altul, pe o distanță de peste două mii de kilometri. Marea Chinei de sud ne-a fost tot timpul tovarăș de drum și, totodată, vecin binevoitor ori de cîte ori am vrut să poposim, fie pentru a mînca, fie pentru a ne odihni sau a ne mai răcori în apele ei albastre.

De cum ai ieșit din Hanoi, ai impresia că pămîntul s-a restrîns în limitele șoselei pe care mergi. Într-adevăr, intri în împărăția culturii orezului, iar șoseaua pare o panglică ondulată, plutind peste întinderi nesfîrșite de apă. E aproape vremea culesului celei de a doua recolte de orez și mai mult ghicești decît vezi mii și mii de oameni, cufundați în apă. Doar pălăriile mari, care-i feresc de arșița soarelui, le trădează prezența.

Dacă, mergînd spre sud, îți arunci privirea în stînga drumului, dincolo de orezării va fi o fîșie îngustă de nisip, hotar între două țări de ape: cea neagră, mîloasă, producătoare de orez, și cea albastră al cărei sfîrșit nu se vede, aducătoare de pești, melci și atîtea vietăți marine. Și una și alta sînt de neprețuit pentru om, dîndu-i hrana necesară. Spre dreapta, țara apelor cenușii e mult mai întinsă. Imediat în spatele ei, se ridică munți mari, ca niște uriași răsăriți din pămînt, înveșmîntați într-o vegetație de junglă ce nu poate fi străbătută decît de localnicii obișnuiți cu căldura potopitoare și înarmați cu un cuțit anume făcut să taie lianele care-ți pun piedici la fiecare pas.

Prezența satelor o simți de la distanță. Nu se văd casele, dar palmierii cu silueta lor elegantă, bambușii avîntați spre înaltul cerului și bananierii cu frunzele lor imense și totuși pline de grație, îți dau de veste că acolo, ascunsă în mijlocul acestei vegetații luxuriante, se află o așezare omenească. Casele sînt făcute din bambus, aici „iarna" cea mai grea fiind cam așa cum este la noi în mai-iunie.

Cu cît te îndrepți spre sud, se face din ce în ce mai cald și mai umed.

Ne-au trebuit două zile ca să ajungem în apropierea paralelei 17. Deseori a trebuit să traversăm cu bacul cursuri mari de ape. Fiind la doi pași de vărsarea în mare, rîurile — după ce-au adunat apele a mii de izvoare și pîrîuri — au aici uneori proporții uriașe. De altfel, nu există trecător ajuns prin părțile acestea care să nu se oprească, oricît ar fi de grăbit, măcar un ceas, două la Valea Întoarcerii (n-am reușit să aflu de ce i se spune așa). În acest loc munții coboară din înălțimile lor de peste două mii de metri pînă în apele mării, aducînd cu ei zeci de izvoare cristaline, ce se varsă direct în mare, pomi și plante uriașe îmbinînd cu măiestrie culorile peisajului de la verdele închis, puternic, al pădurilor de munte pînă la albul înspumat al mării ce se zbate cu furie în fața stîncilor de granit. Nu există nuanță de verde și albastru care să nu ți se înfățișeze ochilor în acest peisaj feeric.

După două zile, am ajuns deci în apropiere de paralela 17, în regiunea Vinh. Primul popas l-am făcut la gospodăria de stat Qujet Thang, care posedă una din cele mai mari plantații de cauciuc și piper din R. D. Vietnam. Unitatea aceasta este foarte tînără : ea a luat ființă abia în 1958, pe locurile unde se afla înainte o plantație de cauciuc care fusese distrusă aproape în întregime în timpul războiului. Gospodăria mai cultivă și ceai, arahide și manioc (o plantă ale cărei rădăcini uscate și măcinate dau un produs alb vîscos ce se folosește în locul orezului). Cultura principală rămîne cauciucul, care se întinde pe o suprafață de peste o mie de hectare.

Printre arborii uriași am pornit-o împreună cu inginerul Vo-hong-Qug, care s-a oferit cu multă amabilitate să ne explice întreaga istorie a cauciucului, pentru a o împărtăși, cît mai pe scurt, cititorilor noștri.

Se spune că cele mai vechi produse din cauciuc natural datează din secolul al XI-lea al erei noastre : acestea au fost găsite în urma unor săpături arheologice în America Centrală. Indienii le foloseau, sub forma unor mingi, în timpul ceremoniilor religioase. Locuitorii Europei au venit în contact pentru prima oară cu cauciucul natural la sfîrșitul secolului al XV-lea, cînd Cristofor Columb a descoperit continentul american.

Cuvîntul cauciuc este de origină indiană și înseamnă „lacrimile arborelui" (Kaa — arbore ; o ciu — a plînge). Aceste „lacrimi" — sucul lăptos, alb și vîscos, numit *latex* în limba spaniolă — sînt adunate dintr-un arbore originar de pe malurile Amazonului numit *hevea brasiliensis.*

Plantația de *hevea brasiliensis* pe care am vizitat-o în R. D. Vietnam, la sud de tropicul racului, avea și arbori vechi, plantați încă de la începutul acestui secol, alături de foarte mulți arbori tineri. Cei mari atingeau înălțimi pînă la 30 m., cu un diametru cam de trei metri. *Latexul* se găsește imediat sub scoarța arborelui. Crestarea începe să se facă după 5—7 ani de la plantare, cînd la o înălțime de 45 cm de la pămînt diametrul tulpinei este tot de 45 cm. Atunci, pe scoarța arborelui se fac tăieturi ce pornesc de la un anumit punct și coboară lin, pe măsură ce înconjoară tulpina. Se face un fel de jgheab spiral înclinat. Din vasele lactifere, care formează un sistem unitar aflat sub scoarța arborelui, se scurge laptele alb vîscos, într-un vas de forma celor pe care localnicii le folosesc la mîncatul orezului.

Interlocutorul nostru s-a oferit să ne dea și cîteva date în legătură cu plantația pe care o are în grija sa :

— Noi am plantat cîte 450 arbori pe fiecare hectar. Pe întinderea aceasta, cît se poate cuprinde cu ochii, avem aproape cinci sute de mii de arbori. Din 1963 au început să producă și arborii mai tineri. Aceștia dau cam 250 gr latex pe zi. Cei mai vechi de zece ani dau cîte un kilogram de latex ; cei mai „bătrîni" — cam două kilograme. Asta — numai pînă la „vîrsta" de 50—60 de ani ; după aceea, pînă la 100—120 de ani — cît numără viața unui asemenea arbore — producția este în scădere. Fiecare lucrător are în grijă 300 de arbori. „Recoltarea" se face numai în decembrie și ianuarie ale fiecărui an. În restul timpului, copacul se refăce.

■

O plimbare printre arborii unei plantații de cauciuc nu e prea ușoară, chiar dacă o faci în luna decembrie, cînd la noi cade prima zăpadă. Termometrul nu coboară aici sub plus 30 de grade, iar umezeala face ca totul să se lipească de corp, ca într-o baie de aburi. Pămîntul e atît de umed încît cu greu îți desprinzi picioarele, deși ai avut prevederea de a încălța cizme ușoare de... cauciuc.

În asemenea vizite te însoțește permanent planta denumită în dicționarele botanice *mimoza simpatica,* ale cărei frunzulițe se strîng la cea mai mică atingere. Este nelipsită din plantațiile de cauciuc și foarte folositoare : atrage și înmagazinează o mare cantitate din umezeala absolut necesară acestor arbori tropicali.

În anii ce urmează, gospodăria pe care am vizitat-o își va mări suprafețele datorită măsurilor luate de guvernul R. D. Vietnam. Se va construi aici și-o fabrică de presare și pregătire a lichidului recoltat, înainte de a fi trimis în fabricile industriei grele și ușoare. Cu toată larga extindere a cauciucului sintetic, a maselor plastice, folosirea cauciucului natural este în continuă creștere : în fabricarea a numeroase produse, el nu poate fi înlocuit.

Iată de ce în R. D. Vietnam, deși nu există cele mai bune condiții climatice, se acordă atîta importanță extinderii culturii arborilor de cauciuc, ridicării treptate a producției lor.

Stan VLAD

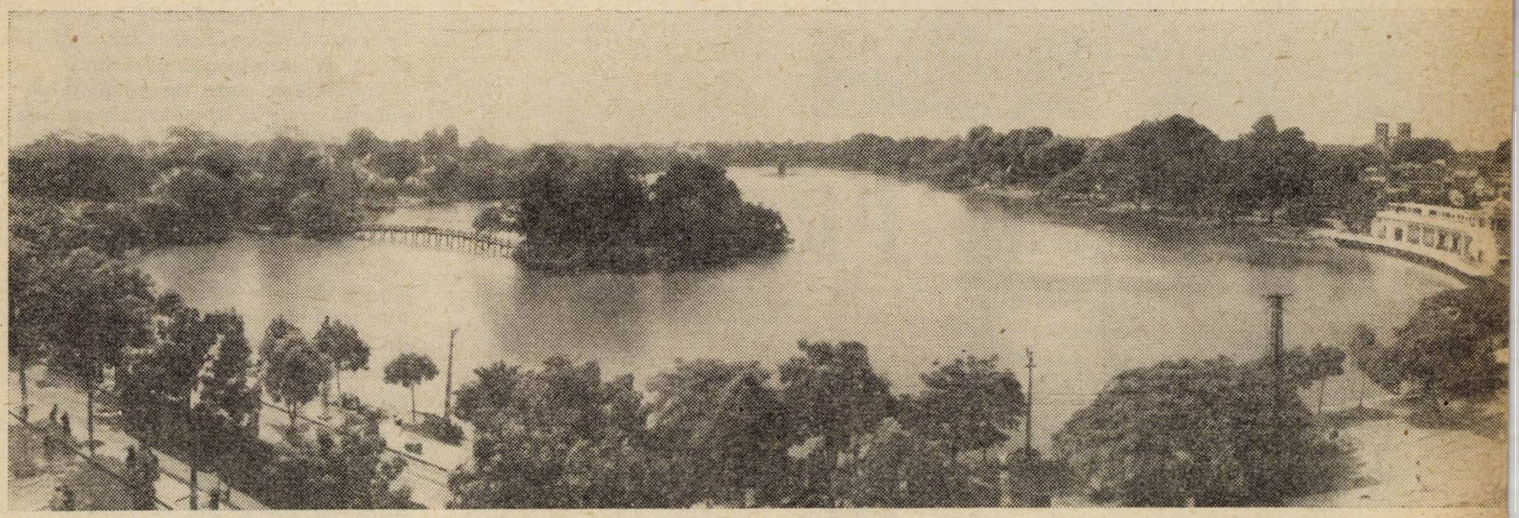

Hanoi : unul din pitorești lacuri ale orașului.

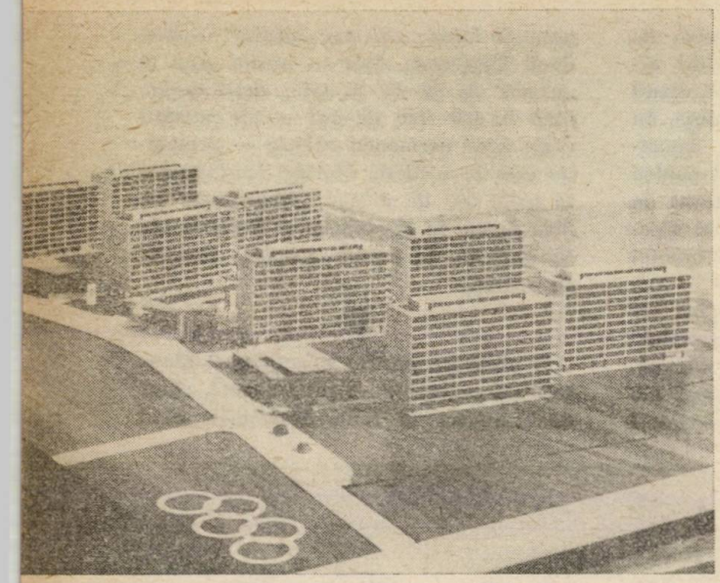

INNSBRUCK S-A PREGĂTIT DE OLIMPIADĂ

NE MAI desparte puțin timp de ziua cînd la Innsbruck, pe Berg-Iselstadion, va fi aprinsă flacăra olimpică cu prilejul deschiderii celei de a 9-a ediții a Jocurilor Olimpice de iarnă.

Flacăra olimpică va sosi, la 23 ianuarie, pe calea aerului la Viena. De aici ea va fi transportată cu grijă pînă la Innsbruck. Organizatorii din țara gazdă n-au precupețit nici un efort pentru a crea cele mai optime condiții pentru desfășurarea marii întîlniri internaționale.

La deschidere sînt așteptate 500 personalități ale vieții politice din întreaga lume. În momentul în care președintele Republicii Austria, dr. Adolf Schärf, va declara deschise jocurile, va fi aprinsă flacăra olimpică, vor începe să bată toate clopotele din numeroasele biserici din Innsbruck și apoi, ca un ecou, în întreaga țară. Se va da astfel de veste că în capitala pitorescului Tirol, la Innsbruck, a început acea competiție prietenească la care participă cei mai valoroși ași ai sporturilor de iarnă.

Pentru ca festivității de inaugurare să i se asigure o înaltă ținută artistică, autoritățile l-au însărcinat cu organizarea pe directorul tehnic de la „Volksoper" din Viena, apreciatul regizor pentru scene mari, profesorul Hoesslin. Ca la toate Olimpiadele, primii vor intra pe stadion sportivii greci. Vor urma apoi, în ordinea alfabetului german, ceilalți participanți. Țara gazdă va fi ultima care va intra în ovalul uriaș de pe stadionul Berg-Isel.

Notăm că pentru prima oară deschiderea unei „Olimpiade albe" are loc pe un stadion de sărituri. Aceasta comportă o serie de greutăți, care vor fi însă din plin compensate, dacă vremea va fi frumoasă, prin decorul creat de culisele naturale formate de lanțul Alpilor Nordici. 60.000 de spectatori au loc în incinta acestui stadion, care amintește de anticele arene romane.

Așa cum se prezintă acum orașul „Olimpiadei albe" — cu satul său olimpic, unde în 8 blocuri vor fi găzduiți cei 4 200 participanți la Olimpiadă, cu trambulina mare de pe Berg-Isel, cu minunatul Eisstadion și celelalte locuri special amenajate — constituie primul examen luat cu brio de către organizatori. Eisstadion posedă cea mai mare platformă de gheață artificială din lume. Ea măsoară 10 000 metri pătrați. În afară de aceasta, stadionul este înzestrat cu o pistă pentru patinaj viteză, lungă de 400 metri. Construcția Eisstadion-ului, care a durat trei ani, a costat 76,5 milioane șilingi. Țevile de răcire măsoară nu mai puțin de 130 km. În condițiile cele mai bune, 10 500 spectatori pot urmări în sală desfășurarea probelor de patinaj artistic și meciurile de hochei, deoarece această sală imensă nu se sprijină pe nici un stîlp. Înzestrată cu cele mai moderne instalații de iluminat, ea permite, fără a fi necesare voluminoasele reflectoare suplimentare și transmisiile la televiziune. În această sală vor avea loc, după Olimpiadă, și campionate de fotbal.

Trambulina mare de pe Berg-Isel are punctul critic la 81 metri. La probele din iarna 1962—1963 s-au înregistrat aici sărituri de peste 90 metri. La Igls, care se află la o distanță de 10 km de oraș, la o altitudine de 900 metri, vor avea loc probele de bob, sanie și coborîre bărbați. Aici au fost construite pîrtii noi pentru săniuș și bob : una de 1064 metri, cu o diferență de nivel de 113 metri, iar a doua cu o lungime de 1506 metri și o diferență de nivel de 138 metri. Toate pistele sînt luminate feeric noaptea.

La Seefeld, aflată la 20 km de Innsbruck, se vor desfășura probele nordice, probele de fond bărbați și femei, săriturile pe trambulina de 70 metri, ștafetele și proba de biatlon. Pistele de aici, pentru probele de fond, sînt considerate ca foarte grele. Probele alpine se vor efectua la Axaner Lizum — acoperișul alb, cum i se spune, din cauza muntelui în formă de cupolă. Aici, plecările în probele de coborîre și slalom pornesc de la altitudinea de 2340 metri. Cinci probe alpine se vor desfășura în acest nou centru amenajat special în vederea Olimpiadei.

În prezent se fac ultimele lucrări la instalația electronică de calculare a rezultatelor pentru Olimpiadă. Instalația va putea calcula simultan, în două secunde, rezultatele de la șase întreceri și transmite rezultatele automat la teleimprimatoare și pe panourile luminoase. La locurile de întrecere sînt instalate aparate care seamănă cu o mașină de scris. Cu ajutorul lor se vor transmite datele spre instalația centrală. Ea posedă aparate de calcul și de stocare, pentru 2 milioane cuvinte din regulile concursului și din instrucțiuni ; stocate pe benzi de magnetofon și pe discuri magnetice, instalația le va utiliza după caz.

Printre numeroșii participanți la cea de a 9-a ediție a Olimpiadei de iarnă de la Innsbruck se află schiori, biatloniști, bobeuri, ștafete bărbați și femei din R.P.R. De altfel, hocheiștii noștri au și făcut cunoștință cu Eisstadionul din Innsbruck cu ocazia unui turneu făcut în Austria.

Greta GRAUR

Viena, 7 ianuarie

Fotografia: macheta care a stat la baza construcției satului olimpic de la Innsbruck

10 zile în Grecia

GABRIELA BERNACHI

vicepreședintă a Consiliului Național al Femeilor din R. P. Română

Răspunzînd invitației Ligii de prietenie greco-romîne din Atena, în a doua jumătate a lunii decembrie o delegație de femei din țara noastră a vizitat Grecia timp de zece zile.

Primite cu multă căldură din primul moment al sosirii noastre în Atena, ospitalitatea gazdelor a făcut ca vizita să înceapă sub agreabile auspicii.

Pentru cine vizitează Grecia, leagăn al civilizației și culturii omenirii, vestigiile epocii antice, podoabe ale artei, exercită o atracție deosebită și lasă o puternică impresie. Am așteptat cu nerăbdare vizitarea Acropolei care, dominînd Atena, prin frumusețea ei clasică, constituie o permanentă chemare. Ghidul, o femeie, ne-a împrospătat cunoștințele, iar imaginația ne-a ajutat, la fața locului fiind, să ne închipuim mai bine viața care a pulsat pe aceste meleaguri cu peste 2 000 de ani în urmă. Albul imaculat al palatelor, templelor, mormintelor de marmură scînteiază în lumina darnică a soarelui grecesc.

Dar să venim la cele mai importante puncte ale programului oferit de Liga de prietenie greco-romînă care ne-au dat posibilitatea să cunoaștem oamenii de azi ai țării, să schimbăm cu ei gînduri și sentimente.

Valorificînd cu tenacitate orele și de multe ori minutele, am putut realiza un mare număr de cunoștințe în rîndul oamenilor de artă și cultură și, bineînțeles, în primul rînd al femeilor.

Pot afirma că cea mai profundă impresie pe care ne-a lăsat-o călătoria noastră este că poporul romîn are mulți prieteni sinceri în Grecia.

Aproape toți cei care ne-au vizitat țara, precum și cei care cunosc realizările poporului nostru, vorbesc cu căldură despre Romînia. Foarte mulți și-au manifestat dorința de a vizita sau revizita Romînia. De asemenea, presa greacă a relatat îndeaproape vizita delegației noastre.

Faptul că am fost prima delegație romînă de femei care în ultimii 20 de ani a vizitat Grecia a făcut ca prezența noastră să suscite interes și să fim primite de o serie de personalități ale vieții politice și culturale.

Vizita făcută împreună cu ambasadorul R. P. Romîne în Grecia, Mircea Bălănescu, d-lui Tsirimokos, președintele parlamentului grec *, s-a desfășurat într-o atmosferă cordială. Discuțiile care au avut loc, interesul manifestat pentru țara noastră și exprimarea dorinței de a vizita Romînia îmi întăresc afirmația.

În același fel s-au desfășurat și întrevederile cu primarul orașului Atena, precum și cu primarul orașului Patras.

Rectorul universității din Atena, dl Kurmulis, în cuvîntul de bun venit adresat delegației a reliefat existența legăturilor spirituale tradiționale între cele două popoare, subliniind importanța intensificării relațiilor culturale dintre Grecia și Romînia.

Cu ocazia vizitei făcută Asociației scriitorilor de sub președinția d-lui Koukoulas am avut ocazia să auzim aprecieri care au exprimat admirația pentru eforturile statului nostru de a transforma cultura într-un bun al întregului popor. Apreciat îndeosebi a fost tirajul de masă în care se editează în țara noastră imensa majoritate a cărților. De asemenea, scriitoarea A. Alexiou și-a exprimat dorința de a vedea filmul **Darclée** pe ecranele din Grecia.

Activitatea principală a delegației noastre s-a concentrat desigur asupra cunoașterii organizațiilor feminine din Grecia.

Am vizitat șase organizații feminine mai importante — ale căror preocupări sînt foarte diverse : de la opere de binefacere, cu caracter filantropic, susținute materialicește îndeosebi prin donații particulare, pînă la unele acțiuni — e drept încă timide — privind îmbunătățirea situației economice a femeilor din Grecia.

Din discuțiile avute, a reieșit că, deși femeile din Grecia au dreptul de a alege și de a fi alese, în marea lor majoritate ele nu votează. În parlament există o singură femeie deputat și cîte o singură femeie consilier municipal în orașele Atena, Pireu, Patras. Activistele acestor organizații ne-au spus că salariul femeilor este mai mic decît al bărbaților chiar dacă au aceeași pregătire profesională. La concursurile pentru ocuparea unor posturi vacante, uneori femeile nu sînt admise, iar de multe ori, cînd ele participă, se dă prioritate bărbaților.

Unele organizații feminine inițiază separat, sau unindu-se, acțiuni menite să îmbunătățească situația materială a familiilor în care ambii soți muncesc. Pe această linie se înscrie recentul demers pe lîngă guvern și insistențele depuse pentru ca impozitul pe salariu să se perceapă separat pentru fiecare în parte și nu la venitul cumulat al familiei, caz în care impozitul, fiind progresiv, devine mult mai mare.

Am întîlnit în cadrul unor organizații feminine, juriste, profesoare, medici, scriitoare, poete, hotărîte să acționeze pentru drepturile reale ale femeilor, pentru cucerirea de noi poziții în viața politică și social-culturală a țării, pentru prietenie și colaborare cu femeile din alte țări. Ne-a făcut plăcere ca la întîlnirea de la organizația de femei **Filiki Enossi Elinidon** să o ascultăm pe poeta Rita Bumi Papa, recitînd versuri ale poeților noștri.

Delegația Consiliului Național al Femeilor din R. P. Romînă s-a bucurat de o atenție deosebită din partea unor personalități feminine, soții ale unor oameni politici de frunte. Astfel, între altele, delegația a fost invitată la un ceai oferit de dna Kostopoulos, soția ministrului de interne *), la care au participat dna Venizelos, soția vicepreședintelui Consiliului de Miniștri, soția ministrului lucrărilor publice, soția ministrului prevederilor sociale și alte personalități din viața culturală și artistică din Atena.

În încheiere, aș vrea să spun cîteva cuvinte despre contactul stabilit cu Liga de prietenie greco-romînă.

La recepția oferită de președintele Ligii de prietenie greco-romîne din Atena, Leonida Spais, au participat

Delegația vizitînd Acropole, însoțită de dl Theodor Katrivanos, secretar general al Ligii de prietenie greco-romînă din Atena

aproape două sute de invitați, oameni de artă și știință, medici, avocați, profesori. Vicepreședintele Ligii, academicianul Spiros Melas, a salutat cu căldură delegația noastră. Recepția s-a desfășurat într-o atmosferă de cordialitate, mulți din cei prezenți exprimîndu-și preocuparea pentru întărirea legăturilor de prietenie între popoarele grec și romîn. În aceeași atmosferă caldă s-a desfășurat și recepția oferită în cinstea delegației de către Liga de prietenie greco-romînă din orașul Patras. La această recepție, președintele Ligii de prietenie greco-romîne din Patras, dl Lemis, a subliniat în toastul său că prietenia dintre popoarele noastre se bazează pe tradiții străvechi. În concluzie, vizita în Grecia a confirmat întrutotul bunele auspicii sub care a început.

* După cum se știe, în prezent, în Grecia au fost fixate noi alegeri parlamentare.

*) Delegația a vizitat Grecia în perioada guvernului Papandreu.

Campania mondială împotriva analfabetismului

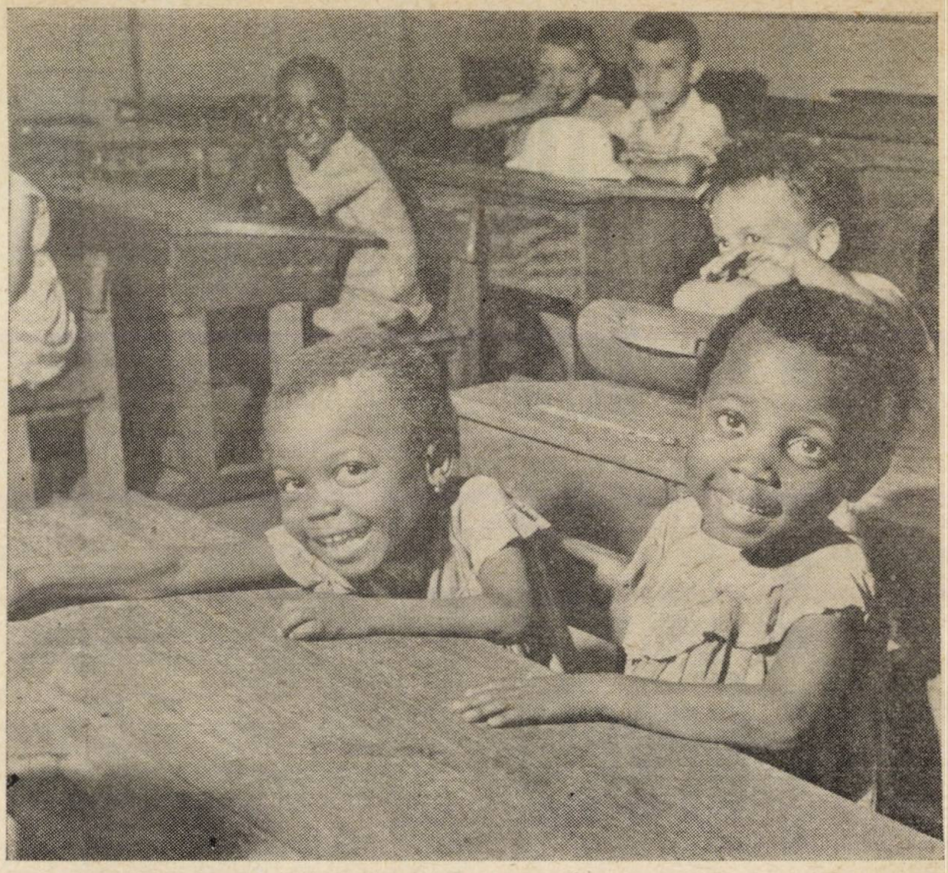

Camerun

• 700 000 000 adulţi analfabeţi.
• 96 000 000 copii între 7—15 ani nu ştiu să citească.
• Frontierele neştiinţei de carte sînt cele ale subdezvoltării economico-sociale (Africa, Asia, America Latină, dar şi altele).
• Soluţie propusă de U.N.E.S.C.O. : eforturi internaţionale eşalonate pe 10 sau 20 de ani..

ÎN a doua jumătate a extraordinarului secol XX, veacul care a deschis era cosmică a Istoriei, o treime din omenire trăieşte încă închisă în orizonturile strîmte ale rutinei ancestrale. Savanţii descoperă vestigii minunate ale unor străvechi civilizaţii pe pămînturile Africii şi Americii Latine ; dar pe aceste pămînturi sute de milioane de oameni sînt frustraţi nu numai de roadele civilizaţiei contemporane, dar şi de posibilitatea de a lua cunoştinţă de ele. În Asia rafinatelor temple din aur şi jad, cea mai mare parte a pămîntului se lucrează tot cu plugul de lemn. Dar nu numai pentru ţăranii din numeroase ţări asiatice cuvîntul scris este o enigmă : chiar şi la cele mai avansate unităţi industriale sădite pe pămîntul asiatic lucrează zeci, sute de mii de muncitori care nu ştiu să semneze statele de plată.

Consecinţele acestei stări de lucruri, în contextul lumii moderne, sînt îngrijorătoare sub toate aspectele. Efectele economice, sociale, politice ale analfabetismului, greu de despărţit de înseşi cauzele care-l alimentează, creează, prin acumulare, o situaţie care alarmează pe cei care cred sincer în necesitatea păcii între popoare şi văd asigurarea ei printr-un complex de măsuri, incluzînd şi răspîndirea culturii, circulaţia largă a valorilor culturale. Acest punct de vedere s-a reflectat în raportul prezentat de René Maheu, director general al Organizaţiei Naţiunilor Unite pentru educaţie, ştiinţă şi cultură, la 18 octombrie 1963, în faţa celei de-a 889-a şedinţe a Comisiei a doua a Adunării Generale O.N.U., la punctul 39 al ordinei de zi. Raportul, intitulat „Cooperarea pentru suprimarea analfabetismului în lume", a prezentat situaţia actuală printr-o analiză amplă, dar desigur nu completă. De altfel, documentul conţinea o rezervă expresă în precizarea că „analfabetismul în lume este domeniul în care statisticile sînt foarte incomplete, foarte neprecise şi foarte greu de analizat". Totuşi, garanţii de temeinicie există : dl Maheu a reamintit că raportul său întocmit de U.N.E.S.C.O. la indicaţia Adunării Generale O.N.U., formulată în rezoluţia nr. 1677 (sesiunea a XVI-a) şi elaborat pe baza documentaţiei şi a experienţei acumulate de 15 ani încoace ; că a fost discutat şi adoptat de Conferinţa generală U.N.E.S.C.O., în decembrie 1962, examinat şi transmis Adunării Generale pentru studiere şi hotărîre de către Consiliul economic şi social în a 36-a sa sesiune, din iulie 1963.

Sînt binecunoscute succesele remarcabile repurtate de ţările socialiste în răspîndirea ştiinţei, a culturii în mase — ca şi vastele campanii de alfabetizare care au însoţit mişcările de eliberare naţională, uneori în condiţiile extrem de grele ale războiului. Raportul le menţionează, arătînd că trebuie să se ţină seama de rezultatele acestor experienţe atunci cînd se abordează problema eradicării analfabetismului din lume. Măsuri urgente se impun, a spus dl Maheu, tocmai pentru că neştiinţa de carte are proporţii de dezastru mondial. *Analfabetismul adulţilor* (de la 15 ani în sus) afectează două cincimi din populaţia pămîntului : 700 milioane de oameni, dintre care cei mai mulţi trăiesc în regiunile slab dezvoltate şi printre care femeile depăşesc, ca număr, pe bărbaţi. Cît despre *analfabetismul copiilor* (7—15 ani) în 85 de ţări ale Africii, Asiei şi Americii Latine, dintr-un total de 206 milioane copii de vîrstă şcolară, numai 110 milioane (adică 55 la sută) frecventează şcoala elementară. Dintre aceştia, destul

de mulți nu ajung să-și termine școala și recad apoi destul de repede în analfabetism. Astfel, populația analfabetă adultă crește în fiecare an cu 20—25 de milioane. Cifrele statisticilor se referă relativ la cele trei continente slab dezvoltate ; căci Europa cuprinde și ea regiuni (în Spania, în Portugalia, în sudul Italiei și în Sicilia) din al căror peisaj nu lipsește analfabetismul. El este prezent și în vasta dar subpopulata Australie, ca să nu mai vorbim de miile de insule, ținînd de un continent sau altul, presărate în largul oceanelor.

Iată de ce eliminarea analfabetismului nu poate fi realizată decît prin lupta simultană pe ambele fronturi : alfabetizarea adulților neștiutori de carte și asigurarea școlarizării tuturor copiilor de vîrstă școlară. Ar fi irațional să se spună : „Vom lăsa pe adulți în plata domnului și, pornind de la zero, vom proceda la generalizarea învățămîntului elementar". Se știe prea bine că într-o societate de adulți analfabeți, o asemenea generalizare a învățămîntului elementar este irealizabilă. Pe de altă parte, adaugă directorul U.N.E.S.C.O., alfabetizarea adulților este o întreprindere la fel de zadarnică dacă educația copiilor nu este stabilită pe baze solide și destul de largi.

Pentru realizarea acestei simultaneități, U.N.E.S.C.O. a propus organizarea unei prime campanii mondiale de zece ani, cu obiectivul de a alfabetiza două treimi din cele 500 de milioane de adulți prezumat analfabeți în statele membre ale Organizației din Asia, Africa și America Latină. Aceste două treimi — adică 330 de milioane — ar face parte din populația între 15 și 50 de ani, adică din populația activă a țărilor respective. Ținînd seama că în cele trei continente există și state a căror politică culturală nu este cea mai favorabilă răspîndirii științei de carte, apare firească sublinierea făcută de dl Maheu că „esențialul eforturilor de a reduce analfabetismul adulților incumbă guvernelor respective... Acolo unde nu există efort național, nici un fel de asistență externă, nici un fel de acțiune internațională nu poate izbuti și nici măcar interveni". Se apreciază că eforturile naționale reprezintă 75 la sută din ansamblul eforturilor necesitate de o campanie mondială ca aceea propusă. Ajutorul extern ar ține de acțiuni internaționale coordonate de U.N.E.S.C.O. sau de O.N.U., precum și de acțiuni în cadrul relațiilor bilaterale.

Studiile întreprinse au dus la concluzia aproximativă că pentru a alfabetiza o persoană, cheltuielile — medii, evident — s-ar ridica la o sumă variind între 5,25 dolari și 7,50, după regiune. Această medie, înmulțită cu cifra de 330 milioane de adulți analfabeți, dă un total de 1 911 milioane dolari, reprezentînd costul aproximativ al campaniei în ansamblu. Ținînd seama de cele 75 procente ce s-ar acoperi din resurse naționale, ar însemna ca 1 481 milioane dolari să provină din bugetele statelor direct interesate. U.N.E.S.C.O. a ajuns la concluzia că un asemenea efort nici n-ar întrece posibilitățile economiei acestor țări, în ciuda subdezvoltării lor, și nici n-ar contrazice propriile lor planuri economice și de dezvoltare a învățămîntului... Totalul indicat reprezintă doar 0,14 la sută din produsul național brut pe anul 1961 al țărilor în cauză. De altfel, în 1962, la Tokio s-a ținut o conferință a reprezentanților guvernamentali pentru problemele învățămîntului din țările Asiei. Ei au hotărît ca pentru dezvoltarea învățămîntului în țările lor să se aloce 4—5 la sută din produsul național pînă în 1980. Cota de 0,14 la sută calculată de U.N.E.S.C.O. apare deci ca foarte acceptabilă. La urma urmei, este vorba de a se asigura accesul mai multor sute de milioane de bărbați și femei la învățămînt. Acest drept este proclamat și de Declarația universală a drepturilor omului, adoptată de O.N.U. cu zece ani în urmă, și al cărei articol 26 prevede : „Orice persoană are dreptul la învățămînt". Un argument în plus : „alfabetizarea este o acțiune cu rentabilitate economică", dezvoltat într-un capitol aparte al raportului U.N.E.S.C.O.

Cît despre ajutorul extern, reprezentînd o pătrime din totalul costului antecalculat al campaniei mondiale de alfabetizare, echivalentă cu 430 de milioane dolari (pe lîngă 330 milioane ca ajutor bilateral) el nu este considerat ca excesiv : 1 dolar și jumătate de fiecare adult.

Ceea ce nu precizează în mod expres raportul U.N.E.S.C.O. este că o împărțire echitabilă a efortului financiar internațional într-o campanie mondială de alfabetizare ar trebui să pornească de la stabilirea principalului responsabil al existenței, azi, în lume a unei situații atît de grave. Vinovatul este, în primul rînd, colonialismul, și ar fi firesc ca aceia care au profitat din stăpînirea continentelor frustrate pînă și de dreptul universal și elementar la știința de carte, să suporte ceea ce le revine. Uneori, fostele metropole fac publicitate în jurul cîtorva construcții școlare dăruite sau date pe credit sau pur și simplu vîndute pe bani grei fostelor colonii. Acestea sînt de regulă edificii spectaculoase, experiențe îndrăznețe de arhitectură și construcție.

Fapt este însă că, deși revista *Architecture d'aujourd'hui*, de pildă, se ocupă de problema școlilor moderne pentru „a treia lume", mulți din copiii acestei lumi sînt încă fericiți cînd pot frecventa o „clasă" chiar fără pereți, dar avînd o tablă și eventual cîteva lăzi care să înlocuiască pupitrele și băncile existente în orice școală a lumii civilizate...

Conferințele regionale de educație care au reunit în ultimii ani pe miniștrii învățămîntului la Caraci, Adiss-Abeba și Santiago de Chile, au relevat lipsa unui număr uriaș de localuri școlare în continentele respective. Aceasta, printre altele, face ca în America Latină doar 68 la sută din copiii de vîrstă școlară să fie efectiv școlarizați și numai 17 la sută să absolve școala. Lipsesc și cadrele didactice. S-a stabilit că 44 la sută din învățătorii latino-americani nu au o pregătire adecvată. În Africa, doar 16 la sută din copii au posibilitatea de a merge la școală. Asia, care numără 400 milioane de copii între 5 și 14 ani, cunoaște o școlarizare de numai 41 la sută, adică 165 milioane elevi.

Avînd în vedere această situație, reprezentanții celor trei continente au adoptat programe de urgență menite să realizeze învățămîntul elementar general, în decurs de zece ani, în America Latină, și în 20 de ani în Africa și Asia. În Africa vor trebui cuprinși în școlile elementare, în cursul deceniului 1970—1980 cu 22 milioane mai mulți copii decît azi ; în America Latină — 17 milioane. Pentru aceasta vor trebui formate noi cadre didactice, ceea ce presupune foarte multe școli normale, mai ales internate, și toate vor trebui construite de acum încolo. Pentru ca învățămîntul elementar să devină general pînă în 1980, Asia va trebui să dispună de circa 6 800 000 învățători (de trei ori numărul existent actualmente), Africa va trebui să formeze în fiecare an 76 700 de învățători, iar America Latină peste 400 000. Din nou, ca și pentru alfabetizarea adulților, se pune problema resurselor, a experiențelor de studiat, a ajutorului de primit etc. Dar se pune mai ales problema înțelegerii reale a cauzelor care stau la baza actualei stări de lucruri, pentru a se găsi cea mai scurtă cale posibilă către știința de carte.

Gabriela DOLGU

Columbia

Vaduz, capitala Liechtensteinuiui

ANDORRA • MONACO • SAN

PE HARTA politică a Europei, patru puncte abia vizibile menționează prezența cîtorva state care dețin ultimele locuri în evidența țărilor ierarhizate potrivit criteriilor uzuale — suprafața și populația. Andorra, Monaco, Liechtenstein și San Marino, deși formal sînt înzestrate cu toate atributele exterioare ale suveranității, depind în realitate — într-o măsură considerabilă — de țările vecine. Aceste mici entități statale reprezintă vestigii tardive ale feudalismului îndepărtat din Europa occidentală, relicve ale acelor vremuri cînd în partea de vest a continentului exista un conglomerat de formații teritoriale laice și bisericești.

San Marino își trage obîrșia din anul 301, Andorra din 819, Monaco din 1346, iar Liechtenstein din 1719. Supraviețuirea lor e atribuită unor factori care, în diferite perioade istorice, se impuneau cu mai multă sau mai puțină persistență : dimensiunile lor cartografice, întovărășite și de unele particularități demografice și economice corespunzătoare, nu stimulau tentațiile acaparatoare ale celor mai puternici din jur ; intrînd sub „ocrotirea" unuia sau altuia din vecinii lor — cîteodată sub ocrotirea simultană a mai multor state — țările liliputane ale Europei beneficiau astfel fie de protecție, fie de momentele de echilibru politic existent între statele mai mari de care depindea propriul lor destin.

Deși stau la periferia vieții politice europene, această împrejurare nu le-a împiedicat — îndeosebi Andorra, Monaco și Liechtenstein — să intre în orbita capitalului străin, devenind — ca urmare a unei legislații financiare plină de îngăduință — veritabile rezervații pentru tot felul de tranzacții care se refereau la valori impresionante, dar care nu erau supuse impozitelor directe. Dacă pentru populația pasageră — îndeosebi avută — cele trei țări mici ale Europei reprezintă într-adevăr un mediu ce favorizează marile afaceri și alimentează rubricile de cancanuri bogat ilustrate ale unor reviste, în ceea ce-i privește pe autohtoni — care, de regulă, reprezintă un procent mai mic din numărul locuitorilor — situația lor e cu totul alta : certificatul de cetățenie pe care-l posedă atestă apartenența la un stat în care timpul curge încet și conservatorismul tronează în cele mai mici amănunte ale cotidianului. Și atunci, apare o consecință firească : fie că izbucnesc furtuni politice în limitele minuscule ale fruntariilor lor, fie că, datorită emigrației, se formează în țările vecine colonii bine individualizate de andorreni, liechtensteinieni și monegasci. Un caz special îl prezintă San Marino, republică milenară cu tradiții democratice.

În umbra Pirineilor

Andorra e un principat cu reputație de republică, în cadrul căruia alături de electrificarea „la zi" trăiesc primitive tradiții multiseculare ; un fief feudal, guvernat de doi coprinți : șeful statului francez și episcopul d'Urgel din Spania. Cu teritoriul său de 465 km², situat la frontiera franco-spaniolă, în limitele căruia sînt cuprinse o coroană de munți de aproape 3 000 m și trei văi principale dispuse în forme de Y, Andorra și-a cîștigat renumele de „marele liliputan". Originea sa se pierde în negura vremii. Roussillon, reprezentant — un timp — al Parisului în această țară pirineică, scria în cartea sa „De l'Andorre", apărută în 1823, că în acea parte a Europei legendele se împletesc cu documente autentice : Vestitul Charlemagne ar fi călcat prin Vallées, iar — mai înainte, sub Carol Martel —, un detașament de andorreni condus de Marc Almogabert ar fi luptat împotriva maurilor.

Ca dată a întemeierii Andorrei e socotit anul 819, cînd s-a întocmit „scrisoarea libertății", document în virtutea căruia s-a acordat dreptul la independență obștiilor de păstori din văile Valira și Aurdignot — cele două axe vitale ale viitorului principat-republican. Disputele de influență, care n-au întîrziat să se ivească între episcopii d'Urgel și conții de Foix, au durat mai bine de patru veacuri, conflictul fiind reglementat definitiv prin semnarea, în anul 1278, a unui „act pariaj" ; monseniorii d'Urgel au obținut în Andorra autoritatea religioasă, iar conții de Foix — autoritatea laică. Dacă drepturile episcopatului d'Urgel au rămas în general neștirbite, cele ale conților de Foix au suferit cîteva metamorfoze, fiind preluate de regii Navarrei, de coroana Franței și apoi de președinții celor cinci republici franceze.

Dublul protectorat franco-spaniol asupra Andorrei nu duce neapărat la concluzia că evoluția politică internă a acestui principat-republican era determinată, în mod egal, de cei doi mari vecini și că conștiința civică a locuitorilor reflecta în proporții egale tradiționalismul osificat al Madridului și ideile democrației burgheze ale Parisului : andorrenii erau și sînt mai receptivi la fenomenele care au putința de a dezagrega propria lor izolare și înapoiere. Acesta e sensul în care trebuie privite principalele evenimente care punctează istoria lor : proclamarea constituției și alegerea primului parlament — Consiliul General al Andorrei — în anul 1868 ; acordarea dreptului de vot tuturor bărbaților trecuți de 25 ani, ca urmare a revoluției din august-octombrie 1933, înlăturarea din fruntea principatului, în primele luni ale celui de-al doilea război mondial, a unui aventurier, emigrantul rus alb Skozîrev, care-și luase chiar titlul de „regele Boris I".

Multe secole Andorra a trăit aproape complet izolată de restul lumii, devenind abia în veacul nostru un subiect de actualitate politică sau turistică. Pînă în 1918, era o țară aproape în exclusivitate a crescătorilor de vite, care se retrăgeau iarna în văile vecine cu climat mai suportabil. Apoi, prin deschiderea mijloacelor de comunicație, prin folosirea aproape integrală a bogatelor resurse hidroenergetice de către o societate franco-spaniolă, prin construirea a două posturi puternice de radio — această țară face cunoștință cu progresele veacului nostru. Pitorescul a devenit și el o sursă de avuție. S-au înmulțit hotelurile, restaurantele, barurile. În mai puțin de 20 de ani, populația a crescut de la 5 000 la 11 000 de locuitori. În ce privește viitorul țării, andorrenii și îndeosebi oamenii de afaceri francezi își îndreaptă ochii spre dezvoltarea turismului : căi de acces în munți, piste de ski, un tunel de comunicație cu Franța, proiectul unei mari cetăți sportive etc.

...Din piața comercială a capitalei — Andorra la Vieja — oraș de 4 000 locuitori, pornește o ulicioară spre o clădire din secolul al XVI-lea, cu ziduri groase de 2 m ; aici e reședința cancelarului, guvernului, parlamentului, consiliului municipal, tribunalului și a unei temnițe căreia de mulți ani îi lipsesc „clienții"...

Iar nu departe de acest complex arhitectonic medieval, care transmite locuitorilor norme severe de viață, au apărut edificii ale „Lourdului economic" : „Credit Andorra" — toate operațiile bancare, „Maison Perez" — marile magazine, „Forces hydroélectriques d'Andorra S.A." — lucrări publice ș.a.m.d.

În toamna anului trecut, andorrenii au trecut printr-o criză politică. Reig, liderul profrancez al acestei țări minuscule, a respins alegerea în Consiliul General (parlament) a primarului prospaniol din Les Escoldes. Reprezentantul episcopului d'Urgel a trecut atunci la represalii, refuzînd să recunoască documentele turistice semnate de premierul andorrez. Deși s-a stins, conflictul s-a dovedit a fi ecoul rivalității dintre cei doi protectori, Madridul văzînd în programele ambițioase de investiții franceze în Andorra o știrbire a revendicărilor sale.

300 de zile însorite

PE TERITORIUL micului stat Monaco sînt cuprinse trei orăşele minuscule — Monaco, Condamin şi Monte Carlo — care numără laolaltă 21 000 de locuitori ; din aceştia monegascii reprezintă 13 la sută. Andorra poartă pecetea unei oarecari izolări, ca urmare a condiţiilor geografice speciale şi a protectoratului exercitat asupra sa de două puteri atît de opuse una alteia în ceea ce priveşte dezvoltarea economică şi evoluţia instituţiilor reprezentative. Monaco — această monarhie în miniatură, — are însă o situaţie deosebită : principatul se află în stare osmotică nu numai cu vecinul căruia îi este subordonat ci şi cu „lumea bună" din diferite ţări capitaliste — entitate eclectică, alcătuită din titluri nobiliare şi venituri multimilionare, atrasă irezistibil de tentaţiile locale ale acumulării şi risipei.

Marile societăţi şi firme financiare din apus şi-au aruncat una din ancore în Monaco nu din simpatie faţă de exponentul dinastiei Grimaldi — cea mai veche „casă regală" din Europa, documentele amintind de existenţa ei încă în secolul XI — şi nici din cauza celor 300 de zile însorite, a palatelor sau a cazinoului. Ele au fost tentate mai ales de sistemul fiscal existent : impozite directe, desfiinţate în anul 1869, cînd cazinoul începea să umple tezaurul prinţului Carol al III-lea, n-au mai fost reintroduse.

La începutul celei de a doua jumătăţi a secolului trecut, regimul monarhic din Monaco trecea printr-un moment dificil : după ce, în 1346, s-a constituit în dimensiuni ceva mai mari decît acelea actuale, principatul a cunoscut diferiţi suverani şi protectori — genovezi, spanioli, sarzi, — venind pînă la urmă în contact direct cu furtuna revoluţiei franceze din 1789. Pe baza hotărîrilor Congresului de la Viena din 1815, s-a prevăzut punerea lui sub protectoratul vecinului de la nord. Pentru a scăpa de dezastrul financiar care însoţea prima parte a domniei sale, determinat de pierderea a două oraşe, vîndute Franţei, prinţul Carol al III-lea a acceptat, în 1861, oferta unui oarecare Maurice Blanc, expulzat din Hamburg pentru patronarea diferitelor jocuri de noroc, care a propus deschiderea la Monte Carlo a faimosului Cazino. Astfel a început şi celebritatea Monaco-ului : lorzi, moşieri şi conţi, exregi, aventurieri şi spioni, cei care la milioanele avute rîvneau să mai adauge dintr-o dată încă cîteva zero-uri, sau cei care dintr-o naivă credinţă în hazard sperau într-o fulgerătoare ascensiune materială, — toţi s-au perindat de atunci, an de an, prin faţa ruletei : un cerc împărţit în 37 de sectoare, o bilă care se învîrteşte ameţitor, iluzii... Puţinii „fericiţi" devin eroii zilei, în jurul lor se ţese o publicitate maximă : doar prestigiul cazinoului trebuie întreţinut fără întrerupere ! La sfîrşitul secolului trecut, venitul de pe urma acestui lăcaş era de peste 40 milioane franci pe an, iar în 1962 prin sălile cazinoului au trecut, peste 300 milioane de franci.

Proprietarii cazinoului se intitulează modest „Societatea anonimă a băilor de mare" : ei îi aparţin întreprinderile pentru deservirea turiştilor, vilele, cazinoul şi hotelul „Paris", din holul căruia o statuie a lui Ludovic al XIV-lea îi îndeamnă poruncitor pe oaspeţi să traverseze strada şi să-şi încerce norocul. Între cele două războaie mondiale, cazinoul încăpuse pe mîinile lui Basil Zaharoff, aventuros negustor de arme şi fiu al unui cunoscut astronom. Proprietar al concernului militar-industrial „Vickers", ani de-a rîndul îndeletnicindu-se cu înteţirea diferitelor conflicte, Zaharoff a încetat din viaţă la Monaco.

Dar, spre deosebire de situaţia existentă cu decenii în urmă, localurile în genul celui de la Monte Carlo nu mai strălucesc azi prin unicitate, ele răsărind ca ciupercile în marile oraşe occidentale ; această situaţie îl face pe prinţul Rainier al III-lea să vîndă în 1958 celebrul cazino lui Socrate Aristotel Onassis, armator de naţionalitate greacă, născut în oraşul turcesc Smyrna, posesor al unui paşaport argentinian şi stăpînul unei „armade comerciale" de peste 1 000 000 tone. Petrol, construcţii navale, aviaţie, restaurante, teatre, localuri de noapte, plaje şi staţiuni balneare — iată domeniile marilor afaceri ale lui Onassis. Din iahtul de un alb imaculat, cu ancora aruncată în rada portului monegasc, Onassis dirijează combinaţiile sale financiare de pe tot globul, neuitînd însă în nici un fel că el se numără printre monarhii neîncoronaţi ai principatului Monaco.

Rainier al III-lea a avut intenţia să-şi îndrepte situaţia financiară atrăgînd atenţia oamenilor de afaceri de peste hotare asupra statului său : s-a căsătorit în 1956 cu Grace Kelly, una din vedetele Hollywood-ului şi posesoarea unei moşteniri de 30 000 000 dolari, s-a antrenat în businessul bancar, a întemeiat cu sprijinul lui Martin Dale, fost viceconsul al S.U.A. la Nisa, societatea „Monaco Economic Developement Corporation", care urma să „vină în întîmpinarea" firmelor străine doritoare a se instala în Monaco. Consecinţele nu s-au lăsat aşteptate : numărul total al firmelor străine stabilite în principatul lui Rainier al III-lea a trecut de 2 000, peste 1/5 din tranzacţiile încheiate în fiecare dimineaţă la bursa din Paris fiind efectuate potrivit indicaţiilor primite din Monaco. Alături de Onassis şi-a făcut apariţia şi un alt personaj, misterios : Sam Cummings, în vîrstă de 36 ani, preşedintele companiei de arme „Interarmco", furnizor de tunuri, avioane cu reacţie şi mitraliere pentru dictatorii sud-americani, pentru gomindanişti şi pentru colonialiştii portughezi. El şi-a stabilit la Monaco statul său major.

Rainier al III-lea a recurs la o serie de măsuri pentru a realiza un boom monegasc. Suspendarea constituţiei în anul 1959, deschiderea unor largi perspective capitalului internaţional (consulul său la New York, Marcelle Paulmareaux, a întreţinut o vastă campanie sub lozinca : „Instalaţi-vă firmele întreprinderilor în Monaco, veţi plăti impozite mai mici" !), mişcarea imprimată construcţiilor, decizia de a deschide un tunel de peste 3 kilometri care să înlesnească circulaţia feroviară oferind astfel principatului un spaţiu suplimentar, încercările de a smulge noi terenuri mării, iniţiativele în materie de urbanism, ilustrate prin înălţarea unor buildinguri de mare capacitate ca Sun Flower, de 23 etaje, „Choiteau-Perigard", de 26 etaje, apariţia unei vieţi industriale îndeosebi la Condamin (întreprinderi mecanice, electrotehnice, farmaceutice, textile) toate acestea într-adevăr diversifică panorama monegască. Dar acest boom nu este altceva — deşi acum ar fi mai potrivit să întrebuinţăm timpul trecut — decît produsul influenţei capitalului străin de pe o arie întinsă, exercitată cu asentimentul monarhului, care a crezut în durabilitatea ambiţiilor sale megalomane, în „misiunea sa istorică de prinţ investit cu puteri nelimitate" *(Le Monde)*. Cînd puterea protectoare a Monaco-ului a descoperit în „miracolul monegasc" o urzeală conjugată împotriva intereselor sale tradiţionale, împotriva propriilor săi oameni de afaceri, Rainier al III-lea a cedat. De altfel, represaliile drastice au început să fie puse în aplicare iar opoziţia internă, în fruntea căreia se găsea chiar un membru al dinastiei Grimaldi, devenea activă : în decembrie 1962 a intrat în vigoare o nouă constituţie, cu prevederi mai liberale, puterea prinţului a devenit mai îngrădită, iar despre boom se pomeneşte mai puţin. A învins „spiritul Canossei"...

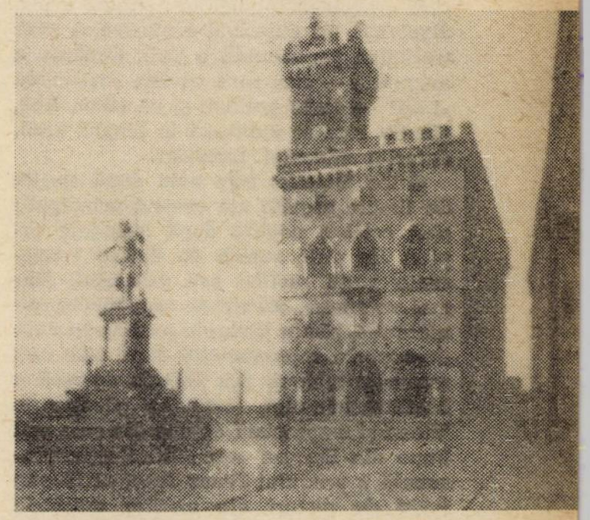

Palatul guvernamental din San Marino

MARINO - LIECHTENSTEIN

Tezaurul din Liechtenstein

Cu mult timp înainte de a exista o ţară Liechtenstein, se vorbea despre o colecţie de artă Liechtenstein. În secolul al XVI-lea un prinţ Karl, membru al nobilimii austriece, a pus bazele unei valoroase colecţii de artă. În secolul al XVIII-lea, Johann Adam de Liechtenstein a cumpărat posesiunea Schellenberg, de la Iacob Hanibal al III-lea, pe care a unit-o cu teritoriul său dominat de cetatea

Vaduz : printr-un decret imperial, din anul 1719, ambele pămînturi au devenit principatul independent Liechtenstein. Pînă la dispariția imperiului austro-ungar, Liechtenstein-ul se găsea sub protecția Vienei, ceea ce presupunea un număr de obligații vamale sau militare. Prinții lui nu s-au distins însă ca aliați de nădejde ai Casei de Habsburg. Jean de Liechtenstein, numit comandat al cavaleriei imperiale, a contribuit la pierderea bătăliei de la Austerlitz, comițînd eroarea de a confunda o localitate cu alta ; iar în 1866, „armata" principatului, formată din 80 de oameni, n-a mai ajuns pe cîmpul de bătălie de la Sadova. Din acel moment s-a încheiat epopeea militară a liechtensteinienilor : armata a fost dizolvată, iar guvernul a proclamat neutralitatea permanentă a țării. Ordinea e asigurată — cum scrie revista americană „Life" — de 18 polițiști și un cîine, Rex, efectiv care se dublează în timpul verii, datorită afluenței turiștilor.

Orice filatelist este avid după seriile de timbre poștale ale acestui principat : sînt celebre copiile după peisajele alpine ale țării, seriile de timbre consacrate vieții rustice sau vînatului. Dar mai valoroase, adevărate capodopere miniaturale, rămîn timbrele poștale în care descoperim reproducerile după cele mai renumite tablouri din Galeria de artă a Liechtenstein-ului (care se găsește la Viena și e apreciată ca una din cele mai bune din Europa) sau din colecția personală a prințului Franz Josef al II-lea : 1 500 de picturi ale marilor maeștri ; multe din ele n-au fost văzute niciodată și stau ascunse în castelul de la Vaduz. Acest tezaur de valoare incalculabilă — doar cîțiva membri ai familiei princiare sînt în posesia unei estimații absolute — cuprinde superbul tablou al Ginevrei dei Banci, creație a lui Leonardo da Vinci, pentru care un muzeu din S.U.A. a oferit 3 milioane de dolari, 27 picturi ale lui Rubens, cîteva portrete de Hals. Industria filatelică a țării — cel de-al doilea tezaur al prințului — trăiește, în ultimii ani, pe seama colecției de artă a lui Franz Josef al II-lea, amatorilor oferindu-li-se doar pe modesta cale a timbrelor posibilitatea de a intra — ca să spunem așa — în contact cu marile creații ale artei plastice ținute în donjonul și în depozitele castelului.

În Liechtenstein, cu cei 157 km² și cu cei 18 000 de locuitori, peste 2 000 de firme străine, cele mai multe fiind reprezentate doar de o persoană — de regulă, o secretară — au descoperit la Vaduz reședințe ideale. Dintre aceste firme, numai cîteva — îndeosebi elvețiene, vest-germane și canadiene — sînt angajate în administrarea celor aproximativ 40 de întreprinderi industriale, răspîndite între Alpii Rătikon și Valea Rinului.

De 1662 de ani, republică

„Bine-ați venit pe vechiul pămînt al libertății" — sînt cuvintele cu care san-marinenii îi întîmpină pe oaspeți. După ce părăsești Rimini — port italian la Marea Adriatică — iar șoseaua asfaltată ce merge paralel cu o cale ferată electrificată șerpuiește cîțiva kilometri printre vii și livezi, apare în zare Monte Titano. Silueta acestei culmi striate, cu trei cetăți pe ea, reprezintă stema celei mai vechi republici de pe pămînt — San Marino.

Andorra, Monaco și Liechtenstein deși cunosc — nu cu intensități egale — frenezia unei societăți în goană după profit, sînt de fapt niște principate care au rămas în viață, deși feudalismul a dispărut. În timp ce San Marino, această republică milenară a dăinuit, deși structurile politice din peninsula Apenină contemporane cu ea i-au fost tot timpul adverse. Întregul ei letopiseț dovedește aceasta. Către sfîrșitul secolului III e.n. pietrarul dalmatin Marino părăsește locurile sale natale, vlăguite de samavolniciile seniorilor, și se refugiază în orașul Rimini ; însă nici aici nobilii nu-i dau pace. Pietrarul fuge, atunci, în munți, făurind cu cîțiva dintre tovarășii săi o așezare în niște peșteri din Monte Titano : obștea pietrarilor liberi s-a născut în anul 301, iar cu aceasta începe geneza republicii care a primit numele întemeietorului ei.

Monte Titano a devenit refugiul celor intrați în conflict cu oficialitățile timpului — inchiziția și feudalii. Republica își sporește treptat populația și teritoriul ; în anul 1302 intră în vigoare prima constituție scrisă a țării, puterea trecînd — cu anii — din mîna întregului popor, în mîna organelor alese. Urmează veacuri de rezistență în fața atacurilor prădalnice ale condotierilor, îndeosebi ale seniorilor din Rimini. În 1796, cînd Napoleon, surprins de dîrzenia san-marinenilor, încheie cu ei un tratat de prietenie și le propune să-și mărească teritoriul pe seama provinciilor italiene, căpitanul-regent Antonio Onofri îi răspunde : „Nu ne trebuie pămînt străin. Republica e mulțumită cu cinstea săracului".

În secolele marilor prefaceri — al XIX-lea și al XX-lea — San Marino trăiește din plin frămîntarea vremurilor : un Garibaldi, copleșit de superioritatea numerică a trupelor habsburgice, se refugiază pe teritoriul republicii foștilor pietrari ; revoluționarii ce luptau pentru unitatea Italiei dobîndesc aici tot sprijinul. În 1921 ia ființă Partidul Comunist din San Marino, care multiplică tradițiile democratice ale vechii republici : un an mai tîrziu numeroase elemente progresiste ale Italiei obțin azil politic, alungați din țară din cauza instaurării regimului fascist al lui Mussolini. Cercurile clericalo-reacționare din San Marino, sprijinite de ex-dictatorul de la Roma, au determinat însă trecerea în ilegalitate a comuniștilor ; după terminarea celui de-al doilea război mondial, puterea a trecut în mîinile unui bloc format din comuniști și socialiști — „Comitetul libertății" — care în alegerile pentru Marele Consiliu a obținut 40 din cele 60 de locuri. Reforma agrară, naționalizarea celor mai importante ramuri ale economiei, lichidarea unor prevederi arhaice în domeniul legislației au constituit cîteva din măsurile social-economice ale forțelor politice de stînga. La Roma, cercurile reacționare unelteau împotriva micii republici, voind pe orice cale s-o înăbușe. În anul 1957 un grup de pucișți locali, cu sprijinul extremei drepte italiene, au izbutit să răstoarne guvernul legal din San Marino. Aparatul represiv a crescut de la 14 carabinieri la 150 de ostași. Patrioții san-marineni, descendenți ai vechilor pietrari, privesc însă cu optimism viitorul, încrezători în tradițiile de libertate ale țării lor.

Valentin URUM

DOSAR

— IN LUME SE NUMĂRĂ la ora actuală aproape 1 miliard de copii. Trei sferturi dintre ei trăiesc în țările Asiei, Africii, Americii Latine. Mai mult de 600 de milioane de copii din aceste țări suferă ravagiile foametei, bolilor și analfabetismului.

— NUMĂRUL ELEVILOR în școlile elementare din Ghana a crescut din 1958 pînă în 1962 de la 471 000 la 700 980. Potrivit unei declarații făcute de Dowouna-Hammond, ministrul învățămîntului din Ghana, numai în anul de învățămînt 1962/63 s-au înființat în țară 2 400 de clase I pentru școala elementară. Numărul elevilor din școlile medii a crescut în aceeași perioadă de timp de la 153 073 la 193 000. Conform celui de-al doilea plan de dezvoltare, în Ghana s-a introdus învățămîntul elementar general gratuit.

— RAMURA ARGINTIE DE MĂSLIN constituie simbolul Tunisiei de nord, iar ramura de palmier reprezintă sudul țării. La Tunis, universitatea se numește „Universitatea măslinului". Pe insula Djerba freamătă învăluit în legendă „Măslinul lui Ulisse". Se spune că această mică insulă din golful Gabes, — legată de continent printr-o șosea lungă de 7 km, construită pe ruinele unui vechi drum roman, — a adăpostit pe Ulisse și tovarășii săi în lungul lor drum de întoarcere în Itaca. În cîntul al IX-lea al Odiseii, Homer povestește sosirea lui Ulisse pe insulă unde creștea lotusul, ale cărui fructe dulci îi făceau pe străini să-și uite patria.

Numele insulei s-a schimbat de multe ori de-a lungul secolelor, pe aici perindîndu-se numeroase popoare : fenicienii, care au înființat comptuoare comerciale în secolul al XII-lea î.e.n. — trei secole înaintea întemeierii Cartaginei, — grecii care au stabilit legăturile cu insulele din Marea Egee, romanii ale căror prime expediții au coincis cu războaiele punice, vandalii și, în sfîrșit, arabii care au adus și statornicit între altele limba care se vorbește în prezent pe Djerba.

Clima deosebit de plăcută a insulei tunisiene, cerul de un albastru intens și plajele cu nisip auriu atrag astăzi un mare număr de turiști care nu uită să se oprească o clipă la umbra legendarului măslin al lui Ulisse.

— CELE 50 DE FAMILII care controlează viața economică a Australiei fac parte din patru grupuri monopoliste. Două dintre ele — grupul „Collins House", condus de familia Baillieu, și grupul „B.H.P.", al familiei Darling, — se află la Melbourne ; cel de-al treilea grup format în deosebi din „Bank of New South Wales" și „Colonial Sugar Refining" — se găsesc la Sidney. Un al patrulea grup, mai puțin important decît celelalte trei, întreține legături strînse cu capitalul din Melbourne. Membrii a patru familii principale din grupul „B.H.P." sînt directori a 16 companii, cu un capital total de 166 000 000 de lire. Trei membri ai familiei Darling sînt directorii a 11 companii, cu un capital de 131 000 000 de lire. Membrii celor opt familii care conduc grupul „Collins House" ocupă posturi de directori în 56 de companii, cu un capital total depus de 208 000 000 de lire.

PROBLEME NIGERIENE

DESPRE Nigeria și problemele ei, despre dezvoltarea țării noastre în prezent și proiectele ei de viitor se vorbește mult în Africa. Interesul acesta este explicabil. Nigeria este țara africană cu cea mai mare populație (38 milioane de locuitori), cu o economie relativ evoluată în raport cu alte state ale continentului.

Pentru Nigeria, 1963 a fost anul care a marcat un eveniment de mare însemnătate al emancipării sale. La 1 octombrie 1963, Nigeria a fost proclamată republică, după ce — la trei ani de la obținerea independenței (1 octombrie 1960) — continua încă să aibă statut de dominion englez. 1963 a însemnat, totodată, cel de-al doilea an al dezvoltării noastre economice pe baza planului șesenal, elaborat de guvernul nigerian în scopul întăririi potențialului industrial și agrar al țării. Dar tot în 1963 au avut loc și mari frămîntări sociale care au dus la izbucnirea a două greve de amploare națională.

Lagos

Căile de dezvoltare a economiei

Nigeria este o țară bogată, ale cărei resurse pot favoriza făurirea unei economii prospere. Avuția principală a țării o constituie zăcămintele de columbit și cositor, care asigură peste 90 la sută din valoarea producției industriei miniere. Sub dominația colonialistă, societățile monopoliste au acaparat aproape în întregime producția de cositor și columbit. Partea leului și-a asigurat-o monopolul „Amalgamated Tin Mines of Nigeria Ltd." — filială a marelui trust al cositorului „London Tin Corporation". În exploatarea petrolului, o altă bogăție importantă a Nigeriei, poziții importante dețin, de asemenea, monopolurile străine.

În Nigeria, investițiile capitalului străin au fost îndreptate mai ales spre acele sectoare — industria extractivă, a tutunului, comerțul — care asigură profituri rapide (industria prelucrătoare nigeriană a luat ființă abia după cel de-al doilea război mondial și mai ales cu participarea capitalului burgheziei locale). Industria Nigeriei nu s-a dezvoltat în funcție de necesitățile țării, deși Nigeria are resurse energetice care pot contribui la dezvoltarea industriei siderurgice și a producției mijloacelor de producție. Subsolul țării este foarte bogat în minereu de fier cu mare concentrație metalică, iar în regiunea Lokoja există zăcăminte de cărbune cocsificabil evaluate la 200 milioane tone.

Și în Nigeria, ca și în celelalte țări africane de curînd eliberate, apărarea și consolidarea independenței naționale impun ca dezvoltarea economică să fie orientată în direcția intereselor naționale. Se ridică imperativul valorificării locale a bogățiilor țării, pentru făurirea unei economii independente care să chezășuiască suveranitatea de stat și să creeze condiții pentru creșterea venitului național în folosul poporului.

Care este poziția guvernului nigerian în fața acestei probleme majore?

Politica statului și-a fixat anumite obiective pe calea independenței economice. În unele sectoare ale economiei — căile ferate, porturile, industria carboniferă și de ciment, producția de energie electrică, comerțul cu produsele agricole — se exercită, într-o anumită măsură, controlul statului. Planul șesenal urmărește dezvoltarea producției industriale și agricole. În scopul creș-

terii producției de energie electrică s-a prevăzut construirea unei hidrocentrale pe Niger. Planul prevede, de asemenea, construirea unei uzine metalurgice care să producă anual 125—250 000 tone oțel. S-au luat măsuri pentru înființarea unei bănci naționale care să sprijine dezvoltarea economiei.

Cheltuielile necesitate de traducerea în viață a obiectivelor planului se ridică la 676 milioane lire sterline, dintre care însă doar 259 milioane se acoperă cu resurse interne, restul fiind participare străină, în primul rînd britanică, apoi americană și vest-germană.

Cum trebuie să privim afluența capitalului străin în țara noastră ? Problema e controversată. Forțele progresiste susțin continuarea naționalizărilor, dezvoltarea sectorului de stat al economiei, asigurîndu-i-se investiții în primul rînd pe seama dezvoltării resurselor interne. Celor care se opun ca porțile țării să fie larg deschise în fața societăților străine li se ripostează că nu înțeleg necesitatea „ajutorului" străin pentru dezvoltarea noastră. Dar țările africane au nevoie de schimburi economice și comerciale care să se desfășoare pe baza avantajului reciproc și al egalității în drepturi, fără lezarea intereselor naționale ale partenerului considerat mai mic sau mai slab, și nu de „ajutor" legat de condiții politice. Experiența a arătat că în țările slab dezvoltate monopolurile folosesc pîrghiile lor economice în scopuri colonialiste, camuflate sub masca de „ajutor".

Forțele progresiste din țara noastră, și în primul rînd clasa muncitoare, cer guvernului să ia măsuri pentru valorificarea la un nivel superior a bogățiilor naționale, cer ca relațiile Nigeriei cu societățile capitaliste străine să fie însoțite de măsuri care să asigure apărarea și întărirea independenței noastre.

Tradiții valoroase

În comparație cu alte țări africane, în Nigeria clasa muncitoare ocupă o pondere mai mare în cadrul populației. Din 1938 pînă în prezent, numărul oamenilor muncii salariați a crescut de la 227 000 la 800 000. S-a dezvoltat în mare măsură și gradul organizării oamenilor muncii în sindicate : acestea constituie în prezent cea mai însemnată organizație de masă a lucrătorilor salariați.

Clasa muncitoare nigeriană are o tradiție valoroasă în lupta pentru independență. În istoria marilor acțiuni populare împotriva exploatării și împilării este înscrisă cu litere de foc greva celor 7 500 de muncitori de la mina Enugu (1949). În lupta lor, minerii au plătit un greu tribut de sînge : poliția care a deschis focul împotriva greviștilor a ucis 21 de muncitori, rănind alți 50. Numeroase greve care au izbucnit în întreprinderile aparținînd monopolurilor străine au exprimat ura față de colonialiști, protestul împotriva salariilor de mizerie, împotriva persecutării sindicatelor. Un pronunțat caracter anticolonialist l-a avut greva de 18 zile a muncitorilor de la minele de cositor și columbit (noiembrie 1955) la care au participat lucrătorii africani de la întreprinderile societății „Amalgamated Tin Mines of Nigeria".

Și în Nigeria, ca și în alte țări africane care și-au cucerit independența politică, în fața poporului se ridică numeroase probleme legate de alegerea făgașului dezvoltării sale. În acest proces al evoluției tinerelor state africane, un rol deosebit de important îi revine clasei muncitoare. Proletariatul sprijină măsurile luate de guvernele naționale pentru întărirea independenței politice și pentru cucerirea neatîrnării economice ; dar, în același timp, el se împotrivește orientării acelei părți a burgheziei care — legată de capitalul monopolist — tinde, mai mult sau mai puțin camuflat, să împiedice dezvoltarea țării pe calea democrației și a progresului social. Or, în Nigeria aripa reacționară a burgheziei naționale are o influență politică considerabilă. Din cauza intereselor sale comune cu cele ale monopolurilor, controlul statului asupra profiturilor se manifestă încă timid, iar măsuri care să îngrădească arbitrariul patronatului în fixarea salariilor încă nu s-au luat.

În aceste condiții, se nasc cerințe legitime ale muncitorilor, revendicări privind asigurarea unui salariu minim garantat, stăvilirea scumpetei, adoptarea unei legislații sociale, controlul asupra profiturilor. Refuzul de a lua în considerare aceste cerințe, tendința de a impune sacrificii, în numele interesului general, *numai* oamenilor muncii, generează climatul în care au izbucnit cele două mari acțiuni de luptă ale muncitorilor nigerieni din 1963 : greva din februarie a docherilor din Lagos și greva generală din toamnă. Este cunoscut că principala revendicare a greviștilor a fost reglementarea unei scări mobile a salariilor, sporirea lor în raport cu creșterea costului vieții. La greva din toamnă au participat 300 000 de muncitori și funcționari. Amploarea luptei a determinat renunțarea la vechile metode de înăbușire a acțiunilor muncitorești. Guvernul nigerian a numit o comisie specială care, împreună cu reprezentanții sindicatelor, să studieze problema salariilor.

* * *

N-am greși dacă am asemăna dezvoltarea de azi a Nigeriei cu fluxul și refluxul oceanului, care scaldă țărmurile țării noastre. Colonialiștii au ridicat diguri, care păreau odată de netrecut, în fața fluxului nemulțumirii poporului subjugat ; dar ele n-au rezistat sub presiunea lui. Încercarea neocolonialismului și a forțelor retrograde interne de a da viitorului nostru direcția refluxului contravine legilor de dezvoltare a societății. Fluxul înnoirilor economice și sociale poate fi barat într-un loc sau altul, pe o perioadă mai mică sau mai mare ; dar înaintarea lui nu poate fi niciodată oprită.

Michael ACHAMBA

Lagos, 3 ianuarie 1964

PRESA ACUM 50 DE ANI

Se anunță intrarea în vigoare a noii convenții poștale încheiate între Romînia, Grecia, Serbia și Muntenegru.

Cu prilejul aniversării revoluției din 1905, în toate cartierele din Petersburg au loc mari greve, la care iau parte 70 000 lucrători. Pe Nevskiprospekt, unde au avut loc manifestații, poliția a făcut uz de arme de foc.

Situație încordată în Portugalia : răzvrătiții au pus stăpînire pe ținuturile din nordul țării.

Din Roma se anunță că la viitoarea expoziție colonială de la Geneva va fi reprezentată și Libia.

Incident în Camera franceză : delegații lucrătorilor curelari aflați în tribuna publică au aruncat manifeste și au strigat : „Jos cu cei ce ne fac să murim de foame ! Cerem justiție !" Ușierii i-au evacuat pe manifestanți.

Marconi declară unui ziarist francez că încercările sale de a vorbi prin telefon fără fir între Anglia și America ar fi reușit în chip foarte mulțumitor. El a vorbit timp de jumătate de oră de la Cliffen (Irlanda) cu cineva din Glaco Bay (America), glasurile străbătînd 3 500 km.

Din San Remo se telegrafiază că ziarul „Daily Mail" a luat o inițiativă neobișnuită : pentru a împărți cu mare iuțeală ziarul pe coastele de azur italiană și franceză — redacția a organizat trimiterea lui cu aeroplanul.

Catastrofă în Japonia : un cutremur de pămînt și o erupție vulcanică distrug insula Sakurasima. Numărul victimelor este apreciat la 600. Din cauza puternicii călduri, vasele nu se pot apropia de țărm, unde supraviețuitorii așteaptă zadarnic ajutor.

Face senzație interviul acordat ziarului „Excelsior" de aviatorul american Orville Wright. Wright și-a exprimat părerea că traversarea Atlanticului în aeroplan va putea deveni o realitate. Deși o călătorie peste Atlantic ar necesita 2 530 kg de benzină și 460 kg ulei pentru aeroplan (nu există aparat care să transporte asemenea cantități), Wright, optimist, consideră totuși că nu „va trece mult pînă cînd acest prodigios zbor va fi un fapt împlinit".

Revoltă în Peru : răzvrătiții au luat prizonier pe președintele Republicii. A fost format un nou guvern.

PUNCTE DE VEDERE

Новое ВРЕМЯ

MOSCOVA

ANUL 1964

DACĂ va încerca să determine starea de spirit cu care omenirea a păşit în anul 1964, istoricul de mîine se va afla într-o situaţie destul de grea.

Greutăţile lui vor începe prin dilema cum să aprecieze anul 1963, cum să-i definească locul în istoria secolului XX. Divergenţele în aprecierile contemporanilor vor fi uimitoare!

Să spunem, de pildă, că istoricul va lua în mîini ziarul **New York Journal American** şi va citi: „Dacă vom arunca o privire asupra celor 18 ani care ne despart de al doilea război mondial, se poate ajunge pe deplin întemeiat la concluzia că în anul 1963 au fost întreprinşi paşii cei mai importanţi spre pace". S-ar părea că e limpede. Dar privirea febrilă a urmaşului nostru poate cădea pe numărul din decembrie al săptămînalului englez **Economist.** Spre uimirea lui, va citi ceva cu totul opus, şi anume că anul 1963 nu marchează nicidecum un progres pe drumul spre pace, întrucît a fost „anul cel mai bogat în evenimente catastrofale din întreaga perioadă postbelică".

Enumerarea unor asemenea contradicţii ar putea fi continuată. Un observator experimentat şi precaut cum este Walter Lippmann scrie că „perspectivele păcii în întreaga lume sînt astăzi mai bune decît cele pe care am îndrăznit să le sperăm vreodată". Iar noul cancelar al R.F.G., Ludwig Erhard, declară sumbru, în paginile buletinului de presă al partidului său, că nu vede pe arena internaţională indicii ale slăbirii încordării „în adevăratul sens al acestui cuvînt".

Care este realitatea? Bineînţeles, în primul rînd faptul că anul care a trecut a fost un an de mari contraste în domeniul relaţiilor internaţionale. Aceste contraste sînt atît de pregnante, lupta dintre forţele păcii şi ale războiului, ale progresului şi reacţiunii a fost atît de crîncenă, încît astăzi fiecare poate găsi în evenimentele anului trecut, în funcţie de modul său de a înţelege lucrurile, de starea sa de spirit şi de planurile sale de viitor, o bază pentru emoţii de toate genurile — de la disperare pînă la speranţă şi bucurie.

Există însă şi unii indici obiectivi a ceea ce a reprezentat anul 1963. Există faruri de nădejde care permit să te orientezi în marea învolburată a aprecierilor, ecourilor, declaraţiilor de anul nou. Unul dintre acestea este, fără îndoială, Tratatul cu privire la încetarea parţială a experienţelor cu arma nucleară. Cu puţine excepţii, presa mondială este de acord asupra faptului că Tratatul de la Moscova este o moştenire preţioasă, care trebuie păstrată cu grijă şi îmbogăţită în noul an.

În ciuda caracterului său limitat, Tratatul a deschis o nouă etapă în relaţiile dintre Est şi Vest, o etapă caracterizată printr-o mai bună înţelegere reciprocă.

Anul care a trecut a fost mai bogat decît cei precedenţi în exemple de înţelegere internaţională. Acest lucru s-a făcut simţit, printre altele, la a XVIII-a sesiune a Adunării Generale O.N.U., care a luat sfîrşit de curînd. Ţările făcînd parte din această organizaţie au justificat în anul 1963, mai des decît oricînd în trecut, titlul de „Naţiuni unite". O voinţă comună le-a unit, de pildă, în adoptarea unor documente importante, ca rezoluţia îndemnînd toate statele să se abţină de la lansarea în Cosmos a unor aparate militare cu arma nucleară pe bord; recomandarea adresată tuturor ţărilor de a se alătura Tratatului de la Moscova şi de a respecta spiritul şi ideile lui; declaraţia privitoare la lichidarea tuturor formelor de discriminare rasială.

A trecut vremea cînd O.N.U. era în primul rînd o arenă de discordii, şi locul unde se exercita dictatul brutal al cîtorva puteri din Occident. Lumea se bucură astăzi de roadele realizării istorice constînd în faptul că, în 1964, numărul membrilor O.N.U. a crescut de peste două ori, mai ales ca urmare a intrării în rîndurile sale a tinerelor state din Asia şi Africa.

Sarcinile de politică externă, care urmează a fi rezolvate în 1964 sînt mari şi variate. Printre altele, 1963 a predat anului 1964 un întreg portofoliu de propuneri şi proiecte sovietice importante. Idei ca încheierea unui Pact de neagresiune între ţările N.A.T.O. şi ţările Tratatului de la Varşovia, reducerea efectivului forţelor armate şi armamentelor marilor puteri, şi multe altele, vor ocupa fără îndoială locul cuvenit în tratative şi discuţii. Realizarea unor asemenea propuneri ar duce la însănătoşirea climatului internaţional.

O mare însemnătate ar avea normalizarea relaţiilor dintre Statele Unite şi Cuba revoluţionară.

Noul an deschide largi perspective şi pentru dezvoltarea relaţiilor comerciale internaţionale: după cum se ştie, acesta va fi anul convocării unei conferinţe internaţionale în problemele comerţului şi dezvoltării.

Ne-am înşela pe noi înşine şi pe alţii dacă am prezenta lucrurile ca şi cum ar fi simplu şi uşor să se realizeze, ca anul care a început să devină un punct de cotitură pe drumul omenirii spre o lume fără războaie. Din păcate, pacea are duşmani influenţi. Dar în epoca noastră forţele păcii sînt mai puternice decît forţele războiului. Ele posedă astăzi o experienţă politică deosebit de preţioasă şi sînt vigilente. Unindu-se, ele pot zădărnici toate planurile aţiţătorilor la război.

Oamenii de ştiinţă au dat anului 1964 o denumire poetică: **Anul Soarelui Calm.** Fie ca el să fie pentru popoarele planetei noastre un an de calm şi pace pe Pămînt!

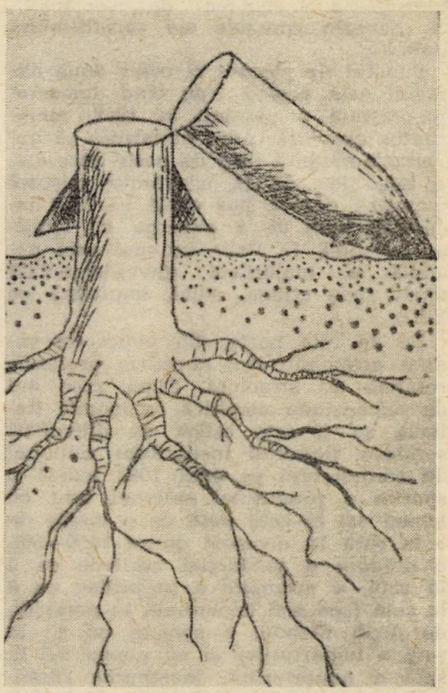

Tratatul pentru încetarea parţială a experienţelor cu armele atomice.
...dar trebuie scoase şi rădăcinile! (exploziile subterane).

(SANKEI — Japonia)

L'EXPRESS

PARIS

PROBLEMELE PARTIDULUI SOCIALIST ITALIAN

LA VOTUL de investitură al guvernului italian, cu cîteva minute înainte de începerea operaţiunii de vot, deputatul socialist de stînga Lelio Basso s-a ridicat pentru a anunţa, în tăcerea desăvîrşită a Camerei, că cei 25 de membri ai grupului său nu pot acorda încredere guvernului al cărui vicepreşedinte este liderul partidului, Nenni, şi că vor părăsi sala de şedinţe în momentul votării.

Aripa de stînga a P.S.I. a refuzat şi în Senat să voteze pentru guvern, iar — ca urmare — comitetul de conducere al partidului a hotărît să-i convoace pe membrii grupului în faţa comisiei de disciplină a partidului. Aceasta a hotărît să-i suspende pentru un an, însă cei vinovaţi refuză sancţiunea. „Noi cerem, spun ei, o confruntare politică şi nu una juridică".

Nu e vorba de eterna ceartă dintre pragmatici şi ideologi, dintre „posibilişti" şi maximalişti. Conducătorii aripii de stînga ai P.S.I. nu urmăresc să apere prin actuala lor atitudine in-

transigentă „onoarea de socialiști", ci „șansele concrete ale socialismului italian".

Punctul de plecare al celor două atitudini este același : de cînd democrația-creștină a pierdut, în 1958, majoritatea absolută care-i permisese să guverneze singură timp de peste zece ani, și mai ales de la adevărata mișcare populară care a pus capăt în 1960 încercării sale de a guverna cu sprijinul dreptei, în Italia nu mai este posibilă o majoritate guvernamentală decît spre stînga, adică împreună cu P.S.I.

Pe de altă parte, din punct de vedere economic sînt necesare profunde reforme de structură. După zece ani de expansiune empirică, economia italiană se lovește astăzi de dificultăți serioase. Raportul Institutului național de conjunctură pe anul 1963 indică o sporire a produsului național brut cu numai 4,8 la sută (față de o medie de 6 la sută în deceniul dintre 1950—60), o scădere a producției agricole cu 2 la sută, o scumpire a prețurilor cu 8 la sută (cea mai importantă în perioada de după război), o sporire cu 22 la sută a importurilor și cu numai 5,5 la sută a exporturilor, încetinirea ritmului de investiții, accelerarea deplasării de capital în străinătate.

Situația nu poate fi redresată decît printr-o reformă agrară reală (abolirea sistemului de dijme semifeudal care nu lasă decît 54 la sută din recoltă țăranului) și o planificare riguroasă, permițînd controlarea investițiilor și orientarea lor spre sectoarele cele mai rămase în urmă (școli, învățămînt tehnic, locuințe populare, servicii publice).

Ce atitudine ar trebui să adopte P.S.I. față de democrația creștină, pentru a obține asemenea reforme ? Aici punctul de vedere al socialistilor de stînga se desparte de cel al nenniștilor.

„Scopul nostru, spun primii, nu este să căutăm constituirea unui guvern de front popular, ci să provocăm o criză internă a democrației creștine, care să ducă la eliminarea aripii de dreapta a acestui partid, și să permită formarea unui adevărat guvern de centru-stînga. Această destrămare a partidului democrației-creștine nu este de loc o utopie. Ea constituie chiar singura soluție posibilă pentru problema politică italiană. Greșeala lui Nenni este că subestimează forța partidului său și că cedează «șantajului cu criza regimului» practicat de conducătorii democrat-creștini. Acceptînd să participe la guvern în condiții care îl transformă într-un prizonier al democrației-creștine și în baza unui program care reprezintă abandonarea principiilor obiective ale P.S.I., Nenni sabotează șansele reale pe care le avea partidul nostru de a face să triumfe în regimul parlamentar o politică cu adevărat socialistă".

Programul echipei Moro-Nenni este, fără discuție, mai puțin „progresist" decît cel al primului guvern de centru-stînga condus de Fanfani. Programul amînă începerea „planificării" economice pentru anul 1965 ; se mărginește să sporească partea dijmașului de la 54 la 58 la sută, fără să prevadă împărțirea pămînturilor ; anunță blocarea salariilor, reducerea cheltuielilor de stat, încurajarea investițiilor private, „oricare ar fi ele", cu condiția să sporească productivitatea ; confirmă adeziunea de principiu a Italiei la o forță multilaterală de șoc a N.A.T.O. ; prevede renunțarea automată la voturile comuniste în calculul majorității guvernamentale în Parlament. Există o singură măsură cu adevărat revoluționară : municipalizarea terenurilor de construcții, măsură tinzînd să pună capăt speculei în domeniul construcțiilor.

Acest program, afirmă Nenni și adepții săi, ar fi „cel mai bun posibil" și însăși lipsa lui de precizie în anumite domenii lasă deschisă posibilitatea unor reforme mai profunde, atunci cînd situația economică se va fi stabilizat.

Pentru Nenni important este nu să se agațe de unul sau altul din punctele programului, ci să ajungă la un stadiu de aplicare a programelor și eventual de modificare a lor : la „cabina de comandă" a guvernului. După ce și-a petrecut aproape întreaga viață în opoziție, el consideră astăzi că singura șansă de salvare a socialismului italian este participarea la putere, chiar dacă puterea trebuie împărțită în condiții care nu sînt dintre cele mai bune.

„În cabina de comandă a guvernului Moro, afirmă aripa stîngă a P.S.I., Nenni și cei care-l urmează nu dispun decît de un fotoliu onorific (cel de vicepreședinte), și de cîteva strapontine (ministerele bugetului, lucrărilor publice, sănătății, turismului). Ei vor deveni instrumentele unei politici de «transformism neocapitalist», din care P.S.I. va ieși discreditat".

Dar dacă nu încercăm această experiență, răspund nenniștii, întreaga țară riscă să se prăbușească.

Deocamdată stînga socialistă a convocat un congres național propriu pentru ziua de 12 ianuarie. Delegații vor trebui să aleagă atunci între supunerea față de sancțiunile luate împotriva lor de către conducători și ruptura de majoritatea P.S.I.

Serge LAFAURIE

INTERNATIONAL EDITION
The New York Times.

PROBLEME LA ÎNCEPUT DE AN NOU

UNA din întrebările care se pun o dată cu noul an este dacă țara va reuși să păstreze măcar în parte spiritul generos și chiar nobil care a unificat poporul american după moartea președintelui Kennedy ?

Nu este nici posibil și nici de dorit să perpetuăm starea de spirit melancolică din ultimele săptămîni ; dar în această perioadă și-a făcut simțită prezența un element care s-ar putea dovedi util. Este vorba de instinctul natural al oamenilor de a încerca să facă ceva pentru a îmbunătăți cît de cît propria lor viață și viețile celor din jurul lor, pentru a examina lucrurile care micșorează valoarea vieții și care îi îndepărtează unul de altul.

Principalul aspect a constat în faptul că bărbații și femeile din toată țara au simțit că națiunea întreagă trece printr-un moment greu, că s-a întîmplat ceva cu totul nefiresc, și că fiecare în felul lui ar putea face ceva pentru ca pe viitor să fie mai înțelepți, să poată contribui mai concret la viața comunității lor, să poată fi mai respectuoși față de lege, să tolereze în mai mică măsură reacțiile de ură și de mînie, să se preocupe în mai mare măsură de bunăstarea tuturor.

Un asemenea sentiment a susținut întreaga țară în perioada tulbure care a trecut. El a constituit, cel puțin pentru o vreme, sentimentul predominant ; și chiar dacă acum pare oarecum depășit, a fost un moment în viața Statelor Unite cînd oamenii au crezut poate cu adevărat că sentimentul unei națiuni, obișnuințele ei de gîndire și tradițiile ei, ar putea determina soarta țării de acum încolo.

A mai fost un moment, nu chiar atît de demult, astă-vară, cînd problema rasială a provocat încordarea din Birmingham și marșul asupra Washingtonului, cînd în majoritatea țării se manifesta dorința de a se ajunge la stabilirea unor drepturi egale o dată pentru totdeauna și pentru toți. Dar și atunci, acest sentiment generos s-a risipit într-o lungă și complicată bătălie legislativă în jurul metodelor prin care s-ar putea stabili această egalitate.

Desigur, aceasta s-ar putea întîmpla și de acum înainte. Ciocnirile mai noi iau locul amintirilor mai vechi. Atenția politică se fixează doar pentru scurtă vreme ; chiar și în cazul de față se poate spune că scindările și argumentele în jurul noii campanii electorale prezidențiale au început, înlocuind treptat starea de unitate.

Cu atît mai mult deci, ar fi cazul să ne amintim acum de ceea ce ne-a unit în cursul ultimelor săptămîni. Lucrul acesta nu se poate realiza doar cerînd Congresului să adopte anumite legi pentru a face în necazul unora sau pentru a cinsti memoria lui Kennedy. Dar se poate contribui la aceasta cerînd oamenilor celor mai competenți dintre noi să facă ceva în acest sens și străduindu-ne să le acordăm atenția noastră.

Una din problemele politice ale Americii din ultimii ani a constituit-o faptul că tocmai oamenii care respectau principiile cele mai înalte și normele cele mai juste au fost cei care, mai adesea, au stat de-o parte, la marginea evenimentelor politice, mulțumindu-se doar să comenteze, fără eficiență, incidentele și vacarmul vieții politice din jurul lor.

Din fericire, există unele indicii că actuala indiferență politică este pe cale

de a fi depăşită. În ultimele săptămîni, biserica, presa, radioul şi televiziunea au devenit mai angajate în lupta politică, iar numărul scrisorilor adresate ziarelor a fost, în ultima vreme, mai mare decît oricînd în anii din urmă.

Nu e vorba în primul rînd de scrisori în legătură cu programul de ajutor pentru străinătate, sau cu proiectul de lege al impozitelor ; ci de scrisori despre cei care în ţara noastră suferă de pe urma sărăciei, a lipsurilor, a sistemului de învăţămînt defectuos ; iar aceasta ne dă speranţa că, dacă am reuşi să păstrăm măcar în parte acest spirit în noul an 1964, anul care s-a încheiat s-ar putea în cele din urmă să nu se dovedească un an cu totul zadarnic.

James RESTON

LA TRIBUNE DE GENEVE

O ANUMITĂ EUROPĂ

ÎN CONFERINŢA lor de la Bruxelles, reprezentanţii celor şase ţări membre ale Pieţei comune au încercat constituirea Europei occidentale unitare, puternic centralizată şi închisă în sine însăşi, care — după concepţiile conducătorilor ei — ar trebui să devină arbitrul politicii mondiale. Printr-o coincidenţă interesantă, această Europă cuprinde — cu excepţia Elveţiei — exact acea parte a continentului asupra căreia Napoleon Bonaparte îşi impusese dominaţia sau protecţia creînd Confederaţia Rinului, alungîndu-i pe Burboni din Neapole şi instalîndu-şi fratele, pe Jérôme, pe tronul Olandei. Această Europă este, de asemenea, într-o mare măsură, o creaţie a diplomaţiei franceze, care — pentru a-şi atinge scopurile — nu a ezitat să torpileze proiectul unei mari zone a liberului schimb, opunîndu-şi veto-ul participării Angliei şi apoi punîndu-i pe cei cinci parteneri ai săi în faţa unui adevărat ultimatum. Este evident că împăcarea franco—vest-germană, care ne-a fost prezentată adesea drept o căsătorie din dragoste, nu este în realitate decît o căsătorie de interes. Divergenţa fundamentală între concepţia franceză — a unui bloc continental compact cu structuri uniforme şi rigide — şi cea vest-germană — a unei federaţii înglobînd Europa occidentală întreagă, fără nici o discriminare, legată de America printr-un contract de liberă asociere — rămîne la fel de profundă ca şi în trecut. Această divergenţă se va manifesta, desigur, din nou la viitoarele tratative denumite „runda Kennedy" şi la conferinţa economică mondială care urmează să aibă loc primăvara aceasta la Geneva sub auspiciile O.N.U.

După toate ostenelile pe care şi le-au dat pentru a ajunge la un acord asupra integrării treptate a agriculturilor naţionale este limpede acum că cele şase ţări ale Pieţei comune vor trebui să se străduiască şi mai serios pentru a se înţelege asupra condiţiilor de admitere a unor noi membri. Deoarece întregul mecanism al Pieţei comune se bazează pe principiul preferinţelor, principalii beneficiari ai acestui sistem nu ţin de loc să lase pe alţi viitori concurenţi să profite de aceste preferinţe. Franţa, de pildă, are tot interesul să ţină la distanţă Danemarca, ţară care a fost pînă acum unul din principalii furnizori de produse agricole ai pieţei vest-germane. Aşa că, nesfîrşitele speculaţii care s-au făcut în Elveţia, ca şi în alte ţări, în legătură cu lărgirea rapidă a Pieţei comune, sînt cel puţin premature. Căutînd să-şi asigure o poziţie prioritară în relaţiile economice cu anumite ţări străine, organismul de conducere al Pieţei comune se încăpăţînează mai departe să ignoreze celălalt organism, de asemenea strict european — Asociaţia liberului schimb. În spatele acestui refuz se ascunde o „voinţă de putere" de inspiraţie autoritară şi tehnocrată, care nu se potriveşte de loc cu imaginea Europei liberale, diversificate şi unite, la care se visa în anii întunecoşi ai războiului.

DIE WELT

HAMBURG

„LONDRA DOREŞTE UN TRIUMVIRAT"

FAPTUL că şeful guvernului britanic va pleca la Washington abia în februarie n-a neliniştit opinia publică din Londra. Există certitudinea că relaţiile dintre Londra şi Washington — dezvoltate într-un proces istoric — nu depind de împrejurarea că Douglas Home va fi sau nu primul care va negocia cu preşedintele american. În definitiv, Downing Street nr. 10 este singurul sediu guvernamental din lumea occidentală care este legat printr-un fir direct cu Casa Albă, iar primul ministru britanic acţionează ca şi predecesorul său, care a recurs deseori la aparatul telefonic.

Mai există însă şi un alt motiv pentru care guvernul britanic i-a lăsat prioritatea cancelarului german, fără nici un fel de invidie. Hotărîrea Washingtonului de a cultiva în mod deosebit relaţiile cu Bonnul corespunde unor intenţii asemănătoare din partea noului prim-ministru Home şi ale ministrului său de externe Butler, care vor să transforme R.F.G. în cel mai important partener al Angliei din Europa. Desigur, corespondentul din Washington al ziarului **Times** o ia înaintea evoluţiei reale a faptelor, prin speranţa pe care o manifestă că negocierile din Texas vor duce la „un nou triumvirat diplomatic". Formula indică direcţia spre care se îndreaptă speranţele engleze după schimbarea lui Adenauer cu Erhard.

N-a constituit o întîmplare faptul că noul ministru de externe Butler a făcut prima sa vizită în străinătate în scopul unor discuţii bilaterale tocmai la Bonn, deşi nu exista nici un fel de motiv practic şi nici o urgenţă deoarece l-a întîlnit, numai după o săptămînă, pe colegul său german Schröder la conferinţa N.A.T.O. de la Paris.

Londra consideră că o dată cu intrarea în funcţiune a lui Erhard s-au creat toate premisele pentru o conlucrare strînsă şi plină de încredere cu R.F.G. Londra este convinsă de faptul că Erhard a recunoscut în ce măsură corespund interesele politice şi economice ale celor două ţări în toate problemele europene. Noul cancelar al R.F.G. a explicat în repetate rînduri că participarea Angliei la unificarea Europei occidentale rămîne în continuare

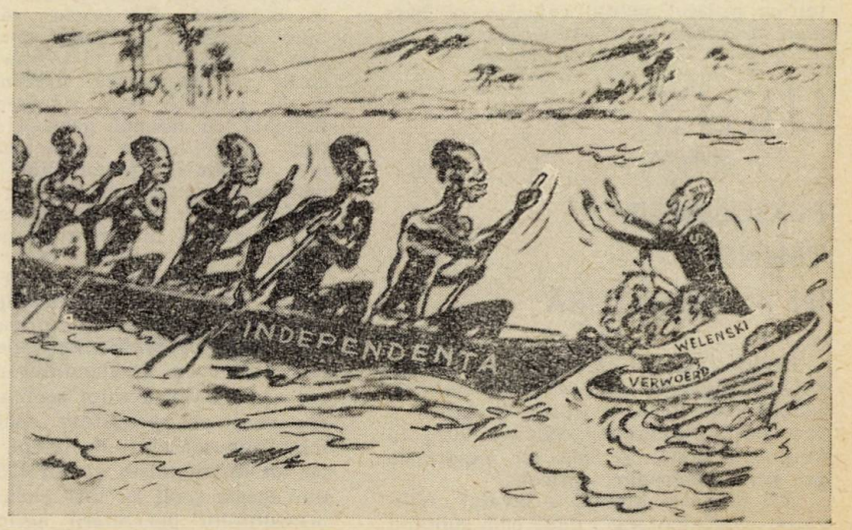

Nu va putea să-i oprească !

(ALGEMEEN HANDELS BLAD—Amsterdam)

țelul de durată al politicii externe vest-germane. Dar aceasta poate să constituie numai un proiect de viitor.

Deosebit de actual a devenit, dimpotrivă, paralelismul intereselor politico-economice. Acest paralelism izvorăște din faptul că pentru R.F.G. este valabilă mai mult decît pentru orice altă țară din Europa maxima engleză „a exporta sau a muri". Negocierile de la Bruxelles au dovedit cît de greu este să aduci — din acest punct de vedere — la același numitor, interesele franceze și cele vest-germane.

În ochii englezilor, Erhard a trecut prin botezul de foc diplomatic cu prilejul negocierilor de la Bruxelles. Guvernul federal nu s-a lăsat impresionat de tonul ultimativ care venea de la Paris. El s-a împotrivit tendințelor franceze spre autarhie și a luptat cu succes pentru un compromis care obligă C.E.E. la o atitudine deschisă în cadrul „rundei Kennedy". Prin aceasta, guvernul R.F.G. a adus un serviciu important și Marii Britanii care este foarte interesată într-o lărgire a comerțului mondial.

După concepția de la Whitehall, o coordonare mai strînsă a politicii engleze și vest-germane este necesară și din alte motive. Guvernul britanic acordă o mare importanță continuării eforturilor pentru destindere în relațiile Est-Vest. Dar ministrul de externe Butler a declarat în repetate rînduri că o politică de destindere nu trebuie să slăbească unitatea alianței occidentale. Aceasta înseamnă că orice pas în acest domeniu trebuie să aibă în mod deosebit acordul Bonnului.

Prin politica de destindere se înțelege — într-un caz favorabil — un proces greu și îndelungat care va dura mulți ani și prin care trebuie să se ajungă în mod treptat la rezolvarea esenței conflictului și anume, a problemei germane.

Constelația politică actuală și izolarea voluntară a lui de Gaulle scot în evidență faptul că intențiile principale ale politicii britanice cum sînt crearea unei Europe deschise, întărirea alianței atlantice, slăbirea încordării dintre Est și Vest se pot realiza în cadrul triunghiului Washington-Londra-Bonn. Din această cauză se speră că președintele Johnson a creat bazele unui astfel de triunghi în discuțiile sale cu Erhard. Guvernul britanic va aduce contribuția sa la acest țel cu prilejul vizitei cancelarului german la Londra la 15—16 ianuarie a.c.

ULUS

ANKARA

PERSONALUL TEHNIC ÎN AGRICULTURĂ

Turcia, țară ale cărei progrese pe tărîm economic se sprijină pe agricultură, țară în care 70 la sută din populație este formată din țărănime, realizează 40% din venitul național și 80% din export de pe urma produselor agricole.

„Ca să poată ajunge la nivelul civilizației contemporane", după cum sublinia și Atatürk, Turcia trebuie să recurgă înainte de toate la mobilizarea întregii națiuni în domeniul agricol.

Turcia, care este socotită printre țările rămase în urmă din punct de vedere economic, are nevoie de industrializare, paralel cu eforturile din domeniul agriculturii. Cu toate că învățămîntul agricol are în urma sa peste 100 de ani, datorită faptului că nu se sprijină pe un program corespunzător dezvoltării vertiginoase a tehnicii și culturii și neavînd la bază principii sănătoase, din păcate el n-a ieșit încă din stadiul primitivității. Evident, scăderea producției în țara noastră are cauze multiple, greu de enumerat. Fără îndoială însă, că lipsa cunoștințelor tehnice și a cunoașterii metodelor înaintate se află printre primele dintre aceste cauze. Pe de o parte practica moștenită din strămoși, pe de altă parte, generațiile tinere crescute fără cunoștințe tehnice, care completează rîndurile celor dintîi fac ca munca și viața țăranilor să bată pasul pe loc.

Din cauza insuficienței produselor agricole, care determină o scădere a produselor alimentare, precum și ca urmare a calității scăzute a produselor agricole, țăranii nu cîștigă, iar noi nu ne putem hrăni. Dacă mai adăugăm și seceta din diferite regiuni și calamitățile naturale, avem în față o problemă vitală — pericolul înfometării.

În dezvoltarea țărilor a căror economie au un profil agrar, cum e și cazul Turciei, agricultura joacă un rol foarte important, deoarece fără ea nu pot fi obținute produse alimentare. Pentru lărgirea capitalului și eliberarea forțelor de muncă este de asemenea necesară creșterea productivității în agricultură. Neexistînd posibilitatea de a mări suprafețele cultivate, se impune creșterea productivității la hectar. Or, aceasta este cu putință doar prin eliberarea țăranilor de vechile deprinderi și metode, prin înarmarea cu metode și cunoștințe tehnice, ceea ce se poate realiza prin intermediul învățămîntului. Iată de ce învățămîntul maselor de țărani devine o problemă de o mare importanță pentru țara noastră. De mai bine de 100 de ani știința și tehnica înregistrează zilnic mari progrese. Aceste progrese determină, și în agricultură ca și în industrie, schimbări esențiale. Pentru ca țara noastră să-și ocupe locul în lumea modernă și să-l mențină, este obligată să facă pași energici și în tehnica agricolă, ca și în industrie. De aceea, țăranii trebuie instruiți printr-un puternic sistem de învățămînt ; ei trebuie să fie în stare să muncească folosind știința, să fie capabili să o stăpînească. Fără îndoială că nivelul general de cunoștințe și cultură a personalului tehnic din domeniul publicațiilor agricole, care este considerat ca un sistem de învățămînt în afara școlii, va avea un rol de seamă în instruirea maselor de țărani.

80% din personalul tehnic, care se ocupă cu editarea publicațiilor agrare în cadrul Ministerului Agriculturii sînt absolvenți ai școlii regionale agricole (echivalent cu învățămîntul mediu). În loc ca numărul acestor școli să crească, deoarece ele pregătesc cadre pentru instruirea maselor de țărani, s-a mers pe un drum greșit, și din 1950 o parte din aceste școli au fost închise contrar necesităților dezvoltării agriculturii.

Pentru ca agricultura să folosească revoluțiile tehnologice survenite în ultima vreme și să poată obține rezultate eficiente, alături de măsuri rationale sînt necesare investiții mai substanțiale în domeniul învățămîntului agricol.

Acordînd importanța cuvenită învățămîntului profesional în domeniul agriculturii este necesară schimbarea și îmbunătățirea programului de învățămînt al școlilor agricole regionale, deschiderea unor școli superioare de agricultură care să pregătească specialiști înarmați cu cunoștințe teoretice, capabili să lucreze în domeniul cercetărilor și care să fie folositori țării. Experiența de 40 de ani ne arată că nu există altă soluție decît cea de a păși pe acest drum.

Pentru a ajunge la obiectivele stabilite de primul plan cincinal de redresare socotim că este necesară îmbunătățirea învățămîntului agricol.

Hakkî YILDÎZER

BREVIAR

30 decembrie 1963

La Accra s-a deschis prima expoziție comercială permanentă a R. P. Romîne.

La Atena a apărut, pentru prima dată în limba greacă, o antologie a prozatorilor romîni.

La Cairo a apărut, de asemenea, o culegere din proza romînă clasică și contemporană.

31 decembrie 1963

Președintele Consiliului de Stat al R. P. Romîne, Gheorghe Gheorghiu-Dej, împreună cu președintele Consiliului de Miniștri, Ion Gheorghe Maurer, au primit la Palatul Consiliului de Stat pe șefii misiunilor diplomatice acreditați în țara noastră, care au prezentat felicitări cu prilejul noului an.

Guvernele Republicii Populare Romîne și Republicii Islanda au căzut de acord ca reprezentarea diplomatică a celor două țări să fie ridicată la rang de ambasadă.

1 ianuarie 1964

La invitația Institutului cuban pentru prietenie cu popoarele (I.C.A.P.), o delegație romînă a participat la festivitățile cu prilejul celei de-a 5-a aniversări a victoriei revoluției cubane.

3 ianuarie

Ambasadorul U.R.S.S. în R. P. Romînă, I. K. Jegalin, a transmis președintelui Consiliului de Stat al R.P. Romîne, Gheorghe Gheorghiu-Dej, mesajul adresat șefilor de state și de guverne de către președintele Consiliului de Miniștri al U.R.S.S., N. S. Hrușciov, în problema rezolvării pe cale pașnică a litigiilor teritoriale dintre state.

5 ianuarie

La Teatrul Scala din Milano a avut loc un spectacol cu „Don Carlos" de Verdi, în care a cîntat baritonul Nicolae Herlea, solist al Teatrului de Operă și Balet din București. Maestrul Siciliani, director artistic al Teatrului Scala, a declarat : „Îl consider un artist minunat, cu o foarte bună pregătire tehnică, vocală și muzicală. Herlea a dat un exemplu minunat al calităților sale deosebite".

6 ianuarie

A sosit la Moscova delegația Comitetului de Radiodifuziune și Televiziune din R. P. Romînă condusă de Ion Pas, președintele Comitetului. Delegația se află la Moscova în vederea reînnoirii Convenției de colaborare dintre cele două țări în domeniul radiodifuziunii și televiziunii.

PROFIL

WILLIAM TUBMAN

Pentru a cincea oară, consecutiv, fotoliul prezidențial al Republicii Liberia este ocupat de William Vacanarat Shadrach Tubman. Ceremonia instalării a avut loc la 6 ianuarie în noul palat prezidențial, inaugurat cu trei zile înainte, la Monrovia, capitala țării.

William Tubman s-a născut la 29 noiembrie 1895 în orașul liberian Harper. Și-a făcut studiile la Cape Palmas și la colegiul Cuttington, obținînd diploma de avocat în 1917. Practică avocatura în orașul natal pînă în 1919, cînd devine funcționar fiscal. În 1922 a intrat în armată ca simplu soldat și ajunge pînă la gradul de colonel. În anii 1929 și 1934 a fost senator din partea partidului „adevăraților whigi". Este numit apoi membru al Curții Supreme a Liberiei, post pe care îl ocupă pînă în 1943, cînd au loc alegeri prezidențiale, la care își pune candidatura și iese învingător. La 3 ianuarie 1943 este instalat președinte și printre primele măsuri pe care le-a luat se numără declararea răz-

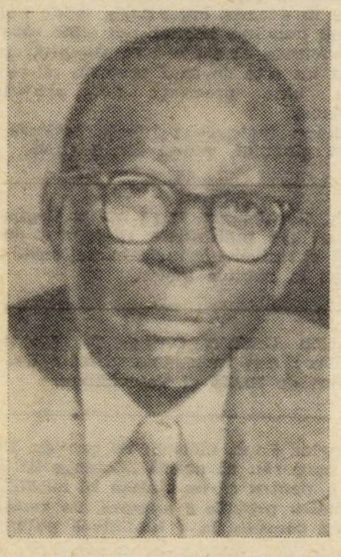

boiului împotriva Germaniei și Japoniei. Tubman scrie lucrarea „The Act Granting Woman Suffrage" în care cere drept de vot pentru femei.

După ce parlamentul țării abrogă, în 1949, legea potrivit căreia era interzisă alegerea pentru a doua oară a aceluiași președinte, Tubman a fost reales. El a devenit în 1955, pentru a treia oară, președinte al Liberiei, iar în 1959 — pentru a patra oară. În timpul celui de al treilea mandat, Tubman a stabilit relații diplomatice cu U.R.S.S. și a participat la Conferința de la Accra din 1958. Activitatea politică a președintelui se intensifică după anul 1960, cînd face o serie de călătorii în mai multe țări și participă la organizarea Conferinței de la Monrovia, care a creat așa-numitul grup al țărilor africane de la Monrovia. Anul trecut, Tubman a participat la Conferința de la Addis Abeba care a creat Organizația unității africane.

În ultimii ani, în Liberia au fost descoperite comploturi urmărind înlăturarea lui Tubman.

Nemulțumirile s-au datorat puterilor largi cu care este investit președintele. Potrivit unei cereri formulate, în 1961, de Tubman, parlamentul a acordat președintelui „largi împuterniciri în cazul cînd securitatea statului este amenințată din interior sau din exterior". În cadrul acestor amenințări, au fost incluse toate acțiunile considerate „nelegale", inclusiv grevele.

Liberia era cunoscută pînă nu demult ca o țară exportatoare de cauciuc. În ultimul timp, în această țară au fost descoperite mari zăcăminte de minereu de fier. Pentru dezvoltarea industriei extractive, administrația liberiană sprijină investițiile de capital străin. O parte din acțiunile societăților care extrag minereul de fier revin statului liberian.

A. B.

Sistemul de vot în Congresul S.U.A.

Organul legislativ al Statelor Unite ale Americii este Congresul, format din Camera Reprezentanților și Senat. Deși organizat pe baza sistemului bicameral, specific majorității țărilor capitaliste, Congresul S.U.A. prezintă unele deosebiri importante față de parlamentele vest-europene, deosebiri care se reflectă și în modul de adoptare a legilor. De exemplu, în Anglia, Franța, Italia, miniștrii pot fi și membri ai parlamentului, pe cînd în Statele Unite nu se admite cumularea celor două funcții. Ca urmare a acestui fapt, șefii departamentelor guvernului american nu participă la dezbaterile Congresului și nu pot introduce în mod direct proiecte de legi. În schimb, se obișnuiește ca atît președintele S.U.A., cît și conducătorii departamentelor să trimită mesaje conținînd propuneri cu caracter legislativ, care sînt puse în discuția celor două camere de către președinții acestora. O altă caracteristică a Congresului S.U.A. este că pentru depunerea unui proiect de lege nu trebuie să se respecte o anumită ordine, acesta putînd fi inițiat fie în Senat, fie în Camera Reprezentanților, de către oricare din membrii lor. Procedura de adoptare a legilor este asemănătoare în ambele camere. În cele ce urmează, vom analiza modul de lucru al Senatului.

O dată prezentat, proiectului de lege i se dă o primă citire publică ; ea se rezumă adeseori doar la enunțarea titlului. După o serie de operațiuni tehnice (înregistrare, înscrierea pe agenda Senatului), proiectul este înaintat Comitetului permanent în a cărui competență intră problema respectivă. Există 15 asemenea comitete în Senat și 19 în Camera Reprezentanților, ele avînd un rol deosebit de important în adoptarea legislației nord-americane.

Primind proiectul, președintele Comitetului respectiv îl distribuie membrilor acestuia, trimițîndu-l și departamentului guvernamental interesat, pentru a-și expune punctul de vedere asupra oportunității unei asemenea legi. La data stabilită, se trece la discutarea proiectului de lege. La ședințele comitetului pot fi invitați senatori, membri ai guvernului, persoane particulare. În cursul dezbaterilor se pot organiza audieri, orice cetățean al S.U.A. trebuind să se prezinte în fața Comitetului dacă i se cere acest lucru, în caz contrar fiind pasibil de pedeapsa cu amendă sau închisoare. Se pot aduce amendamente care uneori pot să schimbe în întregime proiectul inițial. După încheierea discuțiilor se trece la vot, operațiune care se desfășoară, de obicei, într-o ședință închisă. Proiectul aprobat — sau respins — în comitet, însoțit de o încheiere explicativă, este returnat Senatului.

Deoarece comitetului permanent nu i se fixează un termen pentru restituirea proiectului de lege, acesta poate să-l rețină vreme îndelungată și chiar să-l oprească pentru totdeauna. Există un mijloc pentru a scoate proiectul din dezbaterea Comitetului și pentru adoptarea lui numai de către Senat, dar aplicarea sa este extrem de dificilă. Pentru o asemenea procedură ar fi necesară hotărîrea unei majorități de 2/3 pentru ca proiectul să fie scos din discuția comitetului și hotărîrea **tuturor** senatorilor pentru a putea fi dezbătut direct în Senat. Se poate lesne presupune că membrii comitetului permanent respectiv se vor opune discutării proiectului de-a dreptul în Senat și, ca atare, această hotărîre poate fi adoptată în cazuri extrem de rare.

Reîntors în Senat, textul proiectului de lege este supus unei a doua citiri (de data aceasta integral), iar în caz că nu există opoziție — se trece la o a treia citire și apoi la vot. Cu totul alt caracter are procedura dacă împotriva proiectului se pronunță unul sau mai mulți senatori. În acest caz, nu se limitează timpul de discuție, pot lua cuvîntul atît cei ce se pronunță împotriva proiectului, cît și cei care sînt pentru adoptarea lui, dezbaterile putîndu-se prelungi multă vreme.

După ce a fost aprobat de Senat, proiectul de lege este trimis Camerei Reprezentanților, unde urmează în general aceeași filieră.

Deoarece ambele camere ale Congresului trebuie să aprobe fiecare proiect de lege, este necesar, atunci cînd ele adoptă poziții diferite față de proiectul în cauză, să se găsească o bază comună de înțelegere. Metoda obișnuită de rezolvare a acestor divergențe o constituie formarea, pe bază paritară, a unui Comitet de conciliere alcătuit din membri ai celor două camere, desemnați de președintele Senatului și, respectiv, de speakerul Camerei Reprezentanților. Acest comitet încearcă să găsească o formulă de compromis convenabilă ambelor camere. Raportul său trebuie să fie aprobat sau respins **în întregime** de către fiecare din cele două camere.

După ce a fost adoptat de Congres, proiectul de lege este semnat de președinții celor două camere și înaintat, pentru aprobare, președintelui S.U.A., care trebuie să se pronunțe asupra lui în termen de zece zile.

Dacă președintele îl aprobă sau lasă să treacă acest termen fără a-și exprima opinia, proiectul devine lege. De asemenea, constituția acordă președintelui dreptul de veto prin care el poate respinge orice măsură legislativă a Congresului. Dreptul de veto trebuie să fie exercitat în intervalul celor 10 zile și efectul său se resfrînge asupra întregului proiect de lege. În caz că nu este de acord cu proiectul respectiv, președintele trebuie să-l returneze Congresului împreună cu observațiile sale.

La rîndul său, Congresul poate să nu accepte propunerile președintelui și să hotărască, totuși, ca proiectul să devină lege. Pentru aceasta este necesar ca el să fie supus votului a doua oară și să întrunească o majoritate de 2/3 atît în Senat, cît și în Camera Reprezentanților.

În legătură cu lucrările Congresului S.U.A. trebuie amintite două practici faimoase : lobbismul și filibusterul.

Lobbiștii (denumire care provine de la cuvîntul englezesc lobby — culoar, coridor — indicînd în sens simbolic locul în care aceștia își desfășoară activitatea) sînt oameni cu experiență în probleme legislative, în general foști congresmeni sau funcționari superiori în aparatul de stat. Prin relațiile pe care le au cu membri ai Senatului sau Camerei Reprezentanților, ei încearcă, și deseori reușesc, să influențeze poziția acestora față de anumite proiecte de legi potrivit intereselor cercurilor pe care le reprezintă. Lobbiștii sînt grupați în organizații care își desfășoară activitatea sub nume inofensive cum sînt : „Organizația profesională a funcționarilor", „Organizația veteranilor".

Practica filibusterului urmărește, de obicei, prin tărăgănarea dezbaterilor Congresului, împiedicarea adoptării unor proiecte de legi care nu satisfac interesele anumitor cercuri ultrareacționare. El a constituit obiectul rubricii noastre în nr. 2/1963 al revistei „Lumea". Vom cita în plus doar un exemplu extrem de recent în această privință. În urmă cu aproape doi ani, fostul președinte Kennedy a inițiat un proiect de lege cu privire la reducerea impozitelor. Datorită tergiversărilor din Congres — tergiversări criticate vehement, printre alții, de cunoscutul publicist W. Lippmann — acest proiect nu a putut fi adoptat nici pînă în prezent. La 3 ianuarie 1964, Buletinul de Știri al Casei Albe menționa acest proiect de lege drept unul din principalele puncte ale programului legislativ pe care președintele Johnson va căuta să-l treacă prin Congres.

M.C

POȘTA REDACȚIEI

Aș dori să publicați la rubrica **Profil** date despre următorii șefi de state : mareșalul Ibrahim Abbud, președintele Republicii Sudan, Ayub Khan, președintele Pakistanului, Nnamdi Azikewe, președintele R. Nigeria, Shaik Mohammed Shamate, președintele Zanzibarului, dr. David Jawara, primul ministru al Gambiei, și Alphonse Massamba-Debat, președintele Republicii Congo (Brazzaville).

TEODOR NICOLESCU
Ploiești

Vom ține seama de propunerea dv., programînd însă în continuare „profilul" săptămînii în funcție de prezența diverselor personalități în actualitatea internațională.

G. Saltzman, București. 1. — **Și în perioada la care vă referiți dv., și în prezent, Partidul Comunist Francez întrunește cel mai mare număr de voturi obținute de un singur partid în Franța. 2. — Persoana la care vă referiți nu a deținut funcția de ministru al Afacerilor Externe.**

Athanase N. Păunescu, pensionar, Ploiești. **Am reținut dorința dv. și a altor cititori de a se evoca în paginile revistei figurile reprezentative ale diplomației românești. În ceea ce privește însă prezentarea unor personalități ale culturii și științei, vă sugerăm să vă adresați revistelor** Contemporanul, Viața românească, Gazeta literară, **care au mai publicat, de altfel, studii despre scriitori și savanți români din trecut.**

În fiecare joi dimineață, momentul apariției revistei LUMEA coincide cu momentul dispariției sau al epuizării numărului respectiv. Joi, 26 decembrie, dorind să nu pierd nr. 9 al revistei, m-am dus s-o cumpăr încă de la ora 7. La chioșcul la care așteptam, au sosit 200 de exemplare care s-au vîndut în circa 15—20 de minute. Cred că nu exagerez cînd afirm că dacă ar fi sosit 1 000 de exemplare în loc de 200, pînă la ora 15 tot nu s-ar mai fi găsit nici unul.

ing. ALFRED VASILE
București

Tirajul revistei a fost mărit cu începere de la 1 ianuarie. Pentru a evita coada la chioșcuri, există o soluție : abonamentul.

Consider că articolele **După erupția vulcanului Agung** și **Erupții de gaze pe solul Lunei** publicate în nr. 9 nu se încadrează în profilul revistei, neavînd nici o contingență cu politica externă. Ele sînt, într-adevăr, foarte interesante, dar își găsesc locul într-o revistă de știință și tehnică.

GH. I. STROESCU
București

În economia revistei noastre, materialele de felul celor de mai sus ocupă un spațiu relativ mic. Nu credem că ar trebui să lipsească cu totul, întrucît răspund preocupării unui număr important de cititori față de diverse fenomene de ordin științific, cultural etc., care se discută la un moment dat pe plan internațional.

Vă propun să scrieți despre cargoul „București" și despre drumul parcurs în jurul globului de această navă românească.

VASILE BLAGA
funcționar, București

Vom scrie.

Aș vrea să vă întreb dacă există vreo legătură de rudenie între actualul ministru de externe al Greciei, Sophocles Venizelos, și șeful guvernului grec despre care vorbiți în rubrica **Presa acum 50 de ani.**

Încă o întrebare : Revista dv. este scrisă exclusiv de ziariști ? Poate că ar fi bine ca la prezentarea anumitor probleme să se facă paralele istorice de către oameni de specialitate.

Adolf Armbruster
București

Fostul ministru de externe al Greciei, Sophocles Venizelos, este fiul marelui om de stat grec Eleutherios Venizelos.

Pentru tratarea unor probleme de specialitate revista apelează, după cum ați putut probabil observa, la istorici, filozofi, oameni de știință din diverse domenii.

În legătură cu documentele referitoare la începerea primului război mondial, publicate în nr. 4 al revistei dv. și completate în nr. 5 prin scrisoarea prof. V. Pop din București, cred că ar interesa pe cititorii dv. și următoarele amănunte, pe baza documentelor care se găsesc în arhivele „Ballplatz"-ului din Viena :

După asasinarea lui Franz-Ferdinand la Sarajevo, Franz-Josef i-a adresat lui Wilhelm al II-lea o scrisoare în care se spunea, printre altele : „De acum înainte guvernul meu va trebui să se străduiască să izoleze și să micșoreze Serbia"... „Nu se mai poate concepe o împăcare a contradicțiilor care ne despart de Serbia". Contele Szögyény-Marich, ambasadorul austriac la curtea germană, raporta că după ce Wilhelm al II-lea a citit scrisoarea de mai sus, a declarat : „Dacă la Viena s-a ajuns într-adevăr la recunoașterea necesității unei acțiuni războinice contra Serbiei, eu unul aș regreta dacă Austro-Ungaria ar scăpa momentul actual, atît de favorabil ei". În altă ordine de idei, Wilhelm al II-lea a spus cu același prilej : „În ceea ce privește Romînia, o să am eu grije ca regele Carol să se poarte corect".

Pe raportul primit de la ambasadorul său la Viena, Wilhelm al II-lea a făcut următoarea adnotare : „Cu sîrbii trebuie terminat, și asta repede. Acum, sau niciodată".

Între timp, contele Pourtalès, ambasadorul german la curtea țarului, a fost primit de ministrul de externe, Sazonov, căruia i-a reproșat : „Dv. nu iubiți Austria. De ce vreți să întristați ultimii ani ai unui monarh care merită toată considerația ?" Sazonov i-a răspuns : „Nu, într-adevăr, noi nu iubim Austria. De ce am iubi-o ? Ea ne-a căsunat întotdeauna numai neplăceri". La Petersburg, atmosfera războinică era susținută în special de clica marelui duce Nicolai Nicolaevici. La un moment dat, țarul i-a telegrafiat lui Wilhelm al II-lea : „Prevăd că în foarte scurt timp voi fi învins de presiunea exercitată asupra mea". Iar Sazonov se plîngea ambasadorului Franței, Paléologue : „Marele nostru stat major nu mai are răbdare ; trebuie să depun sforțări foarte mari pentru a-l reține".

NICOLAE KOVACS
Cluj

Ing. Dan Păcurariu, Brașov. **Aveți dreptate. Funeraliile lui J. F. Kennedy au fost transmise nu prin intermediul unui satelit „Telstar", ci prin intermediul unui satelit „Relay" (lansat la 13 dec. 1962).**

Cifrele referitoare la produsul național brut al S.U.A. reprezintă atît în articolul din „Les Echos", reprodus în nr. 6 al revistei, cît și în articolul din nr. 9 aprecieri anticipative, și deci aproximative. De aici, aparenta neconcordanță. De asemenea, în articolul din „Les Echos" se spune că pentru a asigura deplina folosire a forței de muncă în S.U.A. ar fi necesar un spor dublu al producției americane (față de cel prevăzut de 25 de miliarde de dolari). Probabil că n-ați citit cu suficientă atenție.

Nu credem că în nr. 1 la pag. 8 am dat greșit definiția metrului, dat fiind că acolo se definește nu metrul, ci secunda.

Dacă am scris despre G. Papandreu că „a demisionat la 31 decembrie" fără a specifica anul, am făcut-o pentru că din context reieșea clar despre ce an era vorba.

Într-adevăr, de la fondarea O.N.U. pînă la data la care vă referiți dv. fuseseră primite în această organizație 60 de noi state. Acum numărul acestor noi state este de 62.

Concluzia că Luna este alungită spre pămînt nu este de dată recentă, ci, așa după cum bine precizați dv., aparține lui Laplace.

Pentru ipotezele privind creșterea populației globului, vedeți Nr. 1 (1964).

Gh. Gorbănescu, Iași ; Mihai Bogiu, Timișoara : **De problemele regimului de frontieră și universităților internaționale ne vom ocupa la rubrica Fișier.**

Eugen Crainic, Cluj ; S. Moldoveanu, Oradea : **Am transmis scrisorile dv. Comitetului de Radio și Televiziune.**

Teodor Popa, maistru de șantier, Roman : **Ne pare rău că ne-ați „descoperit" abia la nr. 9, pentru că nu sîntem în măsură să vă furnizăm primele 8 numere ale revistei. Le puteți consulta la o bibliotecă publică.**

C. Delurințu, Orșova : **Capitala Republicii Dominicane este într-adevăr Santo Domingo, așa cum a apărut în revista noastră.**

Virgil Mănescu, hidrotopograf, Tulcea : **Nici măcar „pe teme internaționale" — așa cum sugerați dv. — nu vom publica cuvinte încrucișate.**

Întrucît în ultimele numere ale revistei noastre s-a scris despre Curtea Internațională de Justiție, despre Gaston Defferre, despre problema cursului Iordanului și s-a publicat un amplu reportaj despre Republica Cuba, ca și cifre despre populația globului pe țări, și ținînd seama de datele despre statele mici ale Europei pe care le publicăm în acest număr al revistei, considerăm că am satisfăcut parțial dorințele exprimate de dr. O. Rusu, Oravița, I. Reder, tîmplar, Cluj, Traian Vidrașcu, student, Iași, Nelu Pall, student, București, Ioan Krech, student, Cluj, D. Varlam, Sinaia.

Pentru bunele urări și sugestiile trimise, mulțumim călduros tovarășilor : C. Chiriacescu, lăcătuș mecanic, București ; prof. Gh. Faghiura, Sibiu ; Radu Bunea, București ; Gh. Diaconu, student, București ; Dan Giurgescu, contabil, Buzău ; D. Niculescu, Craiova ; Vasile Bogdan, student, București ; Marcu Alexandru, București.

Redactor șef GEORGE IVAȘCU

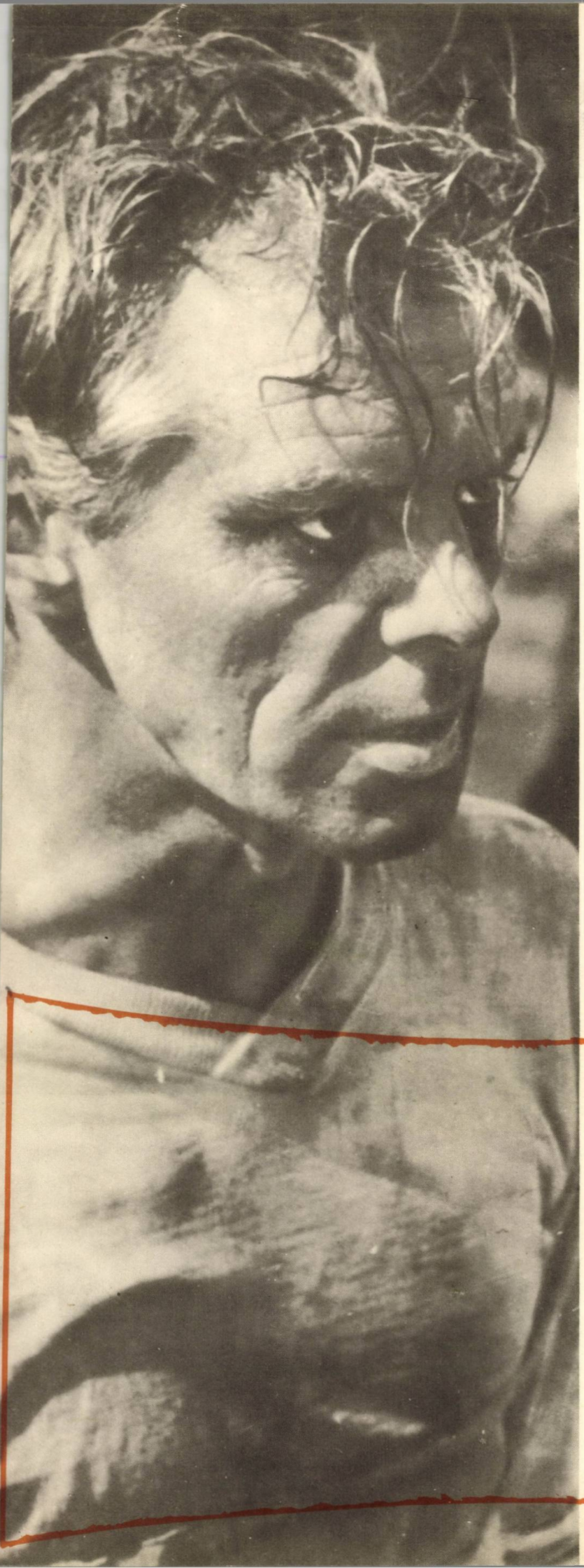

A TREIA REPRIZĂ

SCENARIUL : A. Borșciakovsk

REGIA : E. Karelov

IMAGINEA : S. Zaițev

MUZICA : A. Petrov

CU

I. Volkov

V. Kașpur

I. Nazarov

G. Strijenov

G. Iuhtin

O PRODUCȚIE A STUDIOULUI MOSFILM

• cinemascop •

lumea

SĂPTĂMÎNAL DE POLITICĂ EXTERNĂ
EDITAT DE UNIUNEA ZIARIȘTILOR
DIN REPUBLICA POPULARĂ ROMÎNĂ

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA: BUCUREȘTI,
PIAȚA SCÎNTEII Nr. 1, TELEFON 17.60.10.

Tiparul executat la Combinatul
Poligrafic „Casa Scînteii", București

2 lei

Evenimentele din Panama

RĂZBOIUL OȚELULUI

REPORTAJ PE GLOB—FILIPINE

Studii
sud-est europen

3
Joi 16 ianuarie 1964

lumea

Săptămîna pe glob:

MOSCOVA
WASHINGTON
LONDRA
CAIRO
ZANZIBAR

În 1964,
se împlinesc 150 de ani
de cînd
Geneva aparţine
Confederaţiei Elveţiene.
În ziua de anul nou
în faţa
Monumentului Naţional
s-a dat citire
proclamaţiei din 1814;
au asistat notabilităţile
oraşului Geneva,
în costume
de epocă.

O echipă de arheologi de la Muzeul de studierea terenului şi populaţiei din Rotterdam au pornit în căutarea unui trib pierdut, Tellem, din sudul deşertului Sahara. Echipa este însoţită şi de doi reprezentanţi ai televiziunii olandeze.

lumea

SĂPTĂMÎNAL DE POLITICĂ EXTERNĂ
EDITAT DE UNIUNEA ZIARIŞTILOR
DIN REPUBLICA POPULARĂ ROMÎNĂ
Anul II
nr. 3 (12) 16 ianuarie 1964

În acest număr:

■ **SĂPTĂMÎNA PE GLOB:** MOSCOVA — Ecouri la Mesajul lui N. S. Hruşciov. PANAMA — După o săptămînă. LONDRA — Propunerile lui Harold Wilson. CAIRO — Conferinţa arabă la nivel înalt. ROMA — Noul partid socialist. DJAKARTA — Convorbirile Sukarno—Macapagal. NEW DELHI — Congresul partidului de guvernămînt. ZANZIBAR — Un nou guvern.

■ **„STAREA UNIUNII"** — MESAJUL PREŞEDINTELUI JOHNSON.

■ **COMENTAR** — PERSPECTIVE de **I. Fîntînaru.**

■ **ARTICOLE, REPORTAJE:** RĂZBOIUL TARIFELOR VAMALE LA OŢEL de **Nicolae N. Lupu.** ITINERAR POLONEZ de **Maria Costache.** STUDII SUD-EST EUROPENE de prof. **M. Berza.** FILIPINE de ing. **Radu Comşa.** COMMONWEALTHUL şi PROBLEMELE SALE de **I. Manea.** PARADISUL CARE UCIDE de **U. Vălureanu.**

■ **PUNCTE DE VEDERE DIN PRESA MONDIALĂ:** Mejdunarodnaia Jizni; Le Monde; New York Herald Tribune; Neue Zürcher Zeitung; The World Today; Combat.

■ **PE URMELE ISTORIEI:** ASCENSIUNEA ŞI PRĂBUŞIREA CELUI DE AL TREILEA REICH.

■ **PROFIL. FIŞIER. BREVIAR. POŞTA REDACŢIEI.**

COMENTAR

PERSPECTIVE

Acum, la mijlocul lui ianuarie, este firească întrebarea : sub ce auguri a debutat 1964 ? Prevestesc ei oare împlinirea dorinţelor şi urărilor cu care a fost întîmpinat — anume ca el să fie un an „nou" nu numai în înţeles calendaristic, ci şi în sensul aşteptărilor şi aspiraţiilor de pace şi progres ale umanităţii ?

Nu e simplu de dat răspunsul : cele două săptămîni au fost bogate în evenimente diverse, complexe, adesea contradictorii, ca viaţa însăşi. Există totuşi un criteriu sigur după care ele pot fi apreciate : se înscriu sau nu pe linia îmbunătăţirii climatului internaţional ? Este ştiut că tînărul an 1964 a primit din partea lui 1963 o ştafetă bună, promiţătoare. *„Ceea ce a caracterizat în ansamblu acest an (1963)* — a spus tovarăşul Gh. Gheorghiu-Dej în cuvîntarea de Anul nou — *a fost afirmarea mai puternică a principiilor coexistenţei paşnice, între statele cu orînduiri sociale deosebite, crearea unui climat mai favorabil destinderii internaţionale şi promovării unor relaţii multilaterale între toate ţările".* Acestea sînt schimbări pozitive în viaţa internaţională, ca rezultat direct al rolului crescînd al sistemului mondial socialist în dezvoltarea societăţii, al accentuării superiorităţii forţelor păcii şi progresului, al deplasărilor continue ce au loc în opinia publică din ţările occidentale, în condiţiile cînd ideile coexistenţei paşnice cîştigă tot mai mult teren şi adversarii lor devin tot mai izolaţi. În prezent nu există cerinţă mai imperioasă decît aceea ca rezultatele îmbucurătoare ale luptei forţelor păcii să fie fructificate, ca noi paşi să fie realizaţi în aceeaşi direcţie prin eforturi perseverente, depuse de toate statele, mari şi mici.

Că ţările socialiste nu-şi precupeţesc străduinţele pentru atingerea acestui obiectiv a devenit un adevăr axiomatic al zilelor noastre. Aşa cum arăta recent cunoscutul publicist francez Bernard Lavergne într-un articol din *Tribune des Nations,* numai cineva absurd politiceşte sau de rea-credinţă poate ignora *dovezile voinţei de pace* a ţărilor socialiste. Aceste *dovezi* s-au materializat în pragul şi la începutul noului an în noi acţiuni şi iniţiative concrete. Hotărîrea Sovietului Suprem al U.R.S.S. de a reduce cheltuielile militare în anul în curs a constituit un important gest unilateral în sprijinul destinderii. Acestuia i-a urmat în primele zile ale anului, ca „o uvertură paşnică concretă" — cum s-au exprimat unele ziare — mesajul şefului guvernului sovietic, N. S. Hruşciov, care conţine propunerea privind renunţarea de către state la folosirea forţei pentru rezolvarea litigiilor teritoriale. Opinia publică din numeroase ţări a făcut o bună primire acestei propuneri care, ca şi alte măsuri preconizate de ţările socialiste, favorizează spiritul tratativelor, destinderea, dezarmarea. Toate constituie expresia consecvenţei politicii ţărilor noastre în promovarea şi consolidarea coexistenţei paşnice.

Ca un fapt semnificativ al acestui început de an, ideea necesităţii de a se topi gheţurile „războiului rece", de a se normaliza şi îmbunătăţi în continuare relaţiile internaţionale a fost şi este prezentă ca niciodată în declaraţiile şi mesajele factorilor de răspundere din principalele ţări occidentale. Astfel, preşedintele S.U.A., Johnson, a relevat necesitatea de „a se întreprinde noi acţiuni în vederea unor acorduri între Est şi Vest", iar în tradiţionalul mesaj cu privire la „Starea Uniunii", a anunţat intenţia guvernului S.U.A. de a opera o oarecare reducere la capitolul cheltuielilor militare, precum şi măsura de a micşora în mod unilateral producţia unor explozivi nucleari. După cum rezultă din presa americană, asemenea măsuri, luate pentru prima dată în S.U.A., au la bază multiple raţiuni, printre care motive de ordin economic şi financiar ; în acelaşi timp are o adîncă semnificaţie faptul că — aşa cum scrie corespondentul agenţiei *Associated Press* — preşedintele a considerat că trebuie dat un răspuns corespunzător apelului pe care l-a făcut şeful guvernului sovietic pentru *„o politică a exemplului mutual".*

Să amintim că şi declaraţiile premierului britanic Alec Douglas-Home, unele din cuvîntările cancelarului vest-german Erhard şi ale conducătorilor din alte ţări occidentale, cuprind de asemenea afirmaţii cu privire la necesitatea tratativelor Est-Vest în vederea realizării unor noi acorduri favorabile destinderii. Notele pozitive, lucide, pe care le-au conţinut asemenea declaraţii găsesc audienţă şi sînt reţinute cu interes de opinia publică. În S.U.A., în Anglia şi în alte ţări occidentale vor avea loc în acest an sau în anul viitor importante consultări electorale şi este semnificativ pentru situaţia creată în prezent în lume că oamenii politici din aceste ţări folosesc ceea ce publicaţia *U. S. News and World Report* denumea „atu-ul electoral al păcii". Ceea ce aşteaptă însă atît popoarele respective, cît şi toate popoarele este ca afirmaţiile rezonabile, punctele de vedere realiste să-şi găsească întruchiparea în fapte şi acţiuni concrete, în abordarea constructivă a problemelor internaţionale majore.

Prilejuri pentru a demonstra voinţa de pace există şi vor exista ; agenda diplomatică prevede asemenea prilejuri pentru perioada imediat următoare.

Numai peste cîteva zile, la 21 ianuarie, se reiau la Geneva lucrările Comitetului celor 18 state pentru dezarmare. Referindu-se la ele, ziarul *New York Times* arată că „sînt necesare eforturi reale în vederea înlăturării importantelor obstacole care ne împiedică să realizăm un adevărat progres... Delegaţia americană trebuie să vină cu idei noi, constructive..." Este neîndoios că asemenea idei vor găsi totdeauna sprijin din partea ţărilor socialiste, care au demonstrat în permanenţă, prin propunerile lor, prin poziţia lor constructivă, elastică, ataşamentul faţă de ideea dezarmării.

Evenimentele recente au arătat că lucrurile nu rămîn împietrite nici în ce priveşte alte probleme internaţionale. În legătură cu încheierea şi aducerea la îndeplinire a acordului dintre guvernul R.D.G. şi Senatul vest-berlinez cu privire la permisele de trecere în Berlinul democrat a cetăţenilor din Berlinul occidental în perioada sărbătorilor de iarnă, ziarul *New York Herald Tribune* a scris : „A început o nouă fază a relaţiilor vest-germano — est-germane prin Berlinul occidental cu o nouă concepţie despre întreaga problemă germană... Într-adevăr, ceva s-a schimbat". „Noua concepţie" nu poate fi decît aceea că şi în problema Berlinului occidental, în ansamblul problemelor privind Germania, spiritul constructiv, bazat pe luarea în considerare a realităţilor internaţionale, metoda tratativelor sînt singurele în stare să dea rezultate conforme cu interesele germanilor şi ale securităţii europene.

Un indiciu al schimbărilor în bine intervenite în situaţia internaţională îl constituie dezvoltarea continuă a relaţiilor economice internaţionale. Interese economice reale, accentuate de înseşi problemele cărora trebuie să le facă astăzi faţă economia capitalistă, au generat un puternic curent în Occident, inclusiv în Statele Unite, în favoarea comerţului fără discriminări, reciproc avantajos, cu ţările socialiste. Acestui curent i se datoresc recentele hotărîri ale Congresului american, care reprezintă un început în direcţia abandonării politicii nerealiste de discriminare. În toate ţările au loc în prezent pregătiri în vederea apropiatei Conferinţe pentru comerţ şi dezvoltare, menită să constituie un puternic imbold pentru lărgirea comerţului internaţional, ca temelie economică sigură a coexistenţei paşnice.

Iată numai cîteva din problemele mari ce ne stau în faţă şi totul arată că, oricît de spinoase ne apar, în soluţionarea lor se pot realiza progrese importante dacă vor fi abordate cu înţelepciune, răbdare şi perseverenţă. Ar fi însă o iluzie să ne închipuim că înaintarea spre acest obiectiv s-ar putea desfăşura lin, ca pe o şosea asfaltată. Forţele potrivnice destinderii şi progresului nu rămîn inactive ; dimpotrivă, există destule indicii că, de pildă, în S.U.A., după moartea preşedintelui Kennedy, asemenea forţe încearcă să se regrupeze şi să se activizeze. Nu pot fi ignorate nici fapte ca stăruinţa pe linia creării aşa-numitelor forţe nucleare multilaterale ale N.A.T.O., care comportă riscul diseminării armelor nucleare, nici teoria „vidului de putere" în Oceanul Indian, nici noile elogii aduse „strategiei intimidării" de către unele cercuri militariste. Asemenea acţiuni îndeamnă în continuare la vigilenţă.

Fiecare din realizările de pînă acum pe linia destinderii a fost obţinută prin învingerea pas cu pas a adversităţilor, prin faptul că forţele crescînde ale păcii şi-au spus cuvîntul, că a prevalat raţiunea politică. Faptul că aceşti factori au predominat în multe sectoare ale vieţii internaţionale la începutul anului ne dă temei să considerăm că el a debutat bine şi există perspective ca el să şi continue bine. De lupta unită şi hotărîtă a uriaşelor forţe mondiale ale păcii depinde concretizarea acestor perspective în tot atîţia paşi concreţi spre destindere, dezarmare, consolidarea păcii.

I. FÎNTÎNARU

MOSCOVA

Ecoul internațional la mesajul lui N. S. Hrușciov

Mesajul adresat în pragul Anului nou de șeful guvernului sovietic guvernelor tuturor țărilor lumii, în care se propune statelor să-și ia angajamentul solemn de a nu recurge la forță pentru schimbarea frontierelor de stat care s-au statornicit, continuă să se afle cu viu interes în atenția vieții politice internaționale.

Acest mesaj enunță ca principiu renunțarea la forță pentru soluționarea oricăror litigii teritoriale și de frontieră.

Anticipînd răspunsurile ce vor urma canalul diplomatic obișnuit, unii oameni politici și-au precizat punctul de vedere. Astfel, președintele Algeriei, Ben Bella, a declarat că guvernul algerian și el personal „consideră propunerea conținută în mesaj ca fiind cît se poate de pozitivă și de actuală". Primul ministru al Tailandei, Kitticachon, a precizat că „guvernul Tailandei are o atitudine favorabilă față de această propunere întrucît contribuie la consolidarea securității și integrității statelor". „Acest mesaj deschide ușa spre pace" — a subliniat împăratul Etiopiei, Haile Selasie.

Opinia publică subliniază necesitatea examinării atente, minuțioase a propunerii sovietice, cu îndemnul de a se depune noi eforturi pentru continuarea acțiunii de destindere internațională. Noua inițiativă diplomatică a U.R.S.S. este integrată în multiplele eforturi depuse de țările socialiste pentru îmbunătățirea continuă a situației internaționale. Personalități ale vieții publice, oameni de afaceri, lideri sindicali, ziare de diferite orientări consideră că principiul renunțării la forță pentru soluționarea diferendelor teritoriale și de frontieră poate fi și trebuie tradus în viață. „Mesajul premierului Hrușciov constituie o nouă abordare a soluționării problemelor internaționale în conformitate cu principiile ONU" — a declarat cunoscutul om politic indian Krishna Menon, fost ministru al apărării. „Propunerea sovietică merită examinarea cea mai minuțioasă din partea conducătorilor întregii lumi, inclusiv a industriașilor" — subliniază omul de afaceri american Cyrus Eaton. „Uniunea Sovietică și-a demonstrat din nou năzuința spre adoptarea unor măsuri concrete pentru asigurarea păcii" — afirmă, la rîndul său, senatorul italian Velio Spano. Ziarul american **Washington Post** scrie că „oricare ar fi reacția oficialităților, devine limpede că acest mesaj este prima uvertură pașnică concretă a anului 1964, și ea va constitui obiectul unor discuții îndelungate în întreaga lume".

Unele ziare, ca de pildă ziarul iranian **Payhame Emruz** consideră că „proiectul de tratat formulat de Hrușciov creează un fel de scut împotriva conflictelor și ciocnirilor", iar cotidianul latino-american **Popular** (Uruguay) scrie că „acceptarea propunerii sovietice servește drept garanție păcii".

Cu interes se așteaptă precizarea poziției puterilor occidentale. Potrivit unor informații oficiale, în prezent mesajul este studiat atît de către fiecare guvern în parte cît și în cadrul unor consultări la nivelul grupului de ambasadori (ai S.U.A., Angliei, Franței și R.F.G.). Departamentul de Stat al S.U.A., într-o declarație dată publicității, făcînd anumite rezerve, a arătat că propunerea guvernului sovietic „va fi studiată amănunțit" de Statele Unite împreună cu aliații lor, pentru „a se găsi măsuri constructive care ar ajuta la slăbirea încordării în lume". O declarație asemănătoare a fost făcută de purtătorul de cuvînt al Ministerului Afacerilor Externe al Angliei.

În același timp, se înregistrează din partea unor oameni politici sau a unor ziare unele păreri distonante, în spiritul depășit al „războiului rece", care propun respingerea a priori a oricărui efort de destindere. Într-un interviu acordat agenției **Asociated Press,** fostul cancelar vest-german Adenauer s-a ridicat împotriva acceptării propunerii „de a elimina războiul ca mijloc de reglementare a disputelor internaționale". El și-a exprimat chiar enervarea pentru starea de spirit favorabilă propunerii sovietice care se manifestă pe plan mondial. Ziarul **Die Welt** scrie că „o renunțare la forță, așa cum propune Hrușciov, ar însemna o restricție extrem de regretabilă și unilaterală pentru Occident..."

Dar asemenea manifestări apar izolate în contextul general al eforturilor care trebuie să continue procesul destinderii internaționale.

Popoarele lumii se pronunță cu hotărîre pentru îmbunătățirea continuă a atmosferei în relațiile dintre state, pentru noi progrese în viața internațională, pentru consolidarea păcii și securității în întreaga lume.

N. PĂTRAȘCU

REFLECTOR

La 13 ianuarie Fidel Castro a sosit la Moscova. Comunicatul oficial anunță că Fidel Castro — care se află în U.R.S.S. la invitația lui N. S. Hrușciov — va avea un schimb de păreri în probleme de interes comun pentru Uniunea Sovietică și Republica Cuba.

■

Începînd de la 20 ianuarie regele Baudouin al Belgiei va face o vizită de 10 zile în Japonia.

■

La Convenția partidului republican care va stabili candidatul acestui partid în alegerile prezidențiale de la toamnă din S.U.A., guvernatorul statului Michigan, George Romney, despre care se credea că va încerca să devină el însuși candidat, va susține desemnarea guvernatorului statului New York, Nelson Rockefeller.

■

Buletinul de presă al partidului socialist din Austria anunță apropiata călătorie (28 ianuarie—1 februarie) a vicecancelarului Bruno Pittermann în Iugoslavia. Vizita vicecancelarului austriac va constitui un prilej pentru convorbiri în problemele colaborării economice austro-iugoslave.

■

Ziarul Industriekurier **care apare la Düsseldorf (R.F.G.) informează despre o nouă dispută vest-europeană : guvernul luxemburghez insistă ca numai capitala marelui ducat să fie sediul celor trei organe executive vest-europene fuzionate ale CEE, Euratom-ului și Comunității cărbunelui și oțelului. Guvernul luxemburghez pare să facă din această revendicare o „afacere de stat".**

■

La sediul Organizației Națiunilor Unite din New York au început de cîteva zile lucrări de reamenajare pentru a se crea spațiul necesar cerut de actualul număr de state membre, care este de 113, în comparație cu 51, în momentul înființării sale.

CIUDAD DE PANAMA

După o săptămînă

In cei 50 de ani care au trecut de la intrarea în funcțiune a Canalului Panama, incidente mai mult sau mai puțin semnificative au marcat raporturile dintre cele două părți contractante : S.U.A. și Panama. Săptămîna trecută, un conflict — la prima vedere lesne de rezolvat — a dus la ciocniri brutale, cu zeci de morți și sute de răniți, la ruperea relațiilor diplomatice între cele două state și la necesitatea intervenției Consiliului de Securitate.

Pe fondul vechii încordări a relațiilor, într-o zonă cu o extrateritorialitate imprecis definită, pasiunile s-au încins rapid, situația degenerînd într-un mod primejdios pentru securitatea și pacea regiunii. Nu mai puțin, evenimentele au produs o emoție explicabilă în țările latino-americane învecinate, unde solidaritatea cu Republica Panama a luat caracterul unor manifestări spontane de opinie publică.

Acordul pe baza căruia drapelul panamez urmează să fie arborat deasupra școlilor americane din zona Canalului Panama a fost încheiat anul trecut și reprezintă unul din puținele amendamente — de mică importanță — aduse tratatului inegal încheiat în 1903. Acest tratat, care dă Statelor Unite dreptul „de a folosi, ocupa și controla pe vecie" o zonă de 16 km în istmul Panama „în scopul construirii, întreținerii și exploatării Canalului, precum și al asistenței sanitare și al apărării lui", a fost obiectul unor controverse aproape neîncetate între cele două țări. Faptul că esența tratatului nu a fost modificată prin nici unul din aranjamentele ulterioare determină de partea panameză o susceptibilitate deosebită față de orice încălcări ale acelor prevederi care reflectă drepturile statului-gazdă.

În prima convorbire telefonică dintre președintele Chiari și președintele Johnson, după ruperea relațiilor diplomatice dintre cele două țări din inițiativa guvernului panamez, președintele Chiari a cerut revizuirea imediată a tratatelor bilaterale. Președintele S.U.A. a replicat însă că trebuie să se pornească de la restabilirea păcii. Căzîndu-se de acord asupra necesității de a se pune capăt ostilităților, s-a creat ulterior o comisie mixtă care să supravegheze respectarea păcii și să mențină contactul între cele două guverne, în absența relațiilor diplomatice, întrerupte.

Între timp, Consiliul de Securitate, sesizat de Panama, a adresat un apel oficial celor două guverne, cerîndu-le să ia măsurile necesare pentru a garanta încetarea focului și a vărsării de sînge. Suspendarea dezbaterilor din Consiliul de Securitate nu reprezintă decît o întrerupere temporară, pentru a permite Comisiei mixte de pace să-și îndeplinească mandatul.

De ambele părți se fac auzite apeluri la moderație. Fondul problemei nu a fost încă abordat ; într-un comunicat publicat de Casa Albă, se arată că Statele Unite consideră că atunci cînd ordinea va fi complet restabilită, vor fi posibile discuții directe și deschise cu guvernul panamez. Cel mai important element pozitiv pînă în prezent este restabilirea treptată a liniștii. În ceea ce privește însă fondul diferendului, pozițiile celor două părți rămîn neschimbate. În timp ce guvernul panamez dorește limitarea drepturilor exercitate de Statele Unite în zona Canalului, guvernul american nu se declară dispus să renunțe la prerogativele dobîndite prin tratatul din 1903.

Evenimentele din Panama au format la 13 ianuarie obiectul unei întrevederi între președintele Johnson, principalii săi consilieri de politică externă și Thomas Mann, coordonatorul politicii Statelor Unite pentru America Latină, reîntors chiar în cursul serii din Panama, iar la 14 ianuarie președintele a rediscutat problema cu liderii democrați din Congres. La sfîrșitul acestei ultime consfătuiri, Mike Mansfield, liderul majorității democrate din Senat, a declarat că politica de bună vecinătate care trebuie să caracterizeze relațiile dintre toate statele emisferei occidentale comportă obligații atît pentru Panama cît și pentru Statele Unite. „Sîntem destul de maturi pentru a ne recunoaște răspunderile — a declarat Mansfield. Sperăm că și panamezii sînt destul de maturi pentru a face acest lucru. Problemele numeroase și dificile ale relațiilor dintre Panama și Statele Unite nu pot fi reglementate în mod satisfăcător decît dacă sînt abordate cu spiritul și inima deschisă. Politica de bună vecinătate trebuie să fie practicată în ambele sensuri".

Ministrul de externe al statului Panama, Galileo Solis a făcut cunoscut că guvernul său „va relua relațiile diplomatice cu S.U.A. imediat ce vor exista indicații precise în sensul că această țară este gata să înceapă tratative pentru revizuirea totală a tratatelor existente și încheierea unui nou tratat". Din nou, însă, într-un interviu televizat, secretarul de stat al S.U.A., Rusk, a declarat că Statele Unite nu pot lua în considerare ideea de a părăsi zona Canalului sau de a renunța la bazele lor militare din regiune.

După toate indiciile, începe o lungă perioadă de tratative. Rezultatul lor nu poate fi, deocamdată, prevăzut. În orice caz, în Panama s-a creat o situație și o stare de spirit care nu mai poate fi ignorată.

D. ȘTEFĂNESCU

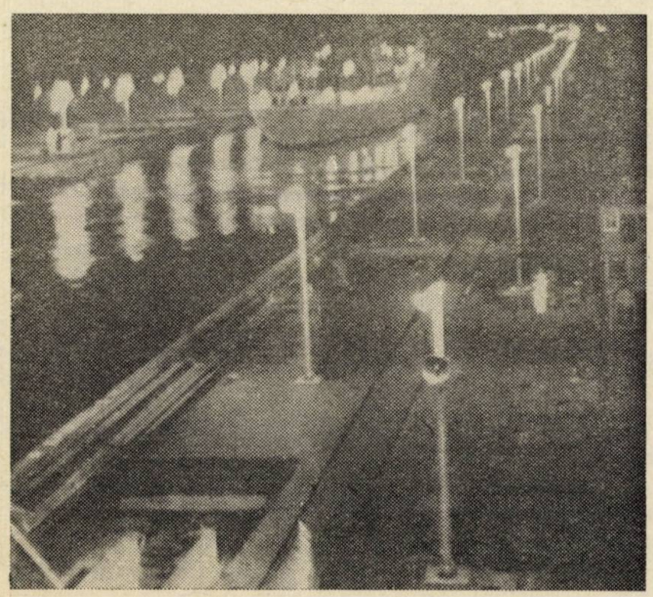

Vapor pe o ecluză din Canalul P anama

UN CANAL „GEAMĂN"

Incidentele din Panama au readus în discuție și o problemă tehnică destul de importantă : canalul și instalațiile sale sînt oare în măsură să facă față volumului crescînd al traficului maritim prevăzut pentru viitorii zece ani ?

Experți americani au pus la îndoială această posibilitate, preconizînd o nouă străpungere a istmului Americii centrale pentru un nou canal. Un proiect a și fost elaborat : acela al canalului din Nicaragua, care urmează să aibă o lungime de 190 km, față de 90 — cît are canalul Panama. Noul canal ar urma valea fluviului San Juan, ar folosi parțial lacul Nicaragua și s-ar vărsa în Oceanul Pacific, la Brito. El ar avea patru ecluze care să ridice vasele maritime la 33 metri înălțime. Canalul Panama are trei ecluze și o înălțime de 26 metri.

Împotriva acestui proiect se aduc însă argumente foarte puternice : natura vulcanică a teritoriilor pe care le-ar străbate ar face ca asupra canalului să planeze o amenințare permanentă. Despre un alt proiect, mai puțin avansat, a relatat recent un ziar panamez. Este vorba de intenția Statelor Unite de a încheia cu Columbia un acord privind săparea unui canal de circa 150 km de-a lungul văii fluviului Rio Atrato, situat în întregime pe teritoriul columbian, care se varsă în golful Uraba din Marea Caraibilor.

Prezentînd un contraproiect, ziarul panamez a sugerat ca guvernul statului Panama să construiască, cu ajutorul capitalului internațional, un canal „geamăn" pe teritoriul panamez. Pentru acest canal ar exista două trasee posibile : unul prin valea rîului San Blas, care ar avea 66 km lungime ; celălalt, avînd ceva mai mult de 100 km, s-ar termina în golful Caledonia din Marea Caraibilor. Ideea canalului „geamăn" a fost menționată încă în anul 1956 de John Seybold, fost președinte al companiei canalului Panama, care a propus străpungerea unui al doilea canal paralel cu cel existent, dar la nivelul mării, ceea ce ar înlesni considerabil circulația vaselor.

În sfîrșit, acum trei ani, o înaltă personalitate mexicană a emis proiectul săpării unui canal de-a curmezișul istmului Tehuantepec. Acest istm, deși constituie partea cea mai îngustă a Mexicului, este totuși de cîteva ori mai lat decît zona canalului Panama.

a. b.

LONDRA

Propunerile lui Harold Wilson

În ultimele cîteva zile, conducătorii partidului laburist britanic au luat unele atitudini care vor da naștere, fără îndoială, la speculații în legătură cu felul în care se va contura în viitor politica partidului laburist în problemele politicii externe și militare.

În primul rînd, Gordon Walker, purtătorul de cuvînt pentru problemele externe al partidului laburist, a prezentat ministrului de externe, Butler, un document intitulat „Noi pași pe calea spre dezarmare" în care se sugerează că „Anglia ar trebui să preia inițiativa" la Conferința celor 18 state pentru dezarmare, ce urmează să înceapă la Geneva, la 21 ianuarie.

Liderul partidului laburist, Harold Wilson, a rostit un discurs, atrăgînd atenția asupra principalelor puncte ale acestui document, încă înainte ca el să fi fost prezentat ministrului de externe. În această cuvîntare, rostită în localitatea Belper, el a cerut stabilirea unor legături de „colaborare reală" cu Uniunea Sovietică. În al doilea rînd, fără a se adresa direct primului ministru Douglas-Home, liderul laburist a făcut cunoscut public că el ar fi în favoarea unor tratative confidențiale cu primul ministru în aceste probleme. Aceasta constituie o inițiativă fără precedent din partea unui lider al opoziției. Defunctul Hugh Gaitskell, considerat a fi fost mai la dreapta decît Wilson, a refuzat în trecut o invitație a fostului prim-ministru Macmillan pentru consultări comune în problemele militare.

Fără îndoială, că în cursul dezbaterilor care au loc săptămîna aceasta în Camera Comunelor, partidele conservator și laburist se vor referi la inițiativele laburiste expuse mai sus.

Să vedem, deci, care sînt propunerile formulate de partidul laburist în problema dezarmării.

Documentul începe prin a saluta călduros Tratatul de la Moscova cu privire la interzicerea parțială a experiențelor nucleare, precum și stabilirea legăturii directe prin telex între Moscova și Washington, considerînd aceste realizări ca „primul pas pe calea spre dezarmarea generală și totală", și apreciind că ele au creat „o nouă atmosferă ce trebuie să fie folosită în încercările de a atenua divergențele dintre Est și Vest".

Conferința de la Geneva, se spune în document, este „principalul for pentru realizarea dezarmării pe calea tratativelor" și „trebuie depus un efort hotărît... pentru a construi o punte peste prăpastia dintre planurile de dezarmare american și sovietic". În document se insistă ca Butler să „formuleze noi propuneri pentru a ieși din actualul impas" și, în același timp, se exprimă regretul în legătură cu faptul că nu pare să se fi făcut vreo încercare de traducere în viață a sugestiei primului ministru Douglas-Home, formulată încă din luna martie a anului trecut, de a se încerca apropierea planurilor de dezarmare sovietic și american.

Restul documentului partidului laburist constă din opt propuneri privind felul în care se poate realiza această apropiere a celor două planuri, precum și șapte propuneri cu privire la măsurile parțiale pe care ministrul de externe Butler ar trebui să le propună în numele Marii Britanii în cursul tratativelor pentru prima fază a dezarmării.

Aceste șapte propuneri sînt :

1) Un acord general de blocare a cheltuielilor militare la nivelul 1963/1964 ; 2) Un acord prin care să se specifice că nu vor mai fi aduse arme nucleare în afară de cele care există eventual în momentul de față în Europa centrală, ca un prim pas către stabilirea unei zone libere de arme nucleare și în care să se afle forțe convenționale reduse, sub supraveghere internațională ; 3) Un acord pentru plasarea unor posturi de observație care să avertizeze împotriva atacurilor cu arme convenționale, prin surprindere, în zona menționată în punctul de mai sus. Aceste posturi ar urma să fie „o parte a sistemului de inspecție pentru înghețarea înarmărilor nucleare" ; 4) Un acord prin care să se interzică răspîndirea armelor nucleare și care să interzică transferul controlului armelor nucleare de la o putere nucleară către o putere care nu posedă arma nucleară sau ajutarea vreunei țări pentru a fabrica arme nucleare ; 5) Extinderea acordului cu privire la interzicerea experiențelor nucleare, pentru a cuprinde și experiențele subterane cu un număr minim necesar de inspecții la fața locului ; 6) Semnarea unui pact de neagresiune între N.A.T.O. și țările membre ale Tratatului de la Varșovia, ca parte a unui acord mai larg ; 7) Stabilirea unor zone libere de arma nucleară în regiunile de încordare, inclusiv America Latină, Orientul Mijlociu și Africa.

Iată care sînt și cele opt propuneri formulate în documentul prezentat ministrului de externe și urmărind apropierea dintre planurile de dezarmare american și sovietic :

În ce privește : 1) **termenul** — se sugerează, drept compromis, un program de dezarmare de șase ani, cuprinzînd trei faze de cîte doi ani ; 2) **forțele umane** — se sugerează acceptarea propunerii sovietice de compromis care fixa cifra de 1 900 000 de oameni la sfîrșitul primei faze a tratatului de dezarmare ; 3) **armamentele convenționale** — „salutăm posibilitatea ca în timpul primului stadiu de doi ani să se reducă, prin înțelegere, cu 30 la sută toate armamentele convenționale, echipamentele militare și munițiile, inclusiv tancurile, artileria" etc. ; 4) **mijloacele de transportare a armelor nucleare** — se ajunge la concluzia că «acum, cînd Uniunea Sovietică acceptă punctul de vedere ca ambele părți să-și păstreze pînă la sfîrșitul celui de-al treilea stadiu o „armă minimă de descurajare", obiectivul care trebuie urmărit este să se ajungă cît mai curînd posibil la acest nivel minim al armelor de descurajare» ; 5) **bazele militare pe teritorii străine** — se afirmă că, deși planul sovietic pentru lichidarea tuturor bazelor și efectivelor militare de pe teritorii străine încă din primul stadiu este considerat inacceptabil de către laburiști, retragerea proiectilelor „Thor" și „Jupiter" din Anglia, Italia și Turcia „lasă să se creadă că S.U.A. s-ar putea declara acum de acord cu o retragere în etape a rachetelor amplasate pe teritorii străine și a altor baze încă din prima fază" ; 6) cu privire la **inspecții** se spune : „Credem că inspecțiile acceptate pînă acum (de către sovietici) inclusiv inspecțiile fabricilor specializate și examinarea bugetelor naționale... vor permite o verificare îndeajuns de exactă a aplicării tratatului, cel puțin în primul stadiu" ; 7) Trebuie efectuată o reducere a producției materialului fisionabil în baza unui acord ; 8) Deși Uniunea Sovietică a respins în august 1962 propunerea americană prin care se cerea ca puterile nucleare să predea O.N.U. anumite cantități de materii fisionabile, în documentul prezentat de Walker se consideră că această propunere ar trebui prezentată din nou.

În sfîrșit, în document se spune că partidul laburist „consideră că o dezarmare semnificativă depinde de aderarea Chinei la acordul de dezarmare" și că, în consecință, această țară ar trebui să participe la tratativele de la Geneva.

În discursul rostit la Belper, Harold Wilson a adăugat punctelor enumerate mai sus noi propuneri și anume :

să se facă noi încercări pentru a convinge Franța să ia parte la tratativele de la Geneva ; guvernul să ia în discuție propunerile sovietice pentru încheierea unui pact de neagresiune. Un guvern laburist, a adăugat Wilson, va numi un ministru cu unica răspundere de a realiza dezarmarea.

Deși aici, la Londra, presa a expus pe larg planurile de dezarmare ale partidului laburist, pînă acum comentariile au fost foarte limitate. Se subliniază totuși importanța pozitivă a inițiativei laburiste.

„Inițiativele lui Wilson în problemele păcii și securității sînt binevenite, scrie ziarul **Times**. Deși nu sînt noi, ele sînt utile. Privind problema dezarmării într-un mod pragmatic, realist, Wilson creează un precedent bun".

La rîndul său, ziarul **Daily Telegraph** (conservator) scrie că documentul „nu lasă în nici un fel să se înțeleagă dacă, și pentru cît timp, un guvern laburist ar păstra armele nucleare pentru Anglia și mijloacele de transport ale acestor arme".

Secretarul general al Partidului Comunist, John Gollan, se întreabă, după cum relatează ziarul **Daily Worker,** de ce, dacă Wilson recunoaște că atît U.R.S.S. cît și S.U.A. au efectuat reduceri ale cheltuielilor de înarmare, el nu propune asemenea reduceri imediate și pentru Anglia.

În cercurile de stînga din partidul laburist se manifestă o oarecare neliniște în legătură cu intențiile acestui partid în problemele militare. Această neliniște este oglindită într-un lung articol apărut în publicația Comitetului pentru dezarmarea nucleară, „Sanity", în care se subliniază contradicția dintre angajamentul asumat de partidul laburist de a susține dezangajarea în Europa centrală și dorința lui Wilson de a spori forțele armate convenționale ale Angliei

Purtătorul de cuvînt al partidului laburist în problemele militare, Healey, care urmează să participe la dezbaterile de săptămîna aceasta, a declarat, după cum amintesc ziarele, încă din toamna trecută, că „prima întrebuințare care va fi dată sumelor de bani economisite (de un guvern laburist) din programele de fabricare a armelor nucleare ar fi adu-

cerea la un nivel corespunzător a forțelor armate convenționale".

Pînă la dezbaterile din Camera Comunelor rămîne de văzut dacă influențele aripii de stînga sau cele ale aripii de dreapta a partidului laburist vor prevala atunci cînd Harold Wilson își va cristaliza, în cele din urmă, politica sa.

John GRITTEN

Londra, 14 ianuarie

CAIRO

Conferința arabă la nivel înalt

Conferința la nivel înalt a țărilor arabe a situat din nou în actualitate vechiul conflict arabo-izraelian. De data aceasta, în capitala R.A.U. s-a discutat în principal stabilirea unei poziții comune a participanților la conferință față de hotărîrea Izraelului de a abate chiar în acest an apele Iordanului, pentru irigarea unei părți însemnate din deșertul Neghev.

Este pentru prima oară cînd șefii statelor arabe se întrunesc într-o astfel de conferință. Multiple divergențe ideologice și politice au constituit, pînă în prezent, pentru lumea arabă piedici de netrecut în reglementarea unor probleme interarabe și mai ales în aducerea la un numitor comun a politicii față de Izrael.

Din relatările agențiilor de presă asupra lucrărilor conferinței reiese că la Cairo a fost discutat un cerc mult mai larg de probleme decît se anunțase inițial. S-a pus accentul pe unitate și relații mai bune între țările lumii arabe.

— Salutînd convocarea conferinței A. K. Hassouna, secretarul general al Ligii Arabe, a calificat-o în ședința ei inaugurală ca „o mărturie a unității și începutul unei noi etape în lumea arabă".

Pentru toate țările arabe angajate în conflictul cu Izraelul abaterea apelor Iordanului este apreciată ca o acțiune unilaterală de mare importanță care „întărește pe adversar", putînd fi o amenințare cu noi acțiuni asemănătoare, chiar mai ample. De aceea s-a pus problema : cum trebuie reacționat ?

În fond, atît țările arabe cît și Izraelul recunosc necesitatea și importanța folosirii apelor Iordanului și ale altor rîuri din bazinul acestuia, nu numai pentru irigarea unor anumite întinderi de deșert ci și ca resurse energetice. Numeroasele planuri elaborate pînă în prezent de părțile interesate confirmă acest punct de vedere. Dezacordul rezidă în faptul că planurile de folosire a apelor Iordanului ar fi, după părerea țărilor arabe în avantajul exclusiv al Izraelului. Pentru a înțelege mai bine problema, este necesar să cunoaștem unele date fizice.

Iordanul are o lungime de 252 km și trei porțiuni distincte : a) de la izvoare, situate în Siria și Liban, pînă la lacul Huleh de pe teritoriul izraelian (din Liban, Iordanul primește apele rîurilor Tel El-Kadi și Hasbani, iar din Siria apele rîurilor Yarmuk și Banias) ; b) de la lacul Huleh pînă la lacul Tiberiada, porțiune situată în întregime pe teritoriul izraelian ; c) de la lacul Tiberiada pînă la vărsarea în Marea Moartă, marcînd pe o bună porțiune frontiera dintre Izrael și Iordania.

Deci, bazinul Iordanului este împărțit între patru state.

Folosirea dirijată a apelor Iordanului ar avea ca rezultat recuperarea pentru agricultură a mii de hectare de deșert și exploatarea unor resurse energetice care ar contribui la dezvoltarea economiilor țărilor riverane. În plus, terenurile devenite cultivabile ar putea deveni locuri pentru noi așezări etc. Diferitele planuri întocmite de experți în probleme de agricultură, irigații și hidroenergetică au căutat soluții care să aducă avantaje fie tuturor țărilor din bazinul Iordanului, fie numai pentru două dintre ele, sau chiar pentru unul singur.

Planurile izraeliene prevăd, în general, folosirea apelor Iordanului și a unor afluenți ai săi, paralel cu drenarea lacului Huleh, în vederea deschiderii unor canale largi care să permită irigarea regiunii Beișan și mai departe a Neghevului.

Planurile arabe prevăd folosirea apelor rîurilor Yarmuk, Hasbani și Banias cu excluderea totală a participării Izraelului. Principalele prevederi ar fi menținerea dreptului fiecărei țări arabe de a beneficia de pe urma cantității potențiale de apă de pe teritoriul său pentru irigarea și producerea de energie electrică, precum și construirea unor instalații necesare acumulării apelor, reglementării cursurilor acestor rîuri etc.

Unul din planurile care a ținut mult timp afișul actualității a fost cel elaborat de specialistul american Eric Johnston și prezentat țărilor interesate cu prilejul vizitei făcute în Orientul Mijlociu în octombrie 1953 de către fostul președinte al S.U.A., Eisenhower. Acest plan, respins de arabi, prevedea în esență :

1. — Construirea unui baraj pe rîul Hasbani, care se varsă în lacul Huleh, pentru acumularea a 165 milioane mc apă, și săparea unui canal care să pornească din rezervoarele Hasbani ducînd apele la o stațiune hidroenergetică situată pe teritoriul izraelian. Apele ar fi apoi îndreptate spre riul Banias, pentru a iriga regiunea situată la nord de lacul Huleh.

2. — Săparea unui canal care să ducă apele din rîul Banias. Traseul acestui canal ar merge spre sud, cu scopul de a iriga regiunea situată la est de Huleh. Aceste lucrări prevedeau și asanarea regiunii din jurul lacului Huleh, surplusul de apă urmînd a fi adus în lacul Tiberiada.

3. — Abaterea apelor rîului Yarmuk spre lacul Tiberiada și construirea unui baraj pe acest rîu ; de la acest baraj s-ar construi un canal de 100 km, îndreptat spre sud, pentru irigarea sectorului răsăritean al bazinului Iordanului.

4. — Asanarea mlaștinilor Hulehului și a lacului Huleh pentru a transforma această regiune în pămînt cultivabil.

5. — Exploatarea micilor rîuri de cîmpie care se îndreaptă spre valea Iordanului.

6. — Săparea unor puțuri în cîmpiile care mărginesc bazinul Iordanului și exploatarea acestor ape, tot pentru irigații.

Acest plan dezavantaja Libanul și Siria. De pildă, cu toate că Hasbani este situat pe teritoriul libanez, Libanul nu ar fi obținut nici un avantaj, deoarece folosirea apelor acumulate la barajul de pe teritoriul său ar fi revenit Izraelului. De asemenea, cea mai mare parte a apelor care ar spori debitul Iordanului, ar fi urmat să fie acumulate în lacul Tiberiada, aflat pe teritoriul Izraelului, ceea ce ar fi făcut ca distribuirea acestor ape să depindă de Izrael. Prin folosirea apelor rîului Yarmuk, Siria ar fi obținut numai 45 milioane mc apă, permițînd irigarea a peste 4 000 de ha, în

Cairo

timp ce necesităţile acestei ţări ar fi de cel puţin 80 milioane mc apă. Legarea directă a rîului Yarmuk cu lacul Tiberiada ar face ca salinitatea apelor rîului (în prezent de 88/1 000 000) să crească datorită apelor lacului Tiberiada a cărui salinitate este de 300/1 000 000. Rezultatul ar fi evaporarea anuală a 300 000 000 mc apă faţă de 15 000 000 mc cît reprezintă, potrivit evaluărilor actuale, apa evaporată anual din rîul Yarmuk.

În cercurile arabe se apreciază că prin irigarea deşertului Neghev, Izraelul ar avea posibilitatea să colonizeze un nou teritoriu cu aproximativ 10 milioane de persoane. Urmarea ar fi creşterea influenţei politice şi a puterii economice a acestui stat. Totodată, se remarcă faptul că irigarea Neghevului ar aduce după sine stabilirea unui număr important de cetăţeni izraelieni la o mică distanţă de frontiera cu R.A.U.

Răspunsul Izraelului la punctele de vedere exprimate de ţările arabe a fost precizat într-o declaraţie a Ministerului Afacerilor Externe Izraelian publicat în preziua deschiderii conferinţei. În esenţă, se afirmă că devierea apelor Iordanului nu ar constitui o încălcare a dreptului internaţional, dat fiind că nu există nici un acord între Izrael şi ţările arabe în legătură cu această problemă. Totodată, se consideră că debitul cursului inferior al Iordanului nu ar scădea simţitor şi că, desfăşurîndu-se în întregime pe teritoriul izraelian, lucrările de abatere a Iordanului nu ar fi în contradicţie cu hotărîrea Consiliului de Securitate, care a interzis Izraelului să efectueze lucrările de deviere în zona demilitarizată.

Acestea sînt datele problemei căreia a fost chemată să-i facă faţă conferinţa şefilor de state arabe de la Cairo. Este posibilă reluarea ostilităţilor cu Izraelul? Vor fi intensificate boicotul economic al ţărilor arabe şi acţiunile de izolare pe plan diplomatic a Izraelului? Orientul arab va cunoaşte o nouă intensificare a războiului rece? În faţa dilemei pe care o provoacă începerea în 1964 a pompării şi abaterii apelor Iordanului spre Neghev, unele soluţii au fost analizate chiar în ajunul începerii conferinţei de la Cairo. „Puse în faţa faptului împlinit, scrie ziarul *Le Monde*, statele arabe au luat la început în considerare, cel puţin în mod public, o ripostă militară". Dînd un răspuns negativ acestei soluţii, săptămînalul egiptean *Rose El-Yusef* era de părere că apelurile zgomotoase la o răfuială cu Izraelul vin din rîndul unor cercuri arabe reacţionare, care doresc să atragă într-un nou conflict R.A.U. pentru a o slăbi şi a-i da o lovitură indirectă. Referindu-se la acelaşi aspect al problemei, redactorul şef al oficiosului *Al Ahram* este de părere că R.A.U. are posibilitatea „să lovească chiar în centrul teritoriului ocupat de „duşmani", dar o asemenea iniţiativă ar determina imediat intervenţia armată a Angliei şi S.U.A. alături de Izrael".

Preşedintele Nasser a precizat în ajunul deschiderii conferinţei că, după părerea R.A.U., problema împiedicării devierii apelor Iordanului de către Izrael este „o problemă politică înainte de a fi militară".

Lucrările conferinţei continuă cu uşile închise şi rezultatele ei nu vor fi cunoscute, probabil, înainte de sfîrşitul săptămînii. Reţine atenţia faptul că în unele ziare arabe au apărut comentarii în care se exprimă părerea că o reglementare a acestui litigiu printr-un compromis rezonabil ar fi de dorit.

N. PUICEA

ROMA

Constituirea unui nou partid socialist

După mai mult de o lună de discuţii politice în care au exprimat nemulţumiri şi critici la adresa poziţiei adoptate de conducerea partidului lor, exponenţii aripii de stînga a Partidului socialist italian au hotărît convocarea unui congres extraordinar al grupului lor pentru a examina situaţia în cadrul partidului. Încă înainte de deschiderea acestui congres, care s-a desfăşurat în capitala Italiei la 11 şi 12 ianuarie, Partidul socialist se afla, potrivit expresiei ziarelor, într-o situaţie de sciziune. 25 de deputaţi (din totalul de 87) şi 13 senatori (din totalul de 44) au refuzat să-şi dea votul de încredere în guvernul Moro, exprimîndu-şi părerea că liderul socialist Pietro Nenni a făcut concesii excesive partidului democrat-creştin în schimbul participării la guvern. Parlamentarii grupului de stînga au refuzat să se supună „măsurilor disciplinare" adoptate împotriva lor de conducerea P.S.I. propunînd în schimb reglementarea divergenţelor în cadrul unui congres extraordinar al partidului, a cărui convocare au cerut-o neîncetat.

Ziarele italiene au urmărit desfăşurarea acestei crize interne a P.S.I., de la refuzul conducerii partidului de a convoca un asemenea congres şi pînă la scindarea propriu-zisă care a survenit o dată cu adoptarea moţiunii de încheiere a congresului aripii de stînga. A luat naştere astfel „Partidul socialist italian al unităţii proletare" (vechea denumire a actualului P.S.I. înainte de sciziunea din 1947, cînd aripa lui Saragat s-a desprins de partid). Conducătorii noului partid au declarat că acesta va milita pentru restabilirea şi apărarea unităţii de clasă, respingînd linia politică a lui Nenni — pe care o consideră „social-democrată". În principiu, după aprecierile comentatorilor politici, Partidul-socialist al unităţii proletare ar putea reprezenta pînă la 40 la sută din efectivul P.S.I., adică aproximativ 180 000 membri, putînd beneficia de sprijinul a 500 000 pînă la 1 000 000 de alegători. Din cele 102 federaţii ale P.S.I., un număr de 32 pînă la 34, în care se exercita influenţa dominantă a aripei de stînga, se vor alătura probabil noului partid. Prima măsură a fost alegerea liderului de stînga Tullio Vecchietti în funcţia de secretar general al partidului, în al cărui comitet de conducere a fost ales de asemenea printre alţii şi un alt fost lider al P.S.I., Dario Valori.

După aprecierea observatorilor politici, constituirea noului partid, care refuză să sprijine guvernul Moro, nu va avea o influenţă prea importantă pe plan parlamentar. Guvernul va continua să dispună de o majoritate teoretică de 361 de voturi (din totalul de 630) în Camera Deputaţilor, beneficiind astfel de 45 voturi în plus faţă de majoritatea simplă necesară; în Senat, ieşirea unui număr de 13 senatori socialişti din rîndurile sprijinitorilor lasă guvernului un număr de 17 voturi peste majoritatea simplă. Într-un anumit sens poziţia lui Nenni şi a P.S.I. va fi afectată, căci formaţiunea sa politică dispune acum doar de 62 de deputaţi şi 31 de senatori ceea ce ar putea să-l pună într-o poziţie mai vulnerabilă faţă de presiunile partenerilor săi de guvern.

„S-ar putea însă, scrie comentatorul agenţiei *United Press International*, ca scindarea P.S.I. să se răsfrîngă pe planul extraparlamentar, ducînd la dizolvarea unei serii de administraţii locale unde acest partid deţinea majoritatea". Acelaşi comentator vorbeşte de o eventuală diminuare a influenţei P.S.I. în centrala sindicală Confederaţia Generală Italiană a Muncii. După cum scriu ziarele, un număr de fruntaşi sindicali, din apropierea liderului P.S.I. Foa, au anunţat că sprijină noul partid socialist.

Desprinderea aripei de stînga din Partidul socialist italian reprezintă un eveniment care nu va fi lipsit de implicaţii în viaţa politică italiană. Efectele exacte ale acestei noi sciziuni intervenite în cadrul Partidului socialist italian vor putea fi cunoscute mai precis abia în viitor, probabil cu prilejul alegerilor municipale sau parlamentare.

Paolo RICCI

DJAKARTA

Convorbirile Sukarno-Macapagal

Elementul diplomatic care fixează poziţia Indoneziei şi Filipinelor în acuta criză în legătură cu Federaţia Malayeză este comunicatul final asupra convorbirilor Sukarno-Macapagal. Întîlnirea de la Manila — se spune în comunicat — „a avut scopuri constructive urmărind realizarea unei unităţi noi şi trainice între cei trei membri ai asociaţiei Mafilindo", vizita de lucru de cinci zile a preşedintelui Sukarno în Filipine fiind considerată de presa filipineză ca o contribuţie la slăbirea încordării în Asia de sud-est şi în special la aplanarea conflictului dintre Federaţia Malayeză şi Indonezia (Manila Buletin, The Philippines Herald).

Dorinţa Indoneziei de a rezolva pe cale paşnică conflictul cu Federaţia Malayeză, relevată de ministrul afacerilor externe al Indoneziei, Subandrio, în cadrul conferinţei de presă de la Manila, a fost reafirmată şi de ministrul informaţiilor al Indoneziei, Abdul Gani, într-un interviu acordat corespondentului agenţiei *Antara*, Abdul Gani a subliniat cu acest prilej importanţa internaţională a mesajului lui N. S. Hruşciov cu privire la rezolvarea pe cale paşnică a litigiilor de frontieră.

Într-un paragraf special din comunicat, care explică opoziţia Indoneziei faţă de Federaţia Malayeză, „creată în mod prematur prin aplicarea necores-

punzătoare a acordurilor de la Manila", președintele Sukarno afirmă că țara sa „nu duce o politică de agresiune și cu atît mai puțin de expansiune teritorială".

Rolul de mediator pe care Filipinele și l-au asumat în conflictul indoneziano-malayezian vizează găsirea unei soluții prin reanimarea asociației Mafilindo. În această privință comunicatul subliniază importanța asociației consultative dintre cele trei țări. Sukarno și Macapagal își exprimă convingerea că actuala criză va fi soluționată prin „aderarea fermă" la principiile acordurilor de la Manila încheiate anul trecut între conducătorii Indoneziei, Filipinelor și Malayei. Subliniind că posibilitățile de conciliere rămîn deschise, comunicatul relevă necesitatea organizării unei a doua conferințe la nivel înalt între Filipine, Indonezia și Malayezia care ar putea permite soluționarea constructivă și echitabilă a multor probleme.

După publicarea comunicatului comun indoneziano-filipinez, ministrul afacerilor externe al Filipinelor, Salvador Lopez, a făcut o declarație în care a menționat intenția președintelui Macapagal de a se întîlni cu premierul malayez, Abdul Rahman, în scopul slăbirii încordării și realizării stabilității în această regiune.

Cercurile Ministerului de Externe al Malayei au publicat un răspuns oficios la comunicatul Sukarno-Macapagal. După cum relatează corespondentul agenției **United Press International,** Federația Malayeză s-a declarat de acord cu o conferință la nivel înalt împreună cu Indonezia și Filipinele însă numai după ce va primi răspunsul la cinci condiții prealabile, pe care primul ministru adjunct al Federației Malayeze, Tun Abdul Razak, le-a indicat drept necesare unei prime clarificări a relațiilor dintre cele trei state. Din formularea agenției americane **UPI** rezultă că aceste condiții urmăresc să determine dacă cele două țări sînt dispuse să recunoască în prezent Federația Malayeză ca stat independent.

I. NICOLAESCU

ZANZIBAR

Un nou guvern

La 10 decembrie 1963 a fost remarcată absența fruntașilor opoziției de la ceremoniile ocazionate de declararea independenței Zanzibarului. Acestui fapt i se conferă acum semnificația unei prevestiri a evenimentelor de la 12 ianuarie, în urma cărora Partidul Național din Zanzibar și Partidul Poporului din Zanzibar și Pemba au fost înlăturate de la putere. În același timp, sultanul a părăsit țara la bordul vasului personal „Salama" (siguranța). Zanzibarul a devenit republică și s-a format un guvern nou, condus de Abdullah Kasim Hanga și compus din reprezentanți ai partidului Afro-Shirazi și ai partidului Umma, care la 4 ianuarie a.c. fusese scos în afara legii.

Opoziția devenită acum coaliție guvernamentală nu reprezenta, de altfel, o minoritate : în alegerile din iulie 1963, partidul Afro-Shirazi obținuse 54% din voturile exprimate, dar numai 13 din cele 31 de mandate în parlament ; situație care, după cum observa ironic „Daily Telegraph", se produce chiar și în unele „democrații cu tradiție". Iar partidul Umma se bucură de multă influență în rîndurile sindicatelor, exercitînd totodată o puternică atracție asupra tinerei generații de intelectuali.

Președintele republicii Zanzibar este Abid Karume, în vîrstă de 58 de ani. Apreciat ca un politician energic și abil, Abid Karume este congolez de origine ; a trăit în Zanzibar încă din copilărie. A fost marinar, activist sindical și apoi președinte al Asociației Africane. În 1957 a fost ales președinte al partidului Afro-Shirazi, format atunci prin contopirea Asociației Africane cu Asociația Shirazi (Shirazi este denumirea unei populații zanzibareze care își atribuie o origine iraniană). Abid Karume a participat la conferința constitutivă a P.A.F.M.E.C.A. (Mișcarea panafricană pentru eliberare a țărilor din estul și centrul Africii) ; el se pronunță în favoarea unei politici de strînsă apropiere cu țările africane și în special cu Kenya și Tanganica.

Abid Karume a declarat că guvernul Republicii Zanzibar dorește să urmeze o politică de prietenie față de toate țările lumii. În același timp, Abdul Rahman Mohamed s-a pronunțat în favoarea consultărilor cu toți fruntașii politici din Zanzibar în interesul realizării unei unități cît mai largi.

Anticipările sînt riscante ; merită să fie consemnate afirmațiile noului guvern potrivit cărora va fi urmată, în interior, o politică de reforme mai ales în domeniul agrar, iar în exterior — o politică de strînsă solidaritate cu țările africane.

Mihai MATEI

„ROCADA GENERALILOR"..

...efectuată săptămîna trecută în interiorul conducerii postdiemiste instalată la Saigon nu a surprins pe nimeni și nu a rezolvat nimic. Oricărui observator al evenimentelor atît de agitate din această țară îi este evident că departe de a-și clarifica pozițiile, junta militară are de înfruntat o situație pe zi ce trece mai complicată și greu de controlat.

Schițînd un tablou politico-militar al Vietnamului de sud la ora actuală, comentatorii de la fața locului disting următoarele trăsături fundamentale :

— în configurația luptei pentru putere din cadrul juntei, elementul central al remanierii guvernamentale parțiale este faptul că generalul Ton That Dinh, una din figurile marcante, considerat periculos de către ceilalți trei parteneri datorită ambițiilor sale nedisimulate, nu mai face parte din conducere. Fără menajamente, el a fost pur și simplu exclus, luîndu-i-se ceea ce pînă acum reprezenta fieful său — comanda armatei a 3-a, ale cărei trupe înconjoară Saigonul. Așa se face că reorganizarea comandamentului militar concentrează în prezent întregul control al forțelor armate în mîinile generalilor Minh, Don și Kim, membri ai „clicii din sud" a armatei. Inițiativa înlăturării generalului Dinh se pare că a pornit de la generalii Don și Kim, fiind aprobată și sprijinită de generalul Minh — șeful statului.

— cealaltă explicație trebuie căutată în ceea ce New York Herald Tribune numea acum cîteva zile „catastrofa cu care s-a sfîrșit prima mare operație militară din anul acesta împotriva Vietcongului".

— Revista americană Newsweek, comentînd înfrîngerile juntei militare, preciza că față de un singur partizan vietnamez doborît cad 20—30 de soldați guvernamentali — (prof. Bernard Fall de la Universitatea Harvard aprecia raportul 1/50). „Schimbările tactice ale juntei, sublinia în continuare Newsweek, au survenit prea tîrziu. Vietcongul poate astăzi să grupeze în orice parte a țării, în afară de Saigon, un întreg regiment în numai 72 de ore".

PNOM PENH

Conferință în pregătire

Inițiativa guvernului de la Pnom Penh, urmărind întrunirea unei conferințe internaționale menită să garanteze neutralitatea Cambodgiei, s-a impus atenției internaționale, solicitînd atît interesul opiniei publice, cît și necesitatea clarificării atitudinii unor state în această problemă. În prezent, potrivit ultimelor declarații ale șefului statului cambodgian, Norodom Sianuk, „există mari șanse ca o asemenea conferință să se întrunească într-un viitor apropiat". Consultările între Londra și capitalele occidentale interesate, ca și cele dintre cei doi copreședinți (Uniunea Sovietică și Marea Britanie) continuă, unul din aspectele care suscită încă discuții fiind alegerea locului unde se va ține conferința. Prințul Sianuk ar prefera o țară asiatică apropiată, dar, din afirmațiile sale reiese că dacă guvernele participante vor insista, el va accepta și o localitate din Europa, de exemplu tradiționala Genevă.

Cu toate că Departamentul de Stat al S.U.A. aprobă în principiu ideea neutralității Cambodgiei, guvernul american pare să favorizeze mai curînd o declarație internațională privind neutralitatea statului cambodgian decît o conferință.

Faza critică a relațiilor dintre Cambodgia și Statele Unite pare în momentul de față pe punctul de a fi depășită. Sianuk s-a declarat gata să accepte acordarea ajutorului american, dacă acesta nu va pune condiții politice.

După agenția *Associated Press* „purtătorul de cuvînt al Departamentului de Stat, Robert Mc Closkey, a salutat oficial propunerea Franței de a furniza asistență militară și economică regatului neutru al Cambodgiei", acord realizat în timpul vizitei ministrului de război francez, Pierre Messmer, în Cambodgia. După cum se știe, Franța este pentru întrunirea conferinței care va garanta neutralitatea statului cambodgian.

Cu prilejul vizitei pe care Sianuk o va face în Franța, la invitația generalului de Gaulle, sînt prevăzute tratative pentru a obține din partea Franței un împrumut și ajutor tehnic pentru desăvîrșirea utilării liniei feroviare dintre Pnom Penh și Sianukville, precum și pentru lărgirea portului Sianukville.

Unul dintre factorii care au declanșat efortul Cambodgiei de a-și reafirma neutralitatea și de a-i asigura o largă recunoaștere internațională l-a constituit starea de încordare ivită în relațiile dintre Tailanda și guvernul prințului Sianuk. Respingerea de către oficialitățile de la Bangkok a pactului de neagresiune propus de primul ministru cambodgian actualizează și mai mult soluția conferinței internaționale.

G. P.

Mesajul președintelui Lyndon Johnson despre „STAREA UNIUNII"

WASHINGTON. În ziua de 8 ianuarie, președintele Statelor Unite, Lyndon Johnson, a prezentat, în fața Congresului, tradiționalul mesaj despre „STAREA UNIUNII". Redăm conținutul acestui mesaj :

Sesiunea Congresului de anul trecut a fost cea mai lungă din istorie, în timp de pace. Pe această bază, să lucrăm împreună pentru a transforma sesiunea din anul acesta în cea mai bună din istorie.

Fie ca această sesiune a Congresului să devină cunoscută ca sesiunea care a făcut mai multe pentru drepturile civile decît ultimele 100 sesiuni împreună ; ca sesiunea care a legiferat cea mai îndrăzneață reducere a impozitelor din vremea noastră ; ca sesiunea care a declarat război total sărăciei oamenilor și șomajului în Statele Unite ; ca sesiunea care a recunoscut, în sfîrșit, necesitățile, în ce privește sănătatea, ale tuturor cetățenilor noștri vîrstnici ; ca sesiunea care a reformat politica noastră confuză în domeniul transporturilor ; ca sesiunea care a realizat cel mai eficace și eficient program de ajutor pentru străinătate, din toate timpurile ; și ca sesiunea care a ajutat la construirea unui număr mai mare de case, de școli, de biblioteci și de spitale decît orice altă sesiune a Congresului din istoria republicii noastre.

Toate acestea și mai multe încă pot și trebuie să fie făcute.

Ele pot fi făcute pînă la vară.

Și pot fi făcute, fără nici o creștere a cheltuielilor. De fapt, conform bugetului pe care îl voi prezenta în scurt timp, ele pot fi făcute concomitent cu o reducere reală a cheltuielilor federale și a aparatului federal.

În 1964 avem prilejul unic și obligația de a demonstra succesul sistemului nostru, de a dezmînti pe acei cinici și critici din țară și de peste hotare care pun sub semnul întrebării obiectivele și competența noastră.

Dacă eșuăm, dacă vom pierde acest prilej în certuri inutile, lipsite de sens, între democrați și republicani, sau între Cameră și Senat, sau între Sud și Nord, sau între Congres și Administrație, atunci istoria va avea dreptul să ne judece aspru.

Dar dacă reușim, dacă putem atinge aceste obiective făurind în această țară un simț mai pronunțat al unității, atunci, și numai atunci, vom putea fi pe deplin mulțumiți de Starea Uniunii.

Aici, în Congres, puteți demonstra că conduceți eficient treburile legislative, rezolvînd problemele de interes public cu claritate și operativitate, aprobînd fiecare propunere importantă sau respingînd-o, dar aducînd-o cel puțin pînă la un vot final echitabil.

Să ducem înainte planurile și programele lui John Fitzgerald Kennedy, nu din cauza durerii sau atașamentului, ci pentru că ele sînt juste.

În memoria lui cer astăzi, în special tuturor celor de aceeași credință politică cu mine, ca în acest an electoral, să pună țara înaintea partidului și să dezbată întotdeauna principii, niciodată personalități.

În ce mă privește, mă angajez pentru o Administrație progresistă care să fie eficientă, onestă și cumpătată.

Bugetul care va fi prezentat curînd este în deplină concordanță cu acest angajament.

El va reduce deficitul nostru la jumătate, de la 10 miliarde la 4,9 miliarde dolari.

El va fi, în raport cu produsul nostru național, cel mai mic buget din 1951 încoace.

El va prevedea o reducere substanțială a aparatului federal, realizare obținută doar o singură dată în ultimii zece ani.

Menținînd deplina putere a forței noastre defensive, el va prevedea, concomitent, numărul cel mai scăzut de angajați civili în Ministerul Apărării, din 1950 încoace.

El va prevedea cheltuieli în valoare totală de 97,9 miliarde dolari, în comparație cu 98,4 miliarde dolari pentru anul curent, ceea ce reprezintă o reducere de peste 500 milioane dolari.

El va cere noi împuterniciri pentru Administrație de a cheltui 103,8 miliarde dolari — o reducere de peste 4 miliarde față de cererea de anul trecut de 107,9 miliarde.

Dar el nu este un buget imobil, deoarece America nu-și poate permite să rămînă imobilă. Populația noastră crește. Economia noastră este mai complexă. Necesitățile populației noastre se lărgesc.

Prin închiderea unor instalații învechite ; prin restrîngerea unor programe mai puțin urgente, prin reduceri acolo unde pare înțelept să reduci, insistînd să obținem contravaloarea unui dolar pentru fiecare dolar cheltuit, sînt în măsură să recomand, în acest buget redus, cel mai mare sprijin federal din istorie pentru învățămînt, pentru sănătate, pentru recalificarea șomerilor și pentru ajutorarea celor handicapați din punct de vedere economic și fizic.

Acest buget, precum și programul legislativ pentru acest an, sînt menite să ajute fiecărui cetățean american să-și realizeze speranțele fundamentale :

speranțele sale într-o șansă echitabilă de a o duce bine ;

speranțele sale în aplicarea echitabilă a legii ;

speranțele sale într-o slujbă cu program integral și salariu integral ;

speranțele sale într-o locuință decentă pentru familia sa, într-o comunitate decentă ;

speranțele sale într-o școală bună cu profesori buni, pentru copiii săi ;

și speranțele sale că va fi asigurat în caz de boală, șomaj sau bătrînețe.

Din nefericire, mulți americani trăiesc în marginea speranței — unii datorită sărăciei lor, alții din cauza culorii pielii și mult prea mulți din ei, din ambele cauze.

Sarcina noastră este să-i ajutăm să înlocuiască disperarea cu o șansă.

Actuala Administrație declară aici, acum, război necondiționat sărăciei în America și eu cer Congresului și tuturor americanilor să mi se alăture în acest efort.

Nu va fi o luptă scurtă sau ușoară, nu va fi deajuns o singură armă sau o singură strategie, dar nu vom avea odihnă pînă cînd acest război nu va fi cîștigat.

Cea mai bogată țară de pe glob își poate permite să-l cîștige.

Nu putem să ne permitem să-l pierdem.

1 000 dolari investiți în salvarea unui tînăr care nu poate fi angajat astăzi pot aduce 40 000 dolari sau mai mult în decursul vieții sale.

Sărăcia este o problemă națională care necesită o mai bună organizare și un sprijin mai bun pe plan național. Dar pentru ca acest atac să fie eficace, el trebuie organizat de asemenea la nivelul de stat și local și sprijinit prin eforturi pe plan de stat și local.

Războiul împotriva sărăciei nu va fi cîștigat aici, la Washington. El trebuie cîștigat pe teren — în fiecare casă particulară, în fiecare for public, de la tribunal pînă la Casa Albă.

Programul pe care îl voi propune va sublinia acest mod de a aborda problema în comun. Pentru a ajuta ca o cincime din toate familiile americane cu venituri prea mici să-și poată satisface măcar necesitățile fundamentale, principalele noastre arme, într-un atac cu obiective mai precise, vor fi școli mai bune, o mai bună ocrotire a sănătății, case mai bune, instruire mai bună și șanse mai bune de a obține slujbe, pentru a ajuta mai mulți americani — în special tineri americani — să scape de sărăcie și mizerie și de listele de șomaj.

Foarte adesea lipsa de slujbe și bani nu este cauza sărăciei, ci simptomul ei.

Cauza ar putea fi situată mai profund — în eșecul nostru de a oferi concetățenilor noștri o șansă echitabilă de a-și dezvolta propriile lor capacități, în lipsa de instruire și perfecționare, în lipsa de îngrijire medicală și condiții de locuință, în lipsa de comunități decente în care să trăiască și să-și crească copiii.

Oricare ar fi cauza, efortul nostru comun pe plan federal și local trebuie să pună sărăcia sub urmărire, s-o pună sub urmărire oriunde există. În „slums"-urile orașelor mari, în orașele mici, în barăcile muncitorilor agricoli, sau în taberele muncitorilor sezonieri, în rezervațiile indienilor, printre albi ca și printre negri, printre tineri ca și printre bătrîni, în orașe înfloritoare și în zone de depresiune.

Scopul nostru este nu numai de a înlătura simptomele sărăciei, ci de a o face să dispară și — înainte de toate — de a o preveni.

Nu va fi suficientă, însă, o singură lege.

Vom declanșa un efort special în zo-

nele de depresiune cronică din Appalach.

Trebuie să lărgim programul nostru mic, dar reuşit, de redezvoltare a unor regiuni.

Trebuie să adoptăm legi pentru folosirea tinerilor în scopul încadrării tinerilor fără slujbe, fără ţel, fără speranţă, în munci utile.

Trebuie să distribuim mai multă hrană celor nevoiaşi, pe baza unui program mai larg.

Trebuie să creăm un Corp naţional care să ajute celor handicapaţi economiceşte.

Trebuie să modernizăm asistenţa noastră pentru şomaj şi să înfiinţăm o comisie la nivel înalt pentru problemele automatizării. Dacă avem capacitatea de a inventa aceste maşini, avem şi capacitatea de a ne asigura că vor fi o binefacere şi nu un blestem pentru omenire.

Trebuie să extindem sfera legilor noastre privind salariul minimal la un număr de peste două milioane de muncitori, lipsiţi acum de această apărare fundamentală a puterii lor de cumpărare.

Trebuie să îmbunătăţim calitatea predării, instruirii şi îndrumării în regiunile noastre cele mai lovite, prin includerea unor fonduri speciale de ajutorare a şcolilor, ca parte a programului nostru în domeniul învăţămîntului.

Trebuie să clădim mai multe biblioteci în toate regiunile — şi mai multe spitale şi sanatorii în baza legii Hill-Burton şi să instruim un număr mai mare de surori de ocrotire pe care să le trimitem să lucreze acolo.

Trebuie să asigurăm, pentru cetăţenii noştri vîrstnici, asistenţă spitalicească care să fie finanţată, în baza regulamentelor de asigurări sociale, de către fiecare muncitor şi patron, printr-o contribuţie de nu mai mult de un dolar pe lună pe durata serviciului prestat de salariat, astfel încît acesta să poată fi apărat în mod demn la bătrîneţe de povara distrugătoare a bolilor prelungite sau repetate, fără a se atinge finanţele ţării.

În cadrul unui program revizuit de construcţii de locuinţe şi renovări urbane trebuie să acordăm un mai mare ajutor persoanelor rămase fără locuinţă, în urma demolării „slums"-urilor, să asigurăm mai multe locuinţe pentru cei săraci şi cei în vîrstă, şi să urmărim ca ţel final, în cadrul sistemului nostru de liberă iniţiativă, ca fiecare familie americană să beneficieze de o locuinţă convenabilă.

Trebuie să ajutăm la realizarea unor mijloace mai moderne de transport în comun în localităţile noastre, precum şi a unor mijloace de transport ieftine între ele.

Mai presus de toate, prin reducerea impozitelor, trebuie să eliberăm 11 miliarde de dolari care să se verse în şuvoiul cheltuielilor particulare, în vederea creării de noi slujbe şi noi pieţe în toate regiunile.

Evident că aceste programe nu sînt destinate numai săracilor sau neprivilegiaţilor.

Fiecare familie americană va beneficia de extinderea asigurărilor sociale prin acoperirea cheltuielilor de spitalizare a rudelor lor în vîrstă.

Fiecare comunitate americană va beneficia de pe urma construirii sau modernizării şcolilor, bibliotecilor, spitalelor şi sanatoriilor, de pe urma pregătirii unui număr mai mare de surori de ocrotire şi de pe urma îmbunătăţirii programului de renovări urbane şi transporturi publice.

Şi fiecare contribuabil american, fie că e vorba de asociaţii sau persoane individuale, va beneficia de pe urma adoptării, cît mai curînd cu putinţă, a proiectului de lege privind reducerea impozitelor — atît prin noile investiţii pe care le va comporta cît şi prin noile slujbe pe care le va crea.

Acest proiect de lege asupra impozitelor a fost discutat în mod temeinic timp de un an de zile. Acum este nevoie să se treacă la acţiune.

Noul buget permite în mod limpede acest lucru.

Contribuabilii noştri o merită cu siguranţă.

Economia noastră o cere în mod imperios.

Fiecare lună de amînare reduce avantajele sale pentru 1964 atît în ce priveşte consumul cît şi investiţiile şi folosirea braţelor de muncă. Căci, atîta timp cît proiectul de lege nu este încă semnat, stimulentele pe care le comportă el în materie de investiţii nu pot fi socotite drept sigure, iar impozitul restrictiv nu poate fi redus — şi el ar trebui redus acum la 14 la sută în loc de 15 la sută. De aceea, cer Congresului să ia o hotărîre finală în legătură cu acest proiect de lege, pînă la 1 februarie.

Căci oricît de mîndri am fi de progresul fără precedent al economiei noastre bazată pe libera iniţiativă în ultimii trei ani, nu putem îngădui ca el să înregistreze o pauză.

În 1963, am depăşit pentru prima oară în istorie cifra de 70 milioane slujbe, dar vom avea în curînd nevoie de mai mult de 75 milioane de slujbe.

În 1963, produsul nostru naţional brut a atins un nivel de 600 de miliarde dolari — cu 100 de miliarde mai mult decît atunci cînd noi am preluat conducerea ţării. Acest produs ar putea fi însă cu uşurinţă — şi trebuie să fie astăzi — cu 30 de miliarde dolari mai mare.

Salariile, profiturile şi veniturile familiale au atins de asemenea cel mai înalt nivel din istorie, dar 4 milioane de muncitori şi 13 la sută din capacitatea noastră industrială nu lucrează încă.

Avem nevoie, acum, de o reducere a impozitelor pentru ca ţara să poată continua să meargă înainte.

Pentru că obiectivul nostru nu este doar distribuirea muncii. Obiectivul nostru este de a crea mai multe locuri de muncă.

Cred că adoptarea săptămînii de 35 de ore ar spori în mod acut cheltuielile, ar încuraja inflaţia, ar ştirbi capacitatea noastră de a concura şi doar ar distribui nefolosirea forţei de muncă, în loc s-o desfiinţeze.

Dar mă opun în măsură egală şi săptămînii de 45 sau de 50 de ore în acele industrii în care folosirea continuu excesivă a orelor suplimentare provoacă un şomaj sporit.

De aceea recomand o legislaţie autorizînd crearea unor comitete industriale tripartite care să studieze în ce măsură un tarif sporit pentru orele suplimentare ar spori crearea de locuri de muncă, fără creşterea nejustificată a cheltuielilor de producţie şi autorizînd stabilirea de asemenea tarife mai mari.

Permiteţi-mi să expun foarte limpede un principiu al guvernului nostru : toate aceste posibilităţi sporite — în folosirea braţelor de muncă, învăţămînt, locuinţe şi orice domeniu, trebuie să fie puse la dispoziţia americanilor de orice culoare.

Atît cît va permite litera legii federale, va trebui să desfiinţăm discriminarea rasială nu în parte, ci total.

Pentru că aceasta nu este doar o chestiune economică sau o chestiune socială, politică sau internaţională. Este o chestiune morală şi trebuie să fie satisfăcută prin adoptarea în această sesiune a proiectului de lege aflat în prezent în faţa Camerei Reprezentanţilor.

Toţi membrii societăţii trebuie să aibă acces egal la înlesnirile puse la dispoziţia publică.

Toţi membrii societăţii trebuie să aibă acces egal la realizările federale finanţate de către societate.

Toţi membrii societăţii trebuie să se bucure de posibilitatea egală de a vota pentru funcţiile publice şi de a-şi trimite copiii la şcoli publice bune, şi de a contribui cu talentele lor la binele public.

Astăzi, americani de toate rasele stau umăr la umăr în Berlin şi Vietnam.

Ei au murit împreună în Coreea.

Desigur, ei pot munci şi mînca şi călători alături unul de altul în America.

Trebuie să înlăturăm, de asemenea, prin legi, barierele discriminatorii îndreptate împotriva acelor care încearcă să intre în ţara noastră, în special dacă este vorba de cei specializaţi în domenii foarte căutate şi de cei cu familii în S.U.A.

În stabilirea preferinţelor, o naţiune formată din imigranţi din toate ţările poate întreba pe acei care vor să fie primiţi acum : „Ce poţi face pentru ţara noastră ?"

Dar nu trebuie să-i întrebăm : „În ce ţară te-ai născut ?"

Pentru că obiectivul nostru final este o lume fără război, o lume diversificată, în care să nu existe primejdii.

Trebuie să ne îndreptăm spre acest obiectiv în 1964 în cel puţin zece moduri diferite :

În primul rînd trebuie să menţinem — şi bugetul nostru militar redus va menţine — acea rezervă de securitate şi superioritate militară obţinută în decursul a trei ani de sporire continuă a calităţii şi cantităţii forţelor noastre strategice, convenţionale şi antiguerillă.

În al doilea rînd, trebuie să luăm noi măsuri — şi vom face noi propuneri la Geneva — în direcţia controlului şi desfiinţării, eventuale, a armamentelor. Chiar în lipsa unui acord, nu trebuie să acumulăm armamente peste necesităţile noastre sau să căutăm un exces de putere militară care ar putea fi considerată provocatoare, reprezentînd totodată o risipă. Acesta este spiritul în care, în acest an bugetar, reducem producţia de uraniu îmbogăţit cu 25 la sută, închidem 4 pile de plutoniu şi desfiinţăm multe instalaţii militare neesenţiale. Şi în acest spirit cerem adversarilor noştri să facă la fel.

În al treilea rînd, trebuie să folosim într-o măsură sporită alimentele noastre ca instrument de pace, punîndu-le la dispoziţie — prin vînzare, comerţ, împrumut sau donaţie — oamenilor înfometaţi din toate ţările care ne împărtăşesc nevoile lor şi acceptă condiţii potrivite de distribuire.

În al patrulea rînd, trebuie să ne asigurăm întîietatea în explorarea paşnică a spaţiului cosmic, concentrîndu-ne asupra unei expediţii spre Lună în acest deceniu, în cooperare cu alte puteri, dacă este posibil, singuri, dacă este necesar.

În al cincilea rînd, trebuie să extindem comerţul mondial. După ce am recunoscut în legea din 1962 că trebuie să cumpărăm, aşa după cum trebuie să vindem, aşteptăm din partea partenerilor noştri să recunoască şi ei că trebuie să vindem, aşa după cum tre-

buie să cumpărăm. Sîntem dispuşi să le acordăm un acces competitiv pe piaţa noastră, cerîndu-le doar să facă la fel pentru noi.

În al şaselea rînd, trebuie să continuăm — prin asemenea măsuri ca legea de egalizare a dobînzilor, ca şi prin cooperare cu alte state, — progresul nostru recent în direcţia echilibrării conturilor noastre internaţionale.

Guvernul nostru trebuie să păstreze şi va păstra actuala valoare în aur a dolarului.

În al şaptelea rînd, trebuie să devenim vecini mai buni cu statele libere ale Americilor, acţionînd împreună cu consiliile O.S.A., cu o Alianţă pentru progres mai puternică, şi cu toţi bărbaţii şi toate femeile din emisfera noastră, care cred în libertate şi justiţie pentru toţi.

În al optulea rînd, trebuie să întărim capacitatea naţiunilor libere de pretutindeni de a-şi dezvolta independenţa şi de a-şi ridica nivelul de trai, dezamăgind în felul acesta pe acei care mizează pe sărăcie şi haos. Pentru a face acest lucru, cei bogaţi trebuie să-i ajute pe cei săraci şi noi trebuie să ne aducem contribuţia. Trebuie să realizăm o administraţie mai bună a ajutorului de dezvoltare, acordînd roluri mai mari investitorilor particulari, celorlalte state industrializate, agenţiilor internaţionale şi statelor beneficiare.

În al nouălea rînd, trebuie să ne întărim alianţa atlantică şi pacifică, să ne menţinem alianţele şi să facem din Naţiunile Unite un instrument mai eficace al independenţei naţionale şi al ordinei internaţionale.

În al zecilea şi ultimul rînd, trebuie să dezvoltăm, împreună cu aliaţii noştri, noi mijloace pentru a construi o punte peste prăpastia dintre Răsărit şi Apus — făcînd faţă cu îndrăzneală primejdiei, oriunde există primejdie — dar fiind deopotrivă de îndrăzneţi în căutarea unor noi acorduri care pot mări speranţele tuturor, fără a încălca interesele cuiva.

Pe scurt, trebuie să fim pregătiţi continuu pentru cazul cel mai rău şi să acţionăm continuu pentru cazul cel mai bun, să fim destul de puternici pentru a cîştiga un război şi destul de înţelepţi pentru a-l preveni. Nici nu vom acţiona ca agresori, nici nu vom tolera acte de agresiune. Nu intenţionăm să îngropăm pe nimeni şi nu intenţionăm să fim înmormîntaţi. Putem lupta, dacă trebuie, aşa cum am mai luptat, dar ne rugăm să nu trebuiască să mai luptăm vreodată.

Concetăţeni americani! În aceste ultime şapte săptămîni dureroase, am aflat din nou că nimic nu este atît de trainic ca credinţa şi nimic nu este atît de degradant ca ura.

John Kennedy a fost o victimă a urii, dar el a fost, totodată, şi un constructor al credinţei. Al credinţei în concetăţenii noştri americani, indiferent de religie, de culoare sau de poziţia lor în viaţă. Al credinţei în viitorul omului, indiferent de disensiunile şi deosebirile lui de vederi.

Această credinţă a avut ecou în toate colţurile lumii. Pe toate continentele şi în toate ţările unde am călătorit am găsit credinţă şi speranţă şi dragoste pentru ţara noastră şi întregul ei popor.

Vă cer acum, în faţa Congresului şi a ţării, să vă alăturaţi mie în exprimarea şi aducerea la îndeplinire a acestei credinţe, muncind pentru o naţiune eliberată de sărăcie şi o lume eliberată de ură — o lume a păcii şi dreptăţii, a libertăţii şi belşugului, pentru zilele noastre şi toate zilele ce vor veni.

WASHINGTON

DEZBATERI ÎN PERSPECTIVĂ

Comentatorii americani pun accentul pe ritm. Ordinea priorităţilor a fost stabilită în mesajul State of Union în care preşedintele Johnson a făcut apel la membrii Congresului să transforme actuala sesiune într-o sesiune istorică prin amploarea hotărîrilor sale. Acum se discută dacă propunerile guvernamentale vor putea sau nu să treacă prin sita deasă a Congresului. Sesiunea în curs trebuie să se încheie înainte de 13 iulie, data convocării convenţiei naţionale a partidului republican întrucît, după cum arată *New York Times*, experienţa celui de-al 86-lea Congres, care şi-a continuat lucrările timp de trei săptămîni după începerea convenţiilor preelectorale din 1960, a demonstrat că activitatea legislativă încetează complet în momentul cînd începe activitatea practică de pregătire a alegerilor.

Atît în Statele Unite cît şi peste hotare se discută mult despre şansele Congresului de a-şi depăşi vechile inhibiţii. Charles Joelson, membru al Camerei Reprezentanţilor, care a propus un proiect de lege pentru modificarea structurii Congresului, declara recent: „Dacă oamenii şi-ar da seama pe deplin cum acţionează regulamentele şi procedurile fosilizate ale Congresului împotriva celei mai elementare democraţii, ei ar reclama zgomotos măsuri de îndreptare". Făcînd bilanţul ultimei sesiuni, revista *U. S. News and World Report* publică una lîngă alta lista, scurtă, a măsurilor adoptate şi lista, mai lungă şi mai substanţială a legilor blocate de Congres. Pe cea dintîi figurează ratificarea Tratatului de interzicere parţială a experienţelor nucleare, legea stipulînd necesitatea de a se plăti salariu egal la muncă egală femeilor şi bărbaţilor în limitele legii referitoare la salariul minimal, reducerea cu 6 miliarde de dolari a alocărilor cerute de guvern, prima lege federală introducînd arbitrajul obligatoriu, adoptată cu scopul de a preveni o grevă generală a feroviarilor, şi patru legi prevăzînd alocaţii pentru măsuri cu caracter social. Lista legilor blocate cuprinde în primul rînd proiectul de interzicere a discriminării rasiale în materie de angajări în localuri publice şi în privinţa dreptului de vot, reducerea impozitelor pe venit, asistenţa medicală pentru persoanele în vîrstă, un ajutor federal pentru şcolile elementare şi medii, crearea unui corp al păcii pentru uz intern, extinderea programului de dezvoltare a zonelor de depresiune, alocaţii federale pentru dezvoltarea transportului urban, măsuri de controlare a producţiei de grîu, bumbac şi produse lactate, precum şi alte cîteva legi de mai mică importanţă.

Mesajul prezidenţial de la începutul acestui an reprezintă în esenţă o recapitulare a tuturor acestor propuneri legislative care îşi aşteaptă — unele de mai multă, altele de mai puţină vreme — rezolvarea. Cel mai evident element nou constă în accentul pus pe economii şi pe structurarea întregului program legislativ în funcţie de acest obiectiv foarte clar subliniat. Analizînd strategia preşedintelui, ziarul britanic *Times* scrie că „el are acum prilejul să dovedească dacă lipsurile anterioare s-au datorat în primul rînd personalităţilor şi tacticilor sau dacă, aşa după cum susţin mulţi, atenţia trebuie acordată defectelor de structură ale sistemului politic american. Aceasta pentru că, dacă preşedintele Johnson nu va reuşi să pună în mişcare Congresul, nimeni altul nu va reuşi să o facă".

Concentrîndu-şi eforturile asupra reducerii bugetului, preşedintele a izbutit, după cîteva săptămîni de studii, să prezinte un buget cu aproape 500 de milioane de dolari mai redus decît cel pregătit de preşedintele Kennedy. Element psihologic important — nu a fost depăşită limita de 100 de miliarde de dolari despre care se credea că va fi întrecută pentru prima oară în timp de pace. Promiţînd „o guvernare eficientă, onestă şi cumpătată", preşedintele a rostit, după cum remarcă Wolfgang Nölter de la Agenţia DPA, „cuvinte nespus de atrăgătoare pentru alegătorii americani". Ziarul *Christian Science Monitor* crede că politica de economii este menită să atragă simpatia Sudului şi a tuturor celor cu idei conservatoare. Reducerea substanţială a deficitului bugetar programat are, po-

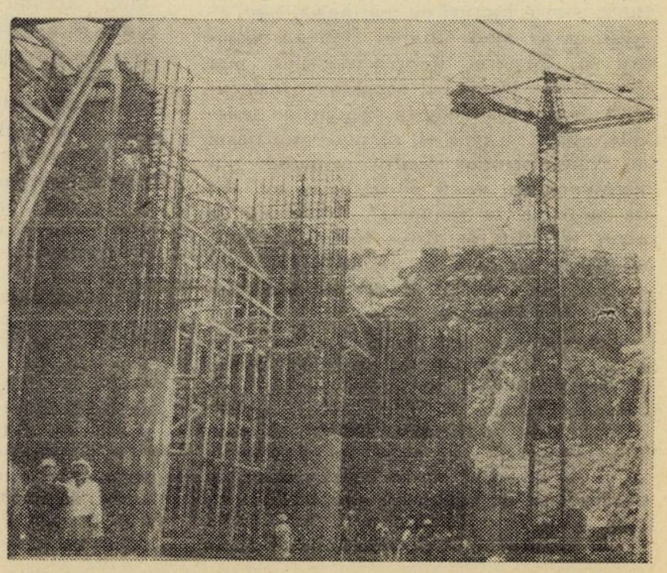

În R. A. U., pe Nil, şantierul marelui baraj de la Assuan

trivit ziarului *New York Times*, meritul de a îmbunătăți cu mult șansele legii referitoare la reducerea impozitelor cu 11 miliarde de dolari. Președintele Johnson a ținut să sublinieze că speră ca această lege să treacă prin Senat înainte de luarea în discuție a legii drepturilor civile. Avînd în vedere acest fapt, senatorul republican Hugh Scott a declarat că prioritatea acordată legii referitoare la reducerea impozitelor, care a fost supranumită și „legea omului bogat", echivalează cu „a pune drepturile de proprietate mai presus de drepturile umane". Există însă o logică a acestei ordini. În mesajul prezidențial se exprimă convingerea că după reducerea impozitelor, oamenii de afaceri vor investi mai mult, ceea ce va spori ritmul de creștere a economiei și va spori posibilitățile de folosire a forței de muncă. În fond, „războiul împotriva sărăciei" declarat de președintele Johnson urmează să fie dus, se pare, în primul rînd cu ajutorul fondurilor astfel eliberate. În Congresul american au fost formulate unele rezerve în legătură cu aceste previziuni optimiste. Senatorul democrat Douglas, încercînd să demonstreze că nu reducerea impozitelor este măsura cea mai urgentă, a prezentat date oficiale ale Departamentului Finanțelor, din care rezultă că în 1959 au existat 15 persoane cu venituri de peste 1 milion de dolari și 20 de persoane cu venituri de peste 500 de mii de dolari, care nu au plătit nici un cent sub formă de impozite federale. Printre cei care au izbutit să eludeze fiscalitatea a fost desemnată și o persoană cu un venit anual de 28 700 000 de dolari. În aceste condiții, unii specialiști presupun că reducerea impozitelor nu va spori automat investițiile productive. De aceea, senatorul Scott, citat și mai sus, se întreabă : „De unde vor veni toți banii necesari pentru a suporta mai multe programe federale costisitoare plus o reducere de impozite ?" El afirmă că cineva din consilierii Casei Albe „trebuie să fi făcut o greșeală de aritmetică". Senatorul Dirksen care a apreciat mesajul prezidențial ca „impresionant, serios și foarte sincer" se întreabă și el : „Cum se vor putea face toate aceste lucruri cu mai puțini bani ?" Alții, ca de pildă Charles Halleck, membru al Camerei Reprezentanților, pun sub semnul întrebării campania prezidențială împotriva risipirii fondurilor federale. „Sper, a spus el, că noul entuziasm al Administrației pentru economii guvernamentale va fi și în iunie tot atît de mare ca în ianuarie". Rezervele de acest fel sînt tot atîtea indicii ale dificultăților pe care le va întîmpina programul prezidențial în drumul său anevoios prin Congres.

Cel mai greu se consideră că va trece legea drepturilor civile. Rowland Evans și Robert Novak scriu în *New York Herald Tribune* că președintele a fost informat de sprijinitorii săi din Camera Reprezentanților că există toate șansele ca în acest an să nu se poată realiza un compromis în problema drepturilor civile. „Va fi o bătălie mult mai urîtă decît presupune majoritatea lumii și se va putea încheia chiar cu un eșec" — scrie cunoscutul comentator Joseph Alsop. Bătălia se va duce aparent între Senat și Cameră. Unul dintre liderii democrați ai Camerei Reprezentanților a declarat : „Dacă Senatul va extrage dinții proiectului de lege a drepturilor civile adoptat de Camera Reprezentanților, aceasta nu va accepta versiunea finală. Dacă se întîmplă așa ceva, se poate să nu mai existe nici o lege". Filibusterul sudiștilor este așteptat de toți observatorii ca ceva inevitabil. În momentul de față liderul Camerei Reprezentanților, McCormack, caută o soluție procedurală pentru a evita blocarea ansamblului de măsuri menite să asigure egalitatea în drepturi a populației de culoare.

Sintetizînd impresia pe care a produs-o în străinătate mesajul cu privire la Starea Uniunii, ziarul *Le Monde* scrie : „Partea pozitivă a programului, inspirată dintr-o viziune dinamică și generoasă a expansiunii interioare, reia în linii mari idealul «noii frontiere». Războiul total declarat celor două surori siameze care sînt sărăcia și discriminarea presupune totuși mai mult decît un efort financiar : el presupune o revizuire și coordonare a multiplelor programe costisitoare lansate pentru rezolvarea problemei".

Alexander GORDON

NEW DELHI

Congresul partidului de guvernămînt

Săptămîna trecută a avut loc în „Orașul celor 7 000 temple", Bhubaneshwar, situat la aproximativ 400 de km sud-vest de Calcutta, Congresul partidului de guvernămînt din India, Partidul Congresului Național Indian. Cu acest prilej au luat cuvîntul liderii acestui partid, membri ai guvernului și s-a pus în discuție politica viitoare a guvernului indian, apreciindu-se că rezoluția discutată de Congres ar urma să constituie un adevărat program guvernamental. Președintele partidului, K. Kamaraj, a rostit un discurs în care a reafirmat orientarea de neangajare a guvernului, preconizînd politica tratativelor pentru reglementarea problemelor internaționale litigioase. În ce privește programul intern al partidului, în discursul președintelui partidului Congresului s-a spus că obiectivul principal îl constituie „construirea unei societăți socialiste bazate pe democrație parlamentară". Discuțiile care au urmat, și care au fost apreciate de corespondenții de presă ca fiind cele mai aprinse din istoria partidului, au căutat să precizeze aceste noțiuni. Numeroși vorbitori, scria, de exemplu, corespondentul agenției France Presse, au cerut adoptarea unor măsuri mai radicale printre care să se includă naționalizarea anumitor sectoare ale economiei și în primul rînd a băncilor. Reprezentanții guvernului, printre care ministrul de finanțe T. Krishnamachari, au subliniat că pentru moment guvernul nu dispune de mijloacele administrative și economice necesare pentru efectuarea unor naționalizări. S-au discutat în schimb o serie de măsuri privind „înlăturarea inegalităților în ce privește repartizarea veniturilor" precum și combaterea „primejdiei creșterii prețurilor și a lipsei de devize străine".

În ședința plenară de încheiere, după discuții, a fost adoptată o rezoluție în care nu este reluată problema naționalizărilor. Se vorbește însă de eforturile în vederea construirii în India a unei societăți, „în care fiecare indian să se bucure de șanse egale și să beneficieze de o parte justă din progresul general", precizîndu-se că schimbările economice și sociale cerute de aceasta trebuie să se realizeze „prin mijloace pașnice și cu consimțămîntul popular". Această rezoluție a fost adoptată în unanimitate, după ce un număr de 64 de amendamente prezentate în cursul dezbaterilor au fost retrase la cererea reprezentanților conducerii partidului. În ce privește politica externă a partidului și deci a guvernului indian, s-a reafirmat intenția de a se aplica o politică de nealiniere care să favorizeze interesele păcii mondiale. În rezoluție este salutată propunerea privind încheierea unui tratat în baza căruia statele să renunțe la folosirea forței pentru rezolvarea litigiilor teritoriale, propunere cuprinsă în mesajul adresat de N. S. Hrușciov șefilor de state și de guverne.

Primul ministru indian, Nehru, nu a putut participa la ședința plenară de închidere a Congresului din cauza îmbolnăvirii sale subite în primele zile ale reuniunii. Buletinele medicale publicate vorbesc de ameliorări constante, dar se arată că primului ministru îi este necesară o perioadă de odihnă. Comentariile în legătură cu asigurarea continuității conducerii în eventualitatea că această perioadă s-ar prelungi citează numele unor personalități din apropierea imediată a primului ministru : în primul rînd fiica sa, Indira Ghandi, care a deținut și funcția de președinte al partidului în 1959 și care a reprezentat în repetate rînduri guvernul indian în străinătate, sau fostul ministru al apărării, Krishna Menon, cunoscut, de asemenea, ca unul din principalii promotori ai neutralității Indiei.

Sînt citate, de asemenea, în această ordine de idei numele unor personalități politice ca Lal Bahadur Shastri și Morarji Desai. Ambii au deținut pînă de curînd în guvernul indian posturi cheie, pe care le-au părăsit în conformitate cu „planul Kamaraj", prin care se preconiza retragerea unor fruntași ai partidului din posturile de conducere importante pentru a putea acționa în vederea stabilirii unor legături mai strînse între Partidul Congresului Național Indian și masele populare.

M. IVĂNESCU

războiul tarifelor vamale la oţel

SÎMBĂTA trecută a luat sfîrşit la Bruxelles sesiunea Consiliului ministerial al Comunităţii europene a cărbunelui şi oţelului (CECO), ale cărui rezultate sînt calificate de către agenţia U.P.I. „ca o severă lovitură dată spiritului acestei comunităţi". Miniştrii industriei din ţările membre ale CECO (Franţa, R. F. Germană, Italia, Belgia, Olanda şi Luxemburg) care se întruniseră pentru a examina din nou propunerea Înaltei autorităţi cu privire la sporirea tarifelor vamale la importurile de oţel din terţe ţări, n-au putut ajunge la un acord — Olanda şi Italia s-au opus în continuare sporirii tarifelor — încheind astfel cu un nou eşec îndelungatele discuţii purtate pe marginea acestei controversate probleme.

Punctul de plecare al disputei îl constituie hotărîrea de principiu adoptată la 2 decembrie 1963 de către sesiunea de la Luxemburg a Consiliului ministerial al CECO de a ridica actualul nivel al tarifelor vamale la produsele de oţel importate de „cei şase" din ţări care nu fac parte din C.E.E. cu aproximativ 3 la sută (de la 5—6 la sută la 9 la sută). O hotărîre formală, fireşte, deoarece, aşa cum preciza însuşi Consiliul, o decizie finală urma să fie adoptată după ce preşedintele Înaltei autorităţi a Comunităţii, Dino del Bo, va consulta grupul de ţări afectat de această hotărîre şi după ce Consiliul ministerial se va fi întrunit din nou la începutul lunii ianuarie. Totuşi, măsurile preconizate de conferinţa de la Luxemburg au format chiar din primul moment obiectul unor vii discuţii şi al unor critici ascuţite în ţările direct interesate. Majorarea taxelor vamale de către CECO — scria ziarul belgian *Le Soir* — poate duce la un „conflict al oţelului" între Piaţa comună şi S.U.A. cu mult mai grav şi mai periculos decît „războiul puilor de găină". „Ţările membre ale Pieţei comune — arăta la rîndul său ziarul englez *Times* — declară război oţelului englez", ceea ce ar putea determina firmele engleze producătoare de oţel să se adreseze guvernului, cerîndu-i să adopte măsuri corespunzătoare.

Ziarul *Deutsche Zeitung* relatează că reprezentanţii Suediei de pe lîngă C.E.E. au primit instrucţiuni să se declare împotriva oricărei ridicări a taxelor vamale ; guvernul suedez a avertizat că în cazul ridicării taxelor vamale la oţel şi cărbune va ridica taxele vamale la produsele importate din ţările Pieţei comune. După cum se vede, este o reacţie violentă determinată de faptul că multe ţări îşi văd ameninţate poziţiile pe piaţa oţelului a „celor şase" şi o ilustrare grăitoare a intenţiei lor de a recurge la represalii în cazul în care ţările CECO vor aplica efectiv măsurile preconizate.

O serie de ziare occidentale se opresc asupra motivelor care au determinat noua politică vamală în domeniul oţelului lăsînd să se înţeleagă că ea trebuie pusă în legătură cu agravarea situaţiei pe piaţa siderurgică a CECO. Astfel, ziarul francez *Combat* se opreşte în mod deosebit asupra dificultăţilor prin care trece CECO ca urmare a intensificării concurenţei, chiar în sînul comunităţii. În cadrul acesteia, scrie ziarul, se dă o luptă fără milă în problema preţurilor. Pentru unele calităţi, oţelurile franceze sînt mai ieftine în Germania de sud decît chiar oţelurile produse de către oţelăriile din Ruhr. Oţelurile belgiene au devenit, de asemenea, concurenţi redutabili pentru Germania occidentală. Conducătorii siderurgiei vest-germane califică situaţia pieţei oţelului în Germania occidentală ca „haotică" în ceea ce priveşte preţurile. Pornind de la această situaţie, arată *Combat*, congresul siderurgiei vest-germane care a avut loc recent la Düsseldorf a propus să se interzică practica preţurilor diferite la oţel în cadrul comunităţii europene.

Concurenţei din interiorul CECO i se adaugă însă concurenţa tot mai puternică a unor ţări din afara ei şi în primul rînd din partea S.U.A., Angliei şi Japoniei. Ziarul *Yorkshire Post* arată că tarifele vamale la oţelul importat în ţările Pieţei comune sînt mai mici decît în Anglia, de pildă, şi că importul de oţel din această ţară ori din S.U.A. a perturbat preţurile la oţel în ţările CECO. Importurile de oţel au crescut de la 2 400 000 tone în 1961 la 3 300 000 tone în 1962, în timp ce pentru aceeaşi perioadă exporturile au scăzut de la 13 700 000 tone la 12 400 000. O situaţie asemănătoare a continuat să dăinuie şi în cursul anului 1963. După cum informează publicaţia economică franceză *Agefi*, producţia de fontă pe primele opt luni ale anului trecut a scăzut cu aproape 700 000 de tone în comparaţie cu aceeaşi perioadă a anului precedent.

Pentru a face faţă actualei situaţii dificile, ţările CECO au cerut Consiliului ministerial să adopte fără întîrziere unele măsuri protecţioniste, ceea ce, de altfel, s-a şi încercat cu prilejul reuniunilor de la Luxemburg din 2 decembrie 1963 şi 7 ianuarie 1964 şi a întîlnirii de la Bruxelles din 10 şi 11 ianuarie 1964. După cum a reieşit din aceste discuţii, între membrii Comunităţii nu există o unitate de vederi nici în ce priveşte cuantumul noilor tarife vamale, nici în ce priveşte adoptarea altor măsuri menite să pună capăt dificultăţilor întîmpinate de CECO. Cercurile siderurgice din Germania occidentală, şi mai ales din Franţa, cer ca întreprinderile lor să fie protejate de tarife vamale cel puţin comparabile cu cele de care beneficiază principalii lor concurenţi din ţări ca : Japonia, Anglia, S.U.A. Reprezentanţii Olandei se opun unor bariere vamale mai puternice, deoarece vor să-şi menajeze importurile provenind din terţe ţări, care au crescut puternic în ultimul an. În sfîrşit, Italia manifestă rezerve întrucît îşi dă seama că o sporire a tarifelor pînă la 9 la sută — cît este, de altfel, actualul său nivel tarifar — va face ca „protecţia relativă de care ea s-a bucurat pînă în prezent să dispară" *(France Presse)*. În plus, centrele sale de consumare a oţelului, situate mult mai aproape de mare ca acelea ale Franţei sau ale R. F. Germane, ar fi supuse unei concurenţe şi mai puternice din partea producătorilor externi.

Din toate aceste cauze, ultima conferinţă ministerială de la Bruxelles a CECO n-a putut ajunge la un acord. „Olandezii — transmitea *France Presse* — au fost aceia care s-au împotrivit pînă la capăt sporirii tarifelor vamale, după cum au procedat şi anterior cu prilejul întîlnirii de la Luxemburg. Ei au pus în mod răspicat, drept condiţie la această sporire, obligaţia ca ea să nu fie pusă în aplicare decît la începerea negocierilor în problemele tarifare cu Statele Unite, în luna mai, şi ca tarifele la produsele de oţel să fie discutate cu americanii şi cu terţe ţări în cadrul aşa-numitei «runde Kennedy»". La rîndul ei, Italia s-a opus fixării unui tarif specific de 7 dolari pentru tona de fontă importată.

Piaţa comună

Încheindu-şi lucrările fără nici un rezultat concret, sesiunea ministerială a CECO a lăsat, vrînd-nevrînd, Înaltei autorităţi misiunea de a examina măsurile corespunzătoare. Aceasta, luînd în considerare unele prevederi statutare ale Comunităţii (Tratatul de la Paris care a creat CECO stipulează că o recomandare a Înaltei autorităţi este obligatorie pentru statele membre), a ţinut imediat o şedinţă în cadrul căreia a elaborat o recomandare privind sporirea tarifelor vamale la importurile de oţel din terţe ţări la 9 la sută. Recomandarea va deveni obligatorie pentru toate statele membre, dar nu toţi vor fi obligaţi să ridice tarifele vamale la nivelul indicat în recomandare. Măsura a fost discutată şi la şedinţa Înaltei autorităţi din 15 ianuarie.

Aceasta constituie o nouă etapă, în orice caz nu ultima, din lungul război care se desfăşoară între statele occidentale în legătură cu problema tarifelor vamale la produse siderurgice.

Nicolae N. LUPU

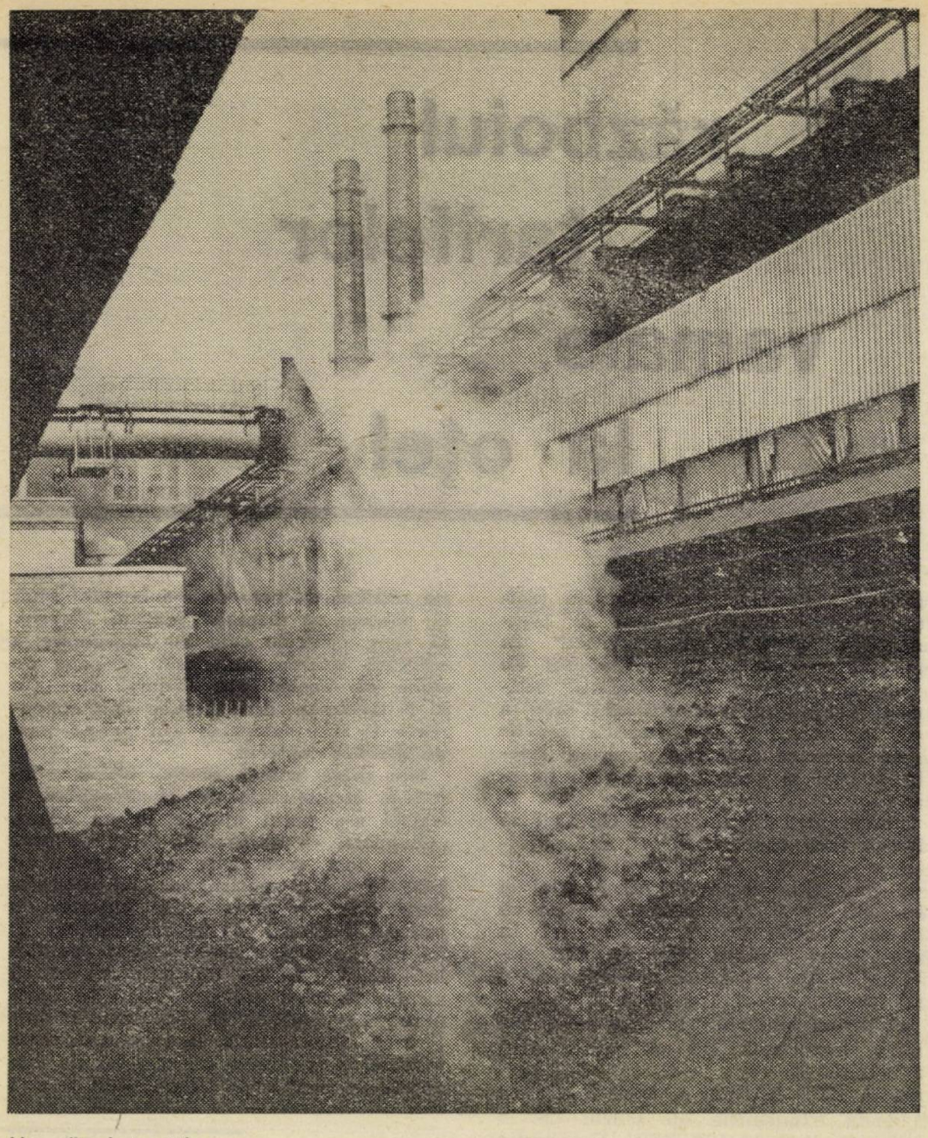

Una din bateriile
de cocsificare
ale
combinatului siderurgic „Lenin"

ITINERAR POLONEZ

PÎNĂ nu demult, orașul Plock, situat la 120 de km de Varșovia, trăia mai ales prin trecutul lui : în secolul al XII-lea el a fost capitala Poloniei ; aici s-a născut marele poet revoluționar Vladimir Broniewski ; un vechi castel regal, clădiri și silozuri de cereale din secolul al XIV-lea, catedrala cu obișnuitul ceas muzical în turn, zidurile cetății și alte asemenea relicve ale trecutului îndepărtat, pot fi vizitate în acest oraș. Dar, iată că de la o vreme Plock a devenit cunoscut în Polonia prin altceva : în acest „oraș potolit", cu vechi tradiții istorico-culturale, se construiește un mare combinat petrochimic. Pe o suprafață de 1 500 ha, se vor întinde fabricile combinatului — rafinăria, instalațiile de reformare catalitică, cracare catalitică secțiile auxiliare etc. La acestea se mai adaugă termocentrala care va deservi combinatul, cu o capacitate totală de 320 MW. Fiecare instalație tehnologică va fi o fabrică proprie, cu sistemul său de automatizare și control, toate unindu-se prin conducte într-un singur ansamblu.

Ne aflăm în fața machetei. Combinatul va intra în funcțiune cu întreaga sa capacitate în 1968. Ing. Jakub Tomaszewicz ne vorbește nu numai cu pasiunea specialistului îndrăgostit de meseria sa, dar și cu aceea a omului care participă efectiv la renașterea unui oraș. Căci Plock trăiește a doua sa tinerețe : viața a devenit vibrantă, tumultuoasă, numele și însemnătatea orașului vor fi legate în viitor, în primul rînd, de acest mare obiectiv industrial. Pe de altă parte, încă de pe acum s-a elaborat un plan de reconstrucție și sistematizare a orașului, care urmează să fie realizat pînă în 1980. La cele 4 000 de apartamente construite în ultimii ani, la Plock se vor mai adăuga pînă în 1968 încă 12 000.

Anul acesta, locuitorii orașului Plock, și întreaga Polonie, vor avea o dublă sărbătoare : împlinirea unui mileniu de la înființarea orașului precum și intrarea în funcțiune a primelor secții ale marelui combinat petrochimic.

Toate aceste lucruri le-am putut afla într-o românească corectă, avînd drept interpret pe tînărul inginer Cygan Ryszard care, împreună cu un alt inginer polonez, au absolvit de curînd Institutul de petrol și gaze din București. Am aflat că la acest combinat vor mai lucra încă 12 ingineri care anul acesta se află la specializare în Romînia sau sînt pe cale de a absolvi același institut.

În presa noastră s-a scris mult despre Nowa Huta. Prietenii polonezi sînt totdeauna bucuroși să-ți prezinte marele combinat siderurgic, ca și orașul care s-a ridicat în preajma lui. Combinatul are multe secții și construcția lui continuă. Pe lîngă cele 4 furnale existente, se prevede construirea a încă două, fiecare cu o capacitate de 2 000 mc. Cele 10 cuptoare Martin ale marii oțelării elaborează o producție anuală de 2 200 000 tone oțel — cifră semnificativă, mai ales dacă o raportăm la întreaga producție de oțel a Poloniei dinainte de cel de-al doilea război mondial, care nu atingea 1 500 000 tone. Pînă în 1965, producția de oțel a combinatului va mai crește cu peste un milion de tone.

Activitatea generală de construcție, de dare în funcțiune a noi secții se împletește cu preocupările colectivului din acest combinat pentru o mai bună organizare a producției, creșterea indicilor de utilizare a agregatelor în vederea obținerii unei productivități sporite a muncii. La începutul lunii octombrie s-a încheiat a doua etapă a reconstrucției laminorului mai vechi ; aceasta a fost o sarcină grea, care a solicitat un volum mare de muncă și al cărei rezultat va fi apropierea capacității de prelucrare a acestui laminor de cifra prevăzută — 3 milioane tone laminate anual. Acest nivel va fi atins în 1965, după ce în 1964 va continua înzestrarea cu utilaj nou.

Am vrea să adăugăm la tabloul prezentat mai sus doar două elemente : zilnic, pe porțile combinatului intră și ies circa 1 000 de vagoane care încarcă și descarcă produsele finite sau materia primă necesară ; drumurile de acces în combinat și între diferitele secții ale acestuia se ridică la 80 km.

Dar cei 21 000 de oameni care făuresc milioanele de tone de fontă, oțel și laminate, care însuflețesc peisajul impunător și sever al Nowej Huta ?

— Combinatul se potrivește mai bine cu temperamentul meu — răspunde prompt topitorul II Zygmund Perow la întrebarea noastră : de ce ți-ai schimbat profesia de învățător ?

Biografia lui este simplă și limpede ca a multor tineri din Nowa Huta. Are 28 de ani, este îndrăgostit de meseria grea dar frumoasă de oțelar, și vrea să devină inginer.

De curînd, la biografia tînărului topitor, ca și a întregului combinat, s-a mai adăugat un element : echipa în care lucrează Zygmund Perow a cîștigat locul I pe întreaga Polonie pentru cantitatea și calitatea oțelului obținut.

La furnalul cel mare era de servici brigada lui Checko Jerzy. De la pupitrul de comandă, șeful de brigadă urmărea atent pregătirea șarjei.

— Preocuparea noastră centrală este respectarea procesului tehnologic, ne spune el. Munca este complexă, se pot ivi multe cauze care pot provoca rebuturi. Lupta noastră se îndreaptă în primul rînd împotriva acestor cauze.

Cînd am părăsit combinatul se făcuse tîrziu. Ne venea greu să ne închipuim că, în urmă cu 13 ani, pe aceste locuri nu se afla nimic. Aveam tot timpul senzația că Nowa Huta a existat dintotdeauna. Mult timp după ce ne-am depărtat, ne urmărea imaginea orașului crescut aici — mîndru, frumos, demn exemplu de ceea ce au putut crea brațele și mintea poporului polonez.

Itinerarul nostru a cuprins și vizitarea Institutului de electronică din Varșovia (cu filiale la Wroclaw și în alte localități). Este vorba de un institut de cercetări științifice cu secții de producție, care se ocupă în primul rînd de fizica și tehnologia lămpilor electronice și de alte probleme legate de acestea.

Ni s-a explicat că institutul are secții de producție proprii, deoarece fabricile nu au fost pregătite pînă acum să aplice direct noile procedee tehnologice, dar că peste cîțiva ani aceste secții vor fi predate fabricilor. De altfel, secțiile de semiconductori și tranzistori au și fost transferate la fabrici, cu oameni și utilaje.

Începînd din acest an, institutul are un anumit rol în îndrumarea și coordonarea activității științifice care se desfășoară în cadrul întreprinderilor din acest domeniu ; el avizează lucrările mai importante ; periodic, echipe de specialiști ai institutului analizează tehnologia din fabricile respective și semnalează conducerii acestora posibilitățile ei de perfecționare.

O observație semnificativă : cînd, în 1946, a fost înființată prima fabrică de lămpi electronice din Polonia, actualul director al institutului era unicul inginer polonez specialist în acest domeniu. Astăzi, în industria de lămpi electronice lucrează 10 000 de oameni, cadre tinere, ingineri și tehnicieni, muncitori calificați.

În cursul acestei vizite, ne-a făcut plăcere să auzim aprecierile pozitive ale lucrătorilor științifici din institut asupra colaborării cu cercetătorii de la Institutul de fizică atomică din București.

Construite cu mai bine de 30 de ani în urmă, ca parte componentă a unui concern, actualele uzine „Ursus" din Varșovia au funcționat la început ca șantier naval, au produs apoi motoare cu ardere internă, armament etc. Producția de tractoare a început abia în 1947 ; anul trecut uzinele „Ursus" au fabricat circa 15 000 de tractoare universale de 28 c.p. cu motor Diesel.

Problema centrală care stă astăzi în atenția conducerii uzinei este creșterea productivității muncii. După cum ne-a declarat ing. Zygmunt Purzycki, directorul uzinei, dificultățile existente în acest domeniu au impus în ultimii ani adoptarea unui sistem de măsuri în două etape. Analiza amănunțită a stării tehnice a uzinei, ceea ce a necesitat o muncă imensă, a caracterizat prima etapă. Cel mai greu lucru a fost aducerea uzinei la nivelul tehnic necesar introducerii normelor de muncă cu motivare tehnică (în prima perioadă a anului 1962) ; probleme deosebite s-au pus și în legătură cu salarizarea muncitorilor, cu ridicarea calificării lor etc.

Cea de-a doua etapă are ca obiectiv principal perfecționarea organizării tehnice a producției. Aici este vorba și despre o mai bună gospodărire a materialelor, despre reducerea prețului de cost, organizarea gospodăririi socialiste la nivelul secțiilor etc. Etapa a doua, legată de perfecționarea organizării producției, urma să se încheie în 1963 ; dar — după cum ne-a spus directorul uzinei — ea ar trebui extinsă pe încă doi ani. Vizitînd uzina, inginerul care ne însoțea ne-a vorbit despre eforturile care se fac pentru a asigura realizarea planului de încărcare a mașinilor, pentru lichidarea situației actuale (mașini și utilaje incomplet folosite). În cadrul preocupărilor generale pentru sporirea productivității muncii, sînt preconizate măsuri de modernizare a producției prin înlocuirea unor utilaje învechite, construirea unei turnătorii noi, mecanice.

Toate acestea corespund ideii principale care a rezultat din discuția noastră, și pe care directorul uzinei a subliniat-o cu insistență — „organizarea este veriga principală pentru rezolvarea problemelor actuale".

De altfel, în multe întreprinderi se desfășoară o acțiune de masă în vederea descoperirii și valorificării rezervelor existente, pentru sporirea productivității muncii, folosirea mai bună a capacităților de producție, modernizarea utilajelor și ridicarea nivelului tehnic al producției. Este ceea ce în mod sintetic se înțelege sub denumirea de „Acțiunea R". (Rezerwy, în limba polonă = rezerve) Despre ea ne-au vorbit cadre de conducere din întreprinderi, șefi de brigadă, muncitori. „Acțiunea R" a fost și este în centrul atenției presei economice poloneze.

— În tematica generală a revistei noastre, ne spunea Jan Glowczyk, redactor șef al *Zycie Gospodarcze*, noi am abordat „Acțiunea R" printr-un ciclu de articole publicate sub un titlu de rubrică comun : „Organizarea hotărăște".

Convorbirea de la Comitetul de Stat al Planificării ne permite să căpătăm o înțelegere de ansamblu asupra lucrurilor pe care le-am văzut. Am reținut preocupările pentru găsirea unor metode de stimulare a întreprinderilor în vederea extinderii progresului tehnic, precum și căutarea unor indicatori cît mai potriviți pentru aprecierea activității acestor întreprinderi.

■

Iată cîteva din însemnările cuprinse în blocnotesurile noastre. Ele au vrut doar să schițeze, în mare, noul profil industrial al Poloniei de astăzi.

Maria COSTACHE

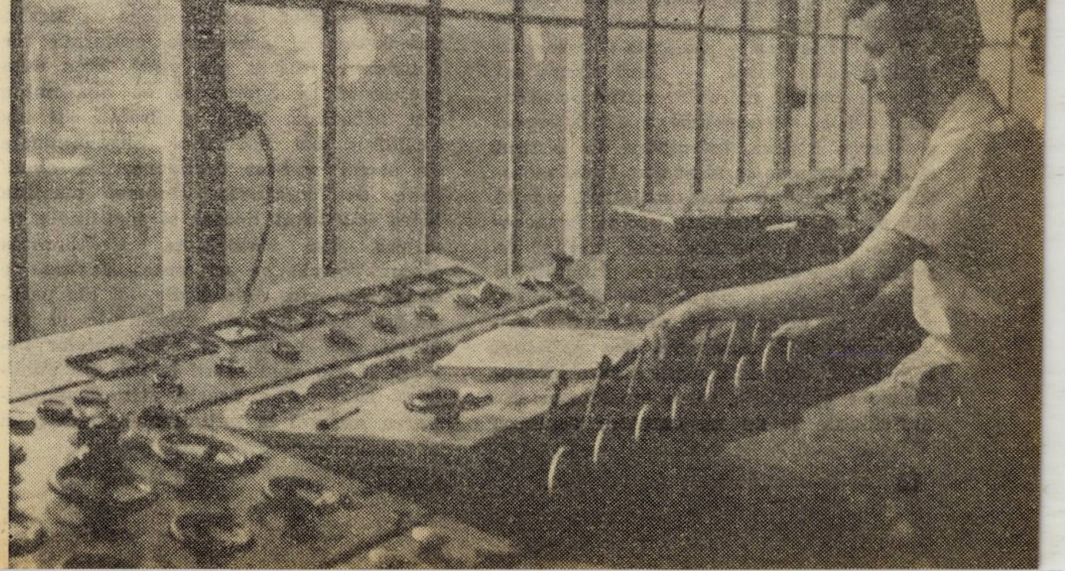

Telecomandă la Nowa Huta

studii sud-est europene

În ultimul timp, o seamă de acţiuni au marcat interesul pe scară internaţională care se acordă studierii istoriei sud-estului european. Iniţiativa R. P. Romîne formulată în cadrul U.N.E.S.C.O. s-a concretizat, datorită unei largi colaborări a oamenilor de ştiinţă din ţările balcanice şi din alte ţări, în colocviul de civilizaţii balcanice (Sinaia, 1962) şi în crearea Asociaţiei Internaţionale de Studii sud-est europene (Bucureşti, aprilie 1963). Spre sfîrşitul anului trecut, au luat fiinţă Institutul de studii sud-est europene al Academiei R. P. Romîne şi Comitetul pentru studii sud-est europene. Asemenea comitete au fost create şi în alte ţări balcanice. În cele ce urmează, prof. univ. MIHAI BERZA, directorul Institutului de studii sud-est europene, înfăţişează cititorilor „Lumii" tradiţiile cercetărilor sud-est europene în ţara noastră, obiectivele, preocupările şi legăturile internaţionale ale institutului recent creat.

■

Consacrîndu-şi activitatea studiilor sud-est europene, Institutul recent creat în cadrul Academiei Republicii Populare Romîne este menit să dea o vigoare şi o semnificaţie nouă unei vechi tradiţii a ştiinţei romîneşti. Încă de acum două veacuri şi jumătate, Dimitrie Cantemir lăsa în acest domeniu o operă menită să ocupe un loc de frunte în ştiinţa europeană a vremii. Contribuţii valoroase au adus oamenii de ştiinţă romîni, în problemele sud-estului european, în cursul secolului trecut şi în secolul nostru. Se împlineşte tocmai o jumătate de veac, de cînd Nicolae Iorga, — unul dintre cei care au ilustrat cu multă strălucire această tradiţie — împreună cu Gh. Murgoci şi Vasile Pîrvan, întemeiau un institut cu acelaşi nume ca al nostru. După moartea lui Iorga, o nouă iniţiativă, venită din partea profesorului Victor Papacostea, a dus la crearea unui Institut de studii şi cercetări balcanice. Publicaţiile noastre ştiinţifice au acordat atenţia cuvenită, în ultimii ani, cercetărilor privind sud-estul european. Era necesară însă înfiinţarea unui institut care să concentreze eforturile, să le transforme din individuale şi cu un caracter oarecum întîmplător, în colective a căror activitate să fie desfăşurată potrivit unui plan de muncă judicios alcătuit. Acesta este noul Institut al Academiei R.P.R., care înţelege să preia din tradiţia înaintaşilor tot ce a fost pozitiv şi este încă viu, aducînd însă metodele şi concepţiile sale, care sînt cele ale ştiinţei romîneşti de astăzi în totalitatea ei.

Deşi Institutul de studii sud-est europene nu este un institut de istorie, cercetările sale vor avea în mod necesar un caracter precumpănitor istoric, înţelegînd prin aceasta că vor trebui să urmărească dezvoltarea societăţii din sud-estul Europei, din cele mai vechi timpuri şi pînă în imediata contemporaneitate.

Este vorba tocmai de zona căreia îi aparţinem geografic şi în al cărei mediu de viaţă istorică şi de cultură s-a dezvoltat în primul rînd poporul romîn, fără ca prin aceasta să minimalizăm rolul altor legături şi contacte pe care le-am avut în trecut. Este, în acelaşi timp, regiunea europeană în al cărei studiu avem cele mai puternice tradiţii. Dezvoltarea studiilor sud-est europene în ţara noastră nu va însemna numai o contribuţie romînească la cunoaşterea acestui spaţiu, ci şi un sprijin efectiv în înţelegerea propriului nostru trecut.

Alături de studiile întreprinse cu propriile sale cadre de cercetare ştiinţifică noului Institut îi revine ca o sarcină de bază participarea la relaţiile culturale internaţionale.

Colaborarea internaţională a Institutului de studii sud-est europene se va putea realiza în cadrul elaborării unei ample tematici, fie că e vorba de lucrări prevăzute în acordurile culturale ale Academiei R.P.R. (de pildă, cele deja prevăzute în acordurile cu academiile din Moscova, Sofia şi Praga), fie de iniţiative ale Asociaţiei internaţionale de studii sud-est europene, fie, eventual, de colaborări directe, stabilite între Institutul nostru şi institutele similare din străinătate. Colaborarea internaţională se va putea realiza de asemenea prin obişnuitele căi ale participării la congrese, conferinţe şi colocvii, ale lecţiilor şi conferinţelor publice şi ale colaborării la diferite publicaţii. Este vorba, firesc, atît de participarea noastră la iniţiativele străine, cît şi de invitarea unor oaspeţi străini la reuniuni iniţiate de noi sau spre a colabora la publicaţiile noastre.

O preocupare asiduă a Institutului o constituie editarea publicaţiei „Revue des études sud-est européennes" (al cărui prim număr va apărea nu peste mult timp) precum şi publicarea în viitor a unei colecţii de studii şi izvoare privind sud-estul european.

În ce priveşte natura studiilor pe care le avem în vedere, ele vor cuprinde zone cît mai largi, căutînd să scoată în primul rînd în lumină ceea ce leagă popoarele din sud-estul Europei, ceea ce este comun în dezvoltarea lor istorică şi culturală.

Am şi stabilit unele prime contacte internaţionale. Astfel, de puţine zile m-am înapoiat de la Sofia unde am avut convorbiri cu specialişti din cadrul Academiei de Ştiinţe şi unde am făcut la Institutul de istorie o expunere despre organizarea şi ţelurile Institutului nostru. De asemenea, în vizitele făcute la Moscova şi Praga, am putut remarca interes pentru cercetarea problemelor sud-estului european, care se desfăşoară la noi în ţară.

Aşteptăm o serie de reuniuni internaţionale importante pentru colaborarea noastră cu savanţi de peste hotare. Mă refer, în primul rînd, la întrunirea Biroului Asociaţiei Internaţionale de Studii sud-est europene, programată pentru 27 ianuarie la Atena, apoi — la şedinţa Comitetului Internaţional al Asociaţiei, care va avea loc în primăvară, reuniuni ce vor definitiva proiectul tematic al viitorului Congres internaţional de studii sud-est europene. Oamenii de ştiinţă din ţara noastră vor participa, desigur, şi la alte manifestări cu caracter internaţional privind, într-o formă sau alta, problemele studiilor sud-est europene.

Se poate conchide că înfiinţarea Institutului nostru corespunde unor necesităţi multiple dominate de nevoia realizării în această parte a continentului nostru dintre Marea Neagră şi Adriatica a unei zone a păcii şi înţelegerii între popoare. Mai buna cunoaştere reciprocă la care pot contribui cercetările ştiinţifice şi contactele dintre învăţaţi este una din căile apropierii între popoare.

prof. Mihai BERZA

PRESA LATINO-AMERICANĂ DESPRE ROMÎNIA

În ultima vreme, ziarele din continentul latino-american au publicat articole, reportaje, note dedicate diverselor aspecte din industria, agricultura și viața culturală a țării noastre. Subliniind realizările înfăptuite de către poporul romîn, aceste materiale ilustrează prestigiul de care se bucură azi Romînia în lume.

EL DEBATE
MONTEVIDEO

În acest sens, cotidianul uruguayan **El Debate** publică într-unul din numerele sale recente articolul **Romînia exportă derivate petrolifere în 50 de țări,** din care cităm :

„Romînia figurează în statisticile mondiale de petrol de mai bine de un secol. Petrolul brut, țițeiul și motorina s-au aflat întotdeauna pe lista produselor românești de export. În anii de după război, în Romînia s-au pus bazele unei industrii moderne de prelucrare a petrolului, ceea ce a făcut ca în nomenclatorul de export să fie incluse derivate superioare, cum ar fi cele petrochimice, obținute prin procedee tehnice avansate".

Mai departe **El Debate** subliniază modernizarea și dezvoltarea industriei petroliere din țara noastră.

„Romînia — continuă ziarul — dispune azi de o capacitate putînd să prelucreze întreaga producție de petrol brut. Cu noile instalații se obțin în Romînia benzinuri de calități superioare, uleiuri, motorină, parafină, bitum și o serie întreagă de produse naftenice, precum și numeroase derivate albe.

Această dezvoltare impetuoasă a industriei petroliere românești, îndeosebi a celei prelucrătoare, a influențat în mod foarte favorabil asupra exportului. În timp ce înainte de război, în majoritatea cazurilor, se exporta numai petrol brut, azi Romînia exportă numeroase derivate. Dintre acestea o serie întreagă de produse — benzină, uleiuri, motorină, bitum, acizi naftenici bruți și distilați, care se exportă prin intermediul întreprinderii pentru comerțul exterior *Petrolexport* — sînt cunoscute în mai bine de 50 de țări : Argentina, Brazilia, Cuba, Franța, Grecia, India, Anglia, Italia, Japonia, Polonia, R. F. Germană, U.R.S.S., Iugoslavia etc. Datorită calității lor, produsele petroliere românești sînt apreciate la nivelul celor mai bune din lume. Părerile firmelor importatoare asupra acestor produse sînt semnificative. Iată opinia firmei *Eckstein et. Co.* din R. F. Germană : „Produsele petroliere românești pe care le importăm sînt foarte căutate în comerț, datorită calităților lor sporite".

Ultima parte a articolului publicat de **El Debate** cuprinde aprecieri asupra utilajului petrolier românesc care „cîștigă o greutate specifică tot mai mare". „Romînia posedă o puternică industrie de utilaj petrolier. În acest fel, dezvoltarea sectorului de elaborare și prelucrare a produselor petroliere este favorizată de dezvoltarea industriei constructoare de utilaj".

NOTA ECONÓMICA
Sondas romenas para a Petrobrás
Rumania Exporta Derivados Petroleros a 50 Países

Sub titlul **Sonde românești pentru Petrobras,** la Rio de Janeiro, ziarul **Novos Rumos** publică articolul cunoscutului economist brazilian Josué Almeida, despre realizarea unor schimburi comerciale dintre societatea braziliană pentru petrol, *Petrobras,* și țara noastră.

Un alt aspect al cumpărării de către *Petrobras* a sondelor românești — relevă Almeida — constă în faptul că pentru prima dată va intra în Brazilia echipament fabricat într-o țară socialistă a cărei tehnică în domeniul petrolului este recunoscută.

Drumul acesta de schimburi comerciale o dată deschis, nu trebuie să mai fie supus întreruperii, el fiind de o mare importanță pentru economia națională — subliniază ziarul **Novos Rumos.**

Alte articole apărute în ziarele din America Latină sînt dedicate dezvoltării artei și culturii românești contemporane. Dintre acestea amintim articolul apărut la Santiago de Chile în ziarul **El Siglo** despre recentul Salon internațional de artă fotografică, o amplă relatare consacrată Operei și baletului românesc apărută în **Epoca** din Montevideo, precum și note din ziarele **El Popular, El Diario, El Plata** etc.

El Diario
MONTEVIDEO

„Filmul documentar românesc *4000 de trepte spre cer,* spune **El Diario,** a obținut *Diploma de merit* la ultimul festival de la Edinburg. Acest film este dedicat activității desfășurate de către muncitorii constructori care lucrează pe șantierul hidrocentralei de pe Argeș. *4000 de trepte spre cer* este unul din cele mai recente filme, produs de un studio cinematografic românesc specializat în ilustrarea activității industriale din țară".

Făcînd un succint istoric al Operei și baletului românesc, ziarul **Epoca,** după ce arată că „primele spectacole de operă prezentate în țările române au fost date de trupe italiene, germane și franceze la sfîrșitul secolului al XVIII-lea", citează pe primii inițiatori români în domeniul făuririi unei opere naționale (George Ștefănescu, Caudella, Ciprian Porumbescu). Ziarul consacră un mare spațiu noilor realizări obținute de opera și baletul din R. P. Română. „Repertoriul actual al teatrelor muzicale din Romînia, notează **Epoca,** cuprinde cele mai valoroase lucrări ale genului create de-a lungul secolelor.

În afară de cîntărețiі de valoare ca Zenaida Pally, Arta Florescu, Lia Hubic, Octav Enigărescu, în acești ani în Romînia s-a ridicat o pleiadă întreagă de tineri ca : Nicolae Herlea, Dan Iordăchescu, Teodora Lucaciu, Iulia Buciuceanu etc., care au cucerit deja primele distincții în concursuri muzicale internaționale".

d. n.

Vedere
de pe
coasta Filipinelor

FILIPINE

Într-un sat filipinez

ÎN ZORII zilei, vasul nostru a intrat în golful Manila. Soarele auriu se ridica încet deasupra dealurilor de pe țărm, acoperite de păduri tropicale veșnic verzi, și razele lui jucăușe făceau să solipească, asemenea unor nestemate, apele străvezii ale oceanului. De pe puntea de promenadă ne apare în depărtare — vag conturat — cheiul străjuit de cocotieri și mangotieri în spatele cărora se văd scheletele metalice ale instalațiilor portuare.

Vecinul meu, Miguel Ramon, un negustor filipinez care se întorcea din Japonia, unde fusese pentru afaceri, îmi vorbea cu multă aprindere despre așezarea geografică favorabilă a Filipinelor, pe drumul între Japonia și Indonezia, India și țările din Asia de sud-est. Prin Filipine — spunea el — trec cele mai importante linii aviatice care unesc emisfera vestică cu cea răsăriteană, precum și cele mai importante cabluri transoceanice. De aceea, Filipinele sînt deseori denumite „Podul Asiei" și prezentate ca un „eldorado al afacerilor din Pacific".

M-am gîndit că această așezare geografică favorabilă, ca și bogățiile naturale ale țării, au adus poporului filipinez multe nenorociri în cursul istoriei sale zbuciumate și discuția cu vorbărețul meu coleg de călătorie a alunecat de-a lungul veacurilor pînă la Magellan, care, căutînd în 1521 un drum nou spre India și insulele Moluce (cel vechi fiind controlat de portughezi), a sosit în Filipine și le-a dat numele de insulele *Sf. Lazăr*, întrucît corabia sa a acostat la țărm în „ziua" acestui sfînt. Imixtiunea lui Magellan în conflictul unor șefi localnici ai insulelor Sebu și Maktan l-a costat viața. Filipinezii cinstesc și azi, ca un erou național, memoria șefului din insula Maktan, Lapolagu, care a ridicat tribul său împotriva ocupanților spanioli. După moartea lui Magellan, spaniolii au trimis mai multe expediții în insule. Conducătorul uneia dintre acestea, Vilialobos, le-a denumit insulele Filipine, în cinstea moștenitorului tronului Spaniei, Filip al II-lea. Dominația spaniolă a durat peste trei secole. În 1898, în urma războiului americano-spaniol, Filipinele au devenit o colonie a S.U.A. Sub presiunea luptei de eliberare a poporului filipinez, în 1946 Filipinele și-au dobîndit independența. Dar, de fapt, țara e strîns legată mai departe de monopolurile străine, care continuă să exploateze principalele surse de materii prime ale subsolului bogat al țării.

Discuția noastră a fost întreruptă de acostarea vasului la chei. După ce au fost îndeplinite formele de viză iar slujbașii poliției ne-au explicat politicos pe unde putem merge și pe unde nu, am debarcat pentru a vizita orașul.

Capitala Filipinelor — Manila (în tagaleză, limba vorbită în Luzon, Manila înseamnă „acolo unde crește Nila" — o iarbă tropicală) este un oraș mare, cu 1 800 000 de locuitori, situat la estuarul rîului Pasiga. Instalați, nu prea comod, într-un fel de „Jeep" vechi, transformat în taxi de către o societate întreprinzătoare care a cumpărat, după război, cîteva sute de asemenea vehicule de la armata americană, parcurgem bulevardul cheiului străjuit de hoteluri somptuoase și clădiri moderne care adăpostesc birourile multor societăți internaționale de comerț și navigație, filialele unor bănci din S.U.A. și Europa, ambasade și legații, vilele aristocrației filipineze. Ne oprim la universitatea Santo-Tomas, una din cele mai vechi instituții de învățămînt din afara Europei, întemeiată în 1611, remarcabilă prin frumusețea ei arhitectonică. Aici,

ni s-a povestit că, nu de mult, peste 2 000 de studenți ai acestei universități, avînd în frunte pe mulți dintre profesorii lor, au organizat o demonstrație de protest împotriva taxelor școlare extrem de ridicate, pentru construirea unor cămine și cantine adecvate, pentru o viață demnă și liberă a poporului filipinez.

Nu departe de universitatea Santo-Tomas, se află clădirea Congresului și Primăria orașului, construcții cu un stil arhitectonic deosebit — o îmbinare de elemente autohtone, baroce și moderne. Ele domină marele și frumosul parc de recreație al orașului, „Luneta". Pajiștile verzi, aleile umbroase, briza răcoroasă ce adie dinspre golf, frumusețea de nespus a asfințitului pe mare, care își schimbă în fiecare clipă culorile, toate atrag aici o mulțime imensă în căutarea unui refugiu în lunile cu călduri năprasnice, tropicale. Parcul „Luneta" este locul preferat de întîlnire al pictorilor filipinezi care expun aici, în aer liber, creațiile lor. În parc, am asistat și la un spectacol în aer liber, organizat de asociația invalizilor de război. Filipinezii iubesc muzica. Cîntecele și dansurile lor îmbină în mod armonios melodiile străvechi, cu accente de tristețe, expresie a suferințelor de veacuri ale acestui popor harnic și dornic de libertate, cu ritmul viu al „Hotelor" și „Flamengourilor" spaniole. Am admirat abilitatea și frumusețea unor fete îmbrăcate în pitorești costume naționale, care în ritmul îndrăcit al instrumentelor populare au executat un dans străvechi. După spectacol, am aflat cu bucurie că muzica românească, și mai ales muzica lui Enescu, este binecunoscută și apreciată în Filipine. Ne place — mi-a spus Marcelo Elisalde, conducătorul ansamblului — optimismul luminos, echilibrat, voioșia și mai ales armonia melodică a Rapsodiei Române și simțim prin ea că, deși despărțiți prin întinderi nesfîrșite, în muzica celor două popoare există elemente comune care ne apropie.

Un orășel al trecutului

La oricărui turist străin, ni s-a înlesnit o vizită la palatul prezidențial *Malacanang*. Ghidul, un tînăr sfios, pentru care întîlnirea cu noi era primul contact cu cetățenii unei țări socialiste, ne-a condus și în camera de lucru a președintelui Macapagal. Ni s-a spus că președintele este rareori în cabinetul său de lucru și că preferă să convoace subalternii la reședința sa de vară, așezată undeva în podișul Tagatay.

De la palatul prezidențial, ne-am îndreptat spre mijlocul orașului, unde se află urmele unei vechi cetăți. Printr-un decret al lui Filip al II-lea, această parte a orașului a fost înconjurată cu un zid de piatră și denumită *Intramuros* (Între ziduri). Treptat, cetatea și-a pierdut importanța ca centru de administrație colonială a țării și s-a transformat în cartier de locuit. În *Intramuros* s-au păstrat mănăstirile diverselor ordine catolice și bisericile zvelte clădite cu veacuri în urmă de meșteri uitați. Casele, din piatră, sînt mai ales cu unul sau două etaje, cu balcoane suspendate deasupra ulicioarelor înguste. Vizitînd această parte a Manilei, ai impresia că te afli într-un vechi orășel spaniol, cu ziduri înnegrite de vreme, porți sumbre, biserici și mănăstiri, un orășel al trecutului. Am vizitat aici casa-muzeu a eroului național al poporului filipinez José Rizal — împușcat în acest loc în 1896, de către colonialiștii spanioli. Sînt păstrate cu grijă lucrurile sale personale, o colecție foarte bogată de cărți și documente referitoare la viața lui. Rizal a fost un om foarte înzestrat, unul din cei mai instruiți oameni ai timpului său: medic și scriitor, istoric și pictor, ziarist și lingvist, cunoscător a 20 de limbi. Memoria sa este cinstită cu veneratie de poporul filipinez, iar ultimele sale cuvinte în fața plutonului de execuție — „mor pentru libertatea patriei și fericirea poporului" — sînt considerate, pe drept cuvînt, ca un testament politic ce-și așteaptă încă deplina sa realizare.

Între vile și colibe

La sud-vest de *Intramuros* se află cartierul bogătașilor și al reprezentanților monopolurilor străine. El cuprinde raioanele *Ermita, Malate* și *Pako*. În această parte a orașului există canalizare, apeduct și lumină electrică. Aici se află vile vopsite în culori vii, înconjurate de grădini și pajiști, restaurante și, mai ales, baruri și cabarete. Cartierul este renumit și pentru localurile sale de un gen deosebit. E vorba de „arenele" pentru luptele de cocoși în care bietele păsări, înarmate cu cîte un pinten de oțel lung și ascuțit, legat de picior, sînt asmuțite să se lupte pînă la moarte. Pariurile care se fac aici întrec de sute de ori salariul unui profesor universitar, iar pasiunile duc de multe ori la încăierări nu mai puțin fioroase decît cele din arenă.

Cînd părăsești această rezervație ultraluxoasă și te întorci pe străzile obișnuite ale Manilei, e greu să scapi de impresia că revii dintr-o lume artificială, ireală.

Am vizitat și malul opus al rîului Pasiga. Aici, pe o lungime de cîțiva kilometri, se întinde cartierul cel mai mare și mai populat al Manilei, *Tondo*, în care trăiesc hamalii din port, muncitorii din tipografii și industria tutunului, cei din transporturi și căi ferate, pescarii, meseriașii, micii funcționari și armata de multe zeci de mii de șomeri.

Tondo este raionul colibelor făcute din lăzi vechi și tablă ruginită, înșiruite de-a lungul unor ulicioare înguste și murdare, în care, în timpul secetos, vîntul ridică nori uriași de praf gălbui, iar în anotimpul ploilor te înfunzi în adevărate rîuri de noroi. Ca locuințe se folosesc aici și mici bărcuțe ale pescarilor, *kasko* legate de malul abrupt al estuarului.

Salariile reale ale muncitorilor filipinezi sînt extrem de mici și ei fac cu greu față cerințelor celor mai elementare ale vieții. Chiar după publicațiile bisericii catolice din Filipine, minimul de viață pentru o familie din trei persoane este egal cu 1 000 pesos pe an, ceea ce depășește de două ori salariul unui muncitor calificat și de trei ori salariul unuia necalificat. Economia filipineză nu este în stare să înghită marea armată de șomeri, care crește din an în an și care, după date oficiale, este de peste 1 000 000 de oameni.

Prin satul filipinez

Șoseaua asfaltată, șerpuind lin printre crînguri și povîrnișuri înverzite, ne-a dus în afara orașului. Peste tot ogoare micuțe, în care țărani desculți, cu pălării cu boruri largi, sădeau orez în pămîntul cleios, acoperit de apă. Agricultura, principala ramură a economiei filipineze, este extrem de înapoiată și la tot pasul se pot vedea încă arhaice pluguri de lemn. Moșierii dețin peste 65 la sută din suprafața agrară a țării. I.O.Y., primele litere ale cuvintelor

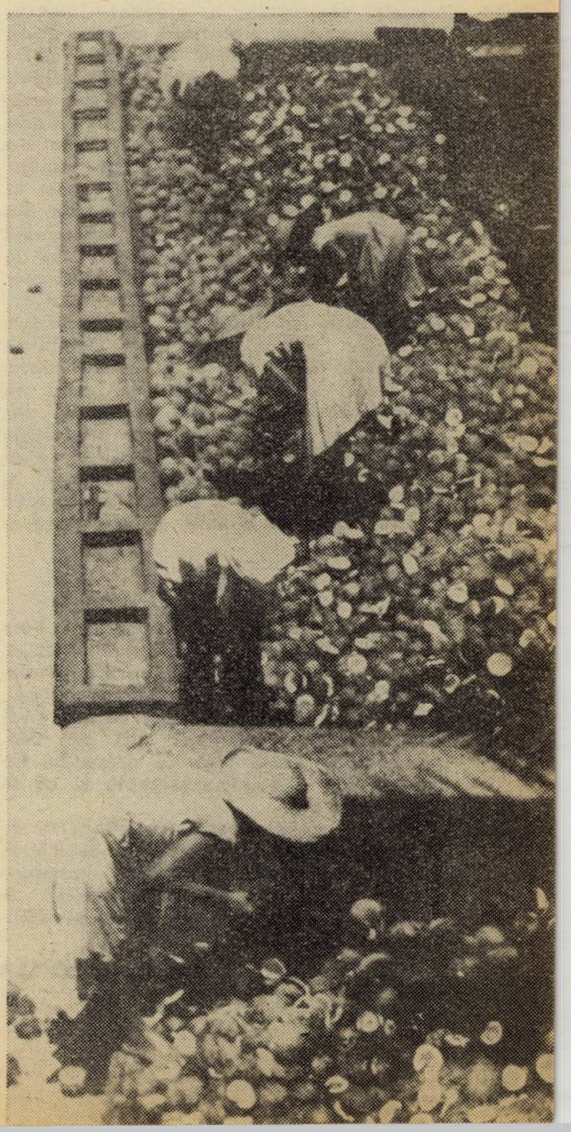

engleze „I owe you" (îți datorez), sînt cunoscute fiecărui țăran filipinez. Cu aceste cuvinte încep chitanțele prin care țăranii sînt nevoiți să accepte condițiile înrobitoare ale arendașilor și cămătarilor autohtoni și străini, cărora le plătesc drept arendă peste jumătate din recolta strînsă de ei.

Casele de la țară sînt făcute din bambus, cu un acoperiș abrupt din paie de orez, pentru a permite o scurgere rapidă a apei în anotimpul ploios. Ferestrele n-au geamuri, iar podeaua singurei încăperi e acoperită cu rogojini primitive pe care locuiesc și trăiesc familii cu numeroși copii. Casele sînt construite pe stîlpi, la 1—2 metri deasupra nivelului solului. Ca să ajungi la ele, trebuie să urci o scară de bambus, care e ridicată peste noapte pentru a-i proteja pe locatari de vizite nedorite.

Recoltele bogate de trestie de zahăr și tutun sînt dependente de piețele străine. Aceasta face ca economia Filipinelor să fie aproape permanent sub spectrul crizei. După cum relatau ziarele *Philipine Herald* și *Manila Chronicle*, deficitul bugetului a fost în 1962 de 260 milioane pesos. Acest lucru devine și mai explicabil dacă se ține seama de faptul că în timp ce majoritatea filipinezilor duc un trai mizer, cheltuielile militare, impuse țării prin participarea la blocul militar SEATO și obligațiile de întreținere a bazelor militare străine aflate pe teritoriul țării, ating peste 60 la sută din bugetul național. În schimb, monopolurile străine storc din Filipine profituri importante și pentru a-și menține interesele recurg la tot felul de manevre și intrigi, la coruperea unor personalități politice. În luna noiembrie a anului trecut, au avut loc în Filipine alegeri parțiale municipale, dar comisia electorală a ordonat întreruperea numărării voturilor, deoarece au fost constatate „unele greșeli" datorate „oboselii" funcționarilor însărcinați cu efectuarea acestei operații. De fapt, este vorba de o manevră a partidului guvernamental care, deși acum doi ani s-a prezentat în alegeri drept „reprezentant al oamenilor din colibe", și-a văzut amenințate pozițiile întrucît nici una din prevederile programului său economic nu a fost îndeplinită. Și azi reforma agrară a rămas doar un vis al milioanelor de robi ai pămîntului. Organizațiile democratice și sindicale, care apără interesele oamenilor muncii filipinezi, ripostează însă din ce în ce mai ferm, iar lupta lor crescîndă, așa cum au arătat-o grevele de anul trecut ale docherilor și feroviarilor, se împletește strîns cu lupta pentru deplina independență națională, pentru drepturi și libertăți democratice, pentru înlăturarea bazelor militare străine, pentru pace și bunăstare.

■

Am regretat că la plecare nu l-am mai întîlnit pe vas pe Miguel Ramon, care a rămas la Manila absorbit de afacerile sale. Aș fi vrut să-i pot spune că „Puntea filipineză" n-a permis încă depășirea contradicțiilor atît de izbitoare din această țară, că prăpastia între sărăcie și bogăție așteaptă și ea să fie înlăturată.

Treptat, vasul nostru se îndepărta de țărm și, departe la orizont, asemenea unei linii frînte, dispărea imaginea „eldoradoului din Pacific", înghițit de spuma amăgitoare a valurilor învolburate ale Oceanului...

Ing. Radu COMȘA

DOSAR

DATA NAȘTERII orașului Addis Abeba : 1889. Atunci, în apropierea unui izvor termal renumit pentru calitățile sale terapeutice, a apărut orașul care la început părea sortit pieirii datorită absenței totale a pădurilor în împrejurimi. Reușita plantării eucaliptului a salvat orașul (astăzi, în jurul capitalei Etiopiei adie peste 10 milioane de eucalipți). Situată la 2 500 metri altitudine, Addis Abeba găzduiește aproape patru sute de mii de locuitori, constituind un adevărat „muzeu al populațiilor". În afară de etiopieni, aici s-au stabilit 10 000 de yemeniți, un număr și mai mare de greci, armeni, indieni și americani.

ÎN CEYLON, noul an a început prin introducerea în administrația țării a limbii singhaleze. Cultura singhaleză are vechi tradiții în Ceylon. Primele elemente de civilizație au fost aduse pe insulă de strămoșii actualilor singhalezi, cu aproape cinci secole înaintea erei noastre. Timp de un mileniu, capitala singhaleză a fost Anuradhapura, situată în partea de nord a insulei, unde se mai văd și astăzi ruinele vechilor temple budhiste.

CANADA ocupă locul 2 în lume ca întindere : 9 970 000 km². Populația, care depășește astăzi 18 milioane de locuitori, s-a triplat de la începutul secolului. În teritoriile din nord trăiesc, încă destul de izolați, 11 mii de eschimoși, al căror nivel de trai este sensibil scăzut față de al celorlalți locuitori ai țării.

Originea numelui „Canada" a suscitat numeroase controverse. Se presupune că acest nume vine de la cuvîntul băștinaș Kanata, care înseamnă „îngrămădire de corturi".

SOȚIILE DIPLOMAȚILOR străini acreditați la Moscova i-au oferit Valentinei Tereșkova un colier și o brățară făcute din monede aurite ale țărilor care au relații diplomatice cu Uniunea Sovietică.

AVÎND O PRODUCȚIE ANUALĂ de 300 000 tone de aluminiu Franța ocupă în prezent locul patru în lume după Statele Unite, Uniunea Sovietică, Canada. Aluminiul francez este produs de două societăți : Pechiney și Ugine, între care Pechiney deține 80 la sută din producție. Societatea asigură mai mult de jumătate din producția de aluminiu a țărilor Pieței comune și aproape 6% din producția mondială. Pechiney înseamnă de asemenea totalitatea producției franceze de cobalt, esențialul producției de crom, producția de siliciu, titan, berilium ; cît despre magneziu, a cărui importanță industrială este din ce în ce mai mare, el este produs în întregime tot de către societățile Pechiney și Ugine.

Din 1959, Pechiney înseamnă de asemenea industria chimică propriu-zisă a Franței. În urma acordului încheiat cu trustul chimic Saint Pobain au rezultat „Produsele chimice Pechiney — Saint Pobain".

În rîndul societăților franceze, Pechiney ocupă locul 4, cu 1 miliard 300 milioane franci capital propriu și 1 miliard 26 milioane cifră de afaceri. De cîțiva ani, Pechiney s-a lansat și în industria atomică, posedînd monopolul producției grafitului „de puritate nucleară".

LACUL NAVIGABIL situat la cea mai mare înălțime din lume este Titikaka, de pe platoul Anzilor Cordilieri, la 4 000 m altitudine. În regiunea lacului, care are o lungime de peste 200 km, trăiesc aproximativ 7 milioane de indieni care formează una din populațiile cele mai sărace din lume.

HONDURASUL BRITANIC a obținut, la 1 ianuarie 1964, autonomia internă. Noua constituție, elaborată în cursul unei conferințe ce s-a ținut în iulie 1962, prevede constituirea unei Camere a reprezentanților, aleasă prin vot universal, și a unui Senat cu opt membri numiți de guvernator. Membrii viitorului cabinet vor fi numiți, de asemenea, de către guvernator, la propunerea primului ministru. Ministerele Apărării, Afacerilor Externe, Afacerilor Interne ca și alte responsabilități, rămîn de resortul autorităților britanice.

PRESA ACUM 50 DE ANI

Răspunzînd la o anchetă a ziarului „Le Temps" asupra perspectivelor științei, savantul Gustave le Bon a declarat că energia intraatomică și dematerializarea materiei formează obiectul cercetărilor multor savanți, iar unii specialiști sînt convinși că marea descoperire a viitorului va fi captarea energiei atomice. Această energie colosală, a subliniat savantul, ar putea să mute munții din loc.

E. Venizelos, primul ministru al Greciei, sosește la București în cadrul unei călătorii întreprinse în mai multe state europene.

În Franța au loc manifestații feminine pentru acordarea dreptului de vot femeilor. Trei circumscripții electorale din Paris au admis cererile înaintate în acest sens de sufragete.

La Paris, în sala Gaveau, a avut loc un concert dat de George Enescu. Ovațiile au fost neobișnuit de entuziaste, artistul fiind nevoit să biseze în cîteva rînduri.

Din San Francisco se anunță acordarea unui mare premiu — echivalent cu 500 000 lei — celui care va reuși să facă ocolul pămîntului în aeroplan în cel mult 90 de zile. Călătoriei — programată pentru mai, 1915 — i se propune următorul traseu : San Francisco, New York, Belle Isle, Groenlanda, Islanda, Hebride, Edinburgh, Londra, Paris, Berlin, Petersburg, Moscova, Manciuria, Strîmtoarea Behring, Vancouver, San Francisco. Specialiștii își exprimă îndoiala că acest proiect ar putea fi realizat.

Secțiunea italiană a Asociației internaționale pentru ocrotirea legală a muncitorilor s-a întrunit pentru a discuta necesitatea reglementării, printr-o înțelegere internațională, a problemei repausului duminical.

Declarațiile făcute de regele Suediei în favoarea înarmării au provocat protestul și, pînă la urmă, demisia guvernului Staff, aflat în dezacord cu afirmațiile suveranului.

Ziarul Daily Mail publică știrea că Marconi a reușit să aprindă cu sistemul său radiotelegrafic o lampă electrică aflată la o distanță de 6 mile și că lucrează și la alte experiențe importante, asupra cărora se păstrează un secret deplin.

Într-un interviu acordat ziarului Le Matin, guvernatorul Marocului, dl Liautey, a declarat că în timp ce Franța stăpînește șesurile marocane, pe platouri se adăpostesc încă numeroși apărători ai independenței. Situația din sudul Marocului — a precizat guvernatorul — ar putea deveni chiar amenințătoare.

În timp ce vase de război austriece se înapoiau de la manevre nocturne întreprinse în larg, cîțiva tineri au organizat la Triest demonstrații antimilitariste. Au avut loc arestări.

În urma unui incident parlamentar, deputații italieni Drago și Balsamo s-au bătut în duel. Primul a fost rănit la cap.

Marele premiu al Academiei franceze a fost acordat lui Romain Rolland pentru volumul „Ziua cea mare", ultimul din seria „Jean Cristophe".

O delegație din S.U.A. a sosit la București pentru a invita Romînia să participe la expoziția Panama-Pacific, programată la San Francisco în anul 1915.

La Roma are loc prima ședință a Comisiei internaționale de explorare științifică a Mediteranei.

PARADISUL CARE UCIDE

RUBRICILE judiciare ale unor ziare din Occident au consacrat în ultima vreme un spațiu întins comerțului clandestin de stupefiante.

Descoperirea unor numeroase cazuri, în ultima vreme, a readus în actualitate problema traficului ilicit de stupefiante, trafic care cuprinde, într-o complicată și multilaterală ramificație, regiuni din cele mai îndepărtate ale lumii.

S-a spus, pe bună dreptate, că baza traficului cu stupefiante constă în a semăna chinuri inumane după care se culeg recolte bogate de aur. Și comparația nu este exagerată.

Din cauza sărăciei, a foamei, a unei curiozități morbide, viitorul toxicoman ia o priză dintr-un narcotic : din opiu, sau derivatul său, heroina, din cocaină, sau fumează o țigară cu hașiș. Pentru un scurt timp acțiunea stupefiantelor asupra sistemului nervos central creează o stare de bună dispoziție. Apare o veselie exagerată, o «evadare» din realitate într-o altă lume. Dar starea aceasta trece curînd și urmează trezirea grea, cu senzații îngrozitoare, care pot fi înlăturate numai printr-o nouă doză de stupefiante.

În cartierul Minoda Cio din Yokohama, traficanții de stupefiante dau gratuit primele doze de heroină sau hașiș. Explicația acestei „dărnicii" este simplă. Primul „dar" este suficient uneori pentru ca un consumator întîmplător să fie atras în capcana narcoticelor.

Consumul de stupefiante este unul din marii inamici ai omenirii. În cartea *Japonia — împărăția stupefiantelor* se apreciază că heroina nenorocește în mod fizic peste 200 000 de japonezi în fiecare an. Savanții americani Louis Goodman și Alfred Gilmah consideră că în Statele Unite numărul narcomanilor adulți este de 50 000 din care 10 000 tineri ! În Tailanda, după cum arată, în *Bulletin des Stupefiants*, un savant din această țară, — numai în regiunea Bangkok sînt înregistrați peste 70 000 consumatori de opiu ! În Bolivia, peste 250.000 de oameni practică mestecatul frunzelor de coca.

Vînzarea stupefiantelor, fiind interzisă, toxicomanii caută să-și procure drogurile în mod ilicit. Comerțul prin contrabandă găsește deci, pe piața stupefiantelor, un teren de activitate excepțional de favorabil. Torturați de nevoia de a-și obține doza de heroină, toxicomanii — în condițiile în care traficanții mențin artificial o lipsă de stupefiante pe piața ilegală — sînt gata să plătească orice sumă li se cere. Un gram de heroină care se vinde la Hongkong cu 600 yeni, costă în Japonia 60 000 yeni !

În goană după profituri atît de fabuloase, numeroase bande de traficanți au alcătuit ample rețele de contrabandă, folosind cele mai ingenioase metode pentru a trece pachetele cu stupefiante dintr-o țară într-alta. Este semnificativ cazul doctorului Kopp, fost colonel în S.S., judecat și condamnat în Franța la sfîrșitul lunii octombrie 1963. Acesta și-a organizat, la un castel din Loiret, un laborator clandestin în care prelucra opiul importat clandestin din Orientul îndepărtat, transformîndu-l în heroină — mai scumpă și mai ușor de transportat — pe care o trimitea (evident, tot clandestin), în Statele Unite, Canada și alte țări. Totul se efectua printr-o rețea largă de contrabandiști din care făceau parte, între alții, stewarzi italieni, un ambasador guatemalez în Belgia, funcționari americani și alții. Sau cazul Angelvin : acesta, crainic la televiziunea franceză, a fost arestat la New York, găsindu-se ascunsă în automobilul său o mare cantitate de heroină...

Împotriva contrabandei cu stupefiante se duce o aprigă bătălie. Cuceririle științei și tehnicii sînt puse în slujba luptei împotriva traficanților. Anul trecut, în S.U.A., au fost efectuate 13 000 arestări de contrabandiști de narcotice.

Dar lupta pe plan național nu ajunge Încă de la începutul secolului nostru s-a ajuns la concluzia că este necesară o colaborare internațională activă pentru a desfășura acțiuni mai eficace. În anul 1909 s-a ținut la Șanhai prima conferință internațională care a studiat problema toxicomaniei cu opiu, iar trei ani mai tîrziu, la Haga, s-a încheiat primul acord internațional. În 1920, Liga Națiunilor a extins interdicția de la opiu la hașiș. Au mai avut loc conferințe internaționale în problema controlului repartiției și întrebuințării stupefiantelor și în anii 1925 — Geneva, 1931 — Bangkok, 1935 — Geneva. După cel de-al doilea război mondial atribuțiile au trecut asupra O.N.U. prin Organizația Mondială a Sănătății. Lupta împotriva stupefiantelor reprezintă un domeniu în care cooperarea dintre state s-a extins rodnic și a dat lovituri celor ce se ocupă cu traficul ilicit.

Evident, măsurile administrative pot contribui la eșuarea unor acțiuni contrabandistice în acest domeniu. Tratamentele de dezintoxicație pot salva și ele mulți narcomani. Dar atît nu este suficient. După cum au arătat numeroase studii, cei ce recurg la praful alb sau la țigara otrăvită o fac, în cele mai multe cazuri, din cauza mizeriei în care trăiesc, a grijilor și a necazurilor, urmăriți de spectrul șomajului. În America de Sud, despre frunzele de coca se spune că sînt „un dar care satură pe cei flămînzi". Lupta împotriva contrabandei cu stupefiante nu depinde numai de măsurile polițienești. Adevăratul „dar" ce trebuie oferit acestor flămînzi este posibilitatea de a munci și a duce un trai decent, singurele arme în fața cărora paradisul ucigaș al stupefiantelor poate fi silit să capituleze.

U. VĂLUREANU

În era nanosecundei

Tehnica modernă a măsurătorilor a pornit de la centimetru, gram, secundă (sistemul clasic C.G.S. al măsurilor fizice), cu vremea aceste unități fiind mereu multiplicate sau divizate, după necesități.

În ce privește timpul, bunăoară, multiplii secundei au fost încă de la început deplin satisfăcători, orice porțiune de timp putînd fi măsurată foarte bine în ore, ani și, la nevoie, în milenii. Dar de vreo sută de ani încoace, savanții și tehnicienii se văd tot mai des puși în fața unor probleme a căror rezolvare necesită împărțirea timpului în „felii" din ce în ce mai subțiri. Iar astăzi sînt mereu mai numeroase domeniile în care mult folosita „fracțiune de secundă" se dovedește a fi prea aproximativă.

Cînd este vorba, de pildă, despre unele fenomene ce se petrec în interiorul unui motor-rachetă, secunda e din cale-afară de mare. Ca și cînd ai încerca să măsori în decole... un record mondial la sprint. Așa se explică lungul șir de submultipli ai secundei, în continuă creștere. Acum zece ani tehnica se afla la stadiul microsecundei (0.000001 sau 10^{-6} sec.). În urmă cu cinci ani a fost inaugurată era nanosecundei (0.000000001 sau 10^{-9} sec.), care însă a început și ea să fie depășită.

Măsurătorile de timp la un grad de precizie atît de înalt sînt necesare, între altele, în domeniul studierii fenomenelor — invizibile pentru ochiul omenesc — care au loc în microcosmos, în interiorul atomului. Și, evident, pentru a determina și măsura „feliile" de timp atît de „subțiri", nu se mai poate recurge la obișnuitele ceasornice, fie ele chiar cele mai fine cronometre.

Electronica și-a spus cuvîntul și aici. Instalații complicate și de mare precizie, printre care aceea de la Centrul de cercetări științifice de la Saclay (Franța), ajută pe savanți în rezolvarea unor probleme de mare importanță în domeniul studierii structurii materiei. Durata unor fenomene ce se produc prin bombardarea cu particule accelerate a nucleelor atomice poate fi determinată astfel cu o precizie care merge pînă la o zecime de nanosecundă (10^{-10} sec.).

Iată însă că progresul cercetărilor atomice ridică noi cerințe în domeniul micromăsurătorilor de timp. „Ceasornicarii de la Saclay" își dau seama că destul de curînd se vor lovi de inerția sistemelor electronice de măsurat timpul. Această inerție este, desigur, infimă, dar la un grad de precizie mai înalt ea se va face totuși simțită. Explorarea fabuloasei lumi a particulelor nucleare începe să pretindă măsurători de timp de ordinul a 10^{-15} sec., 10^{-20} sec. și chiar mai jos. Iar pentru aceasta, analizoarele electronice existente vor trebui perfecționate sau, dacă se va dovedi necesar, vor trebui create sisteme și instalații de măsurat timpul cu totul noi, care să poată sesiza chiar și miliardimi de nanosecunde.

(După **Science et vie**)

Cu ajutorul electronicei

Doi teologi scoțieni, reverendul A. Q. Morton și profesorul universitar Mac Gregor din Glasgow, au stabilit, cu ajutorul unui aparat electronic, că numai 5 din cele 14 epistole ale apostolului Pavel aparțin autorului : cele către Romani, Corinteni I și II, Galateni și către Filimon. Celelalte 9 au fost redactate de cel puțin cinci autori diferiți. Aceste rezultate au fost obținute pe baza analizei mai multor elemente de stil. În felul acesta, cei doi teologi scoțieni au confirmat teza unui grup de specialiști germani în texte biblice, conduși de F. C. Baur de la Universitatea din Tübingen, care au susținut — acum 100 de ani — paternitatea lui Pavel pentru numai patru epistole.

Relatînd asupra cercetărilor sale, reverendul Morton conchide : „consecința cea mai importantă a soluției pe care am adus-o în problema autorului epistolelor lui Pavel este că toate noțiunile asupra autorității absolute în materie de religie — exprimate prin intermediul Bisericii sau al Bibliei — au fost subminate. E un lucru important pentru cei care admit încă această autoritate".

COMMONWEALTHUL

și problemele sale

Commonwealthul — Comunitatea britanică de naţiuni — este o asociaţie de state independente şi suverane, precum şi de state sau teritorii aflate încă în statut de protectorate, colonii, teritorii sub protecţie sau teritorii sub tutelă. Din Commonwealth fac parte: Marea Britanie (oficial alcătuită din Anglia, Scoţia, Ţara Galilor şi Irlanda de Nord), Cipru, Gibraltar, Malta (în Europa); Basutoland, Bechuanaland, Gambia, Ghana, Kenya, Mauritius, Nigeria, Rhodesia de Nord, Rhodesia de Sud, Nyassaland, Sfînta Elena, Seychelles, Sierra Leone, Swaziland, Tanganica, Uganda, Zanzibar şi Pemba (în Africa); Insulele Bahamas, Barbados, Bermude, Guyana britanică, Hondurasul britanic, Canada, Insulele Falkland, Jamaica, Insulele Leeward, Trinidad — Tobago, Insulele Windward (în America); colonia Aden, protectoratul Aden, Borneo (alcătuită din Borneo de Nord, Brunei, Sarawak), Ceylon, colonia Hong Kong, India, Malayezia, Insulele Maldive, Pakistan, Singapore (în Asia); Australia, Insulele Fiji, Insulele Gilbert şi Eliice, Nauru, Noile Hebride, Noua Zeelandă, Norfolk, Papua (Noua Guinee), Insulele Solomon, Tonga (în Australia şi Oceania).

CE este Commonwealthul? Această întrebare a fost pusă, după cîteva zile de discuţii aprinse, în cursul unei conferinţe organizate de un comitet preocupat de problemele Commonwealthului. Poate că răspunsul cel mai aproape de realitate l-a dat profesorul francez Pollet: „O examinare în mare a evoluţiei istorice a Commonwealthului nu permite o definiţie pozitivă. Paradoxal ştim numai ceea ce Commonwealthul **nu este**".

Dispersarea geografică, diversitatea de structuri politice, de rasă, populaţie, limbă, cultură, religie etc. — iată tot atîtea motive care nu au contribuit la închegarea unei structuri unitare, şi care au uşurat într-o anumită măsură tendinţele centrifuge din cadrul Comunităţii britanice de naţiuni. Membrii Commonwealthului nu sînt legaţi prin tratate sau alianţe sau prin alte obligaţii explicite, neputînd fi exercitat, cel puţin formal, nici un fel de control central. În afara unor acorduri de apărare comună, semnate de unii dintre membrii Commonwealthului cu Anglia, nu există o politică militară comună. Faptul este evidenţiat de altfel şi de apartenenţa Angliei, Canadei sau Australiei la pacte militare occidentale, în timp ce alte ţări membre ale Commonwealthului sînt în afara acestora.

În ce priveşte relaţiile externe, fiecare dintre ţările Commonwealthului posedă propriul său serviciu diplomatic şi cele mai multe dintre ele sînt reprezentate în diferite capitale ale lumii. Numai cînd o ţară a Commonwealthului nu are o reprezentanţă diplomatică într-un anumit stat, interesele sale pot fi reprezentate de ambasadorul Marii Britanii. Aceasta, în măsura în care respectivul stat nu alege altă cale pentru a-şi apăra interesele.

Dreptul cutumiar englez („Common Law") considerat drept o legătură trainică a ţărilor Commonwealthului nu este nici el valabil pretutindeni. De pildă, într-o serie de provincii ale Canadei, sau pe insula Mauritius domină dreptul francez, iar în Ceylon şi Rhodesia de Sud, baza regimului juridic o constituie dreptul romano-olandez. În prezent, fiecare membru al Commonwealthului stabileşte drepturile cetăţeneşti şi apartenenţa de stat a propriei sale populaţii.

Unul din principiile de bază ale Commonwealthului era recunoaşterea faptului că suveranul britanic se găseşte în fruntea tuturor statelor Commonwealthului. Era vorba de o monarhie constituţională care domnea şi nu guverna. Proclamarea republicii în ţări ca India, Pakistan, Ghana, Ceylon etc. a restrîns baza puterii regale. Menţinerea acestor state în cadrul Commonwealthului arată însă flexibilitatea în probleme de formă a statutelor Commonwealthului.

Cît priveşte asemănarea de instituţii legislative şi executive care, într-o anumită perioadă exprima comunitatea „de limbaj politic", şi aceasta a început să dispară, reflectînd poziţiile diferite, uneori chiar divergente în politica internă şi externă a acestor ţări.

Anglia este astăzi reprezentată în fiecare din ţările Commonwealthului de un înalt comisar cu funcţii aproape identice cu cele ale unui ambasador într-o ţară străină iar celelalte state ale Comunităţii britanice de naţiuni sînt reprezentate la Londra şi în alte capitale ale Commonwealthului prin înalţi comisari, care nu sînt acreditaţi însă de un şef de stat pe lîngă alt şef de stat, ci de la guvern la guvern.

Complicatul şi instabilul sistem de cooperare al Comunităţii britanice este îndrumat de Ministerul pentru problemele Commonwealthului şi coloniilor, cu un aparat politic avînd o îndelungă experienţă în acest domeniu. Importanţa care se acordă acestui minister la Londra este exprimată şi prin numele celor care au condus şi conduc acest departament. Sir Alec Douglas-Home, actualul prim-ministru al Angliei, este numai unul din influenţii fruntaşi conservatori care s-au aflat în ultimii ani în conducerea sa. Actualul titular al acestui minister este Duncan Sandys. Legăturile dintre Londra şi celelalte capitale ale Comunităţii sînt asigurate şi prin numeroase organisme, cum ar fi diferite cluburi, comisii, comitete de felurite genuri, toate acestea cu funcţii foarte diverse, începînd de la problemele de ştiinţă şi cultură şi pînă la cele privind industria, agricultura, legăturile navale, aeriene etc.

„TRĂSĂTURA DE UNIRE"

Adevărata trăsătură de unire a Commonwealthului trebuie căutată nu în numeroasele birouri ale ministerului condus de Duncan Sandys, ci mai curînd în Cityul londonez. Prezenţa capitalului financiar britanic este în fapt manifestarea directă a prezenţei Angliei în fostele sale colonii şi dominioane. Chiar dacă astăzi Anglia nu mai poate fi considerată ca singurul mare bancher al lumii capitaliste, firmele britanice continuă să fie prezente pe pieţele celor cinci continente. Ţărilor Commonwealthului le revine aproape jumătate din volumul schimburilor comerciale externe ale Angliei. Marii Britanii îi aparţine şi cea mai mare parte a investiţiilor de capital străin în ţările Commonwealthului, cu excepţia Canadei unde domină capitalul american.

Datorită existenţei zonei lirei sterline, Londra este centrul operaţiilor financiare şi comerciale ale Commonwealthului; aceasta prezintă avantaje lesne de înţeles pentru City. Zona lirei sterline s-a născut ca o necesitate pentru ţările le-

gate strîns de capitalul financiar britanic şi care folosesc în tranzacţiile lor moneda engleză. Cu excepţia Canadei, toate ţările Commonwealthului fac parte din această zonă. De ea sînt legate şi alte ţări ca Birmania, Islanda, Republica Irlanda, Iordania, Libia şi teritoriile de sub tutelă din regiunea Golfului Persic. Populaţia acestor ţări reprezintă un sfert din populaţia mondială, revenindu-le un sfert din comerţul mondial. Zona lirei sterline este caracterizată prin faptul că cea mai mare parte a comerţului ţărilor acestei zone este finanţat în monedă engleză.

Un alt mijloc care leagă statele Commonwealthului de economia britanică este şi aşa-numitul sistem al „preferinţelor imperiale", care au fost stabilite la Conferinţa economică de la Ottawa din 1932. Cu toate că sistemul stabilit atunci a fost de numeroase ori revizuit în cursul anilor, şi, în special după cel de-al doilea război mondial, el a rămas un mijloc important de expansiune a capitalului englez şi de pătrundere a mărfurilor britanice pe întinsele pieţe ale Commonwealthului. În mod teoretic, acordîndu-şi reciproc înlesniri vamale şi printr-un sistem protecţionist faţă de mărfurile concurente, ţările Comunităţii britanice ar trebui să se sprijine reciproc în comerţul dintre ele. După cum arată cifrele, în practică, preferinţele imperiale asigură... preferinţe exportului Angliei în aceste ţări.

În aceeaşi zonă a lirei sterline, concernele şi băncile engleze au obţinut profituri reprezentînd pînă la triplul investiţiilor lor globale. Unul din izvoarele de seamă pentru obţinerea acestor mari profituri este diferenţa dintre preţurile în scădere la materiile prime importate din ţările Commonwealthului si din colonii şi preţurile în creştere ale produselor industriale exportate de principale ţări capitaliste în aceste state. Astfel, volumul exportului ţărilor africane s-a dublat aproape în ultimii zece ani, dar valoarea acestuia a crescut abia cu aproape 10 la sută.

În cadrul cuvîntării pe care a rostit-o la ultima sesiune a Băncii Internaţionale de Reconstrucţie şi Dezvoltare, (Washington, octombrie 1963) ministrul de finanţe al Ghanei a declarat că în timp ce în ultimii cinci ani, volumul exportului Ghanei a crescut cu 85 la sută, cîştigul din export s-a redus cu 42 la sută, deoarece preţul produselor industriale de import a crescut simţitor" Iar revista lunară „Overseas Review", editată de Banca Barclay, care acţionează în majoritatea ţărilor Commonwealthului, scria în luna noiembrie 1963, că 34 de ţări care reprezintă prin populatia lor 70 la sută din lumea aflată în curs de dezvoltare, şi-au dublat în anii 1955—61 datoria externă ; în aceeaşi perioadă, cîştigul din export a crescut cu numai 15 la sută

După cum se vede din cifrele citate mai sus, „trăsătura de unire" între ţările Commonwealthului — factorul economic — există, într-adevăr, dar acţionează oarecum într-un singur sens.

Dacă poziţiile capitalului britanic sînt încă destul de puternice pe pieţele Commonwealthului, prezenţa economică a altor puteri capitaliste se face din ce în ce mai simţită. Încă înaintea celui de-al doilea război mondial, Statele Unite şi-au întărit poziţia economică în Canada, în detrimentul concurentului britanic, într-o asemenea măsură încît această ţară a părăsit zona lirei sterline şi a trecut în cea a dolarului. Procesul de infiltrare a capitalului nebritanic pe pieţele Commonwealthului s-a accentuat după cel de-al doilea război mondial. Alături de S.U.A., Japonia şi Germania occidentală au pătruns pe pieţele tradiţionale britanice în special în Africa.

O menţiune specială se poate face în ceea ce priveşte Pakistanul, unde capitalul american deţine poziţii din cele mai însemnate din ţările Commonwealthului.

Ca urmare a acestor deplasări, în ultimii cinci ani s-a ajuns la o scădere bruscă a comerţului dintre ţările Comunităţii britanice. De altfel, ponderea Commonwealthului în comerţul mondial capitalist a scăzut, de asemenea, în ultimii ani.

În această situaţie, intenţia Angliei de a adera la Piaţa comună a stîrnit o adevărată furtună în rîndurile partenerilor din Commonwealth. Căci intrarea în Piaţa comună ar fi dus la o scădere şi mai accentuată a comerţului din cadrul Commonwealthului. Sub semnul acestei furtuni s-a desfăşurat ultima conferinţă a primilor miniştri ai ţărilor Commonwealthului care a avut loc la Londra în 1962. Un comunicat ambiguu, pentru a cărui redactare au fost necesare două zile, a arătat că fiecare din părţi a rămas pe poziţiile iniţiale. Anglia considera probabil că intrarea în Piaţa comună merita sacrificiul unor spărturi în Commonwealth. Prin poziţia intransigentă a Franţei, care s-a opus primirii Angliei în Piaţa comună, conflictului Londra — restul Commonwealthului în această problemă i s-a pus o anumită surdină.

Dar acest conflict nu era decît o izbucnire mai violentă a intereselor divergente care privesc sfere mai largi şi nu numai în domeniul economic. Căci principala contradicţie este aceea dintre tendinţele statelor eliberate după cel de al doilea război mondial, spre dezvoltarea economică prin făurirea unei economii proprii şi încercarea capitalului britanic de a-şi menţine vechile sfere de interese. Cît priveşte relaţiile dintre Anglia şi ţările dezvoltate din Commonwealth — ca, de exemplu, Canada sau Australia — aci contradicţiile sînt cele dintre o putere capitalistă mai mare şi alta mai mică.

Creşterea mişcării de eliberare naţională, maturizarea politică a noilor state independente, tendinţele spre consolidarea independenţei economice şi politice se reflectă şi în cadrul relaţiilor dintre ţările Commonwealthului. Exceptînd Anglia, Australia, Canada, Noua Zeelandă şi Pakistanul, celelalte ţări membre ale Commonwealthului sînt rezervate faţă de blocurile militare occidentale de genul N.A.T.O., C.E.N.T.O. şi S.E.A.T.O. Aceste ţări înclină spre o politică de neutralitate, cu nuanţe diferind de la stat la stat, dar pacea şi lupta împotriva colonialismului de tip nou şi vechi, aşa cum este definit în documentele Conferinţei de la Addis Abeba, rămîn punctele de sprijin ale orientării unor ţări ca India, Ceylonul, Kenya, Nigeria etc.

Politica acestor state influenţează într-un anumit mod politica Commonwealthului în ansamblu. Renunţarea Africii de Sud la calitatea de membru al Commonwealthului pentru a evita o excludere răsunătoare, ca şi atitudinea mai nuanţată a Angliei în problema Rhodesiei şi a Nyassalandului, sînt consecinţe ale acestei influenţe. Iar atunci cînd Anglia nu a ţinut seama de opinia partenerilor ei din Commonwealth, în special cu ocazia unor voturi la O.N.U., aceasta a dus la o înrăutăţire a legăturilor între ţările membre ale Comunităţii britanice.

„PREVEDERILE METEOROLOGICE" ŞI COMMONWEALTHUL

Cunoscutul ziarist englez James Cameron scria : „A conduce astăzi treburile Commonwealthului este tot una cu a fi ministru al prevederilor meteorologice". Ceea ce a spus Cameron nu este numai o expresie a obişnuitei înclinaţii a englezilor spre umor, ci reflectă opinii cu circulaţie la Londra.

Astfel, o adunare foarte serioasă, Conferinţa convocată anul trecut de Institutul pentru chestiunile Commonwealthului şi-a manifestat pesimismul în legătură cu viitorul Comunităţii britanice. Într-unul din rapoartele principale (raportor Richard Gould Adams) se spune : „În ultimii ani, valoarea relaţiilor noastre formale cu ţările Commonwealthului a slăbit, într-o anumită măsură, ca urmare a neîncrederii unora dintre noii membri ai Commonwealthului în politica noastră (britanică). În relaţiile noastre cu ţările aflate în curs de dezvoltare şi cu ţările neangajate, din care multe sînt membre ale Commonwealthului, sîntem discreditaţi într-o anumită măsură, ca urmare a participării noastre la pactul nord-atlantic".

Influentul ziar britanic **Times** scria încă mai de mult : „Fiecare întîlnire a primilor miniştri, iar în trecut fiecare conferinţă de imperiu, dezvăluia că legăturile slăbesc în permanenţă în sînul Commonwealthului".

Anul electoral în care se află Anglia va impune fără îndoială atît conservatorilor cît şi laburiştilor luarea unei poziţii în problema relaţiilor din cadrul Commonwealthului. Cert este însă că, indiferent de aceasta, Commonwealthul, aşa cum o dovedesc evenimentele, nu rămîne în afara evoluţiei istorice.

I. MANEA

PUNCTE DE VEDERE

МЕЖДУНАРОДНАЯ ЖИЗНЬ

MOSCOVA

EUROPA OCCIDENTALĂ: ELEMENT ACTIV SAU PASIV ÎN LUPTA PENTU PACE?

DUPĂ evenimentele sîngeroase de la Dallas şi declaraţiile unei serii de oameni de stat din Occident, s-a făcut simţită o anumită îngrijorare în legătură cu o eventuală influenţă negativă a acestor evenimente asupra dezvoltării dialogului diplomatic dintre Est şi Vest. Astfel, vorbind la 29 noiembrie 1963 în comitatul Lincolnshire, primul ministru al Angliei, Douglas-Home, a remarcat că dacă în viitoarele luni nu se va realiza un progres în rezolvarea unor probleme ca repartizarea posturilor de observaţie pe ambele părţi ale liniei care desparte ţările N.A.T.O. de cele ale Tratatului de la Varşovia, preîntîmpinarea răspîndirii în continuare a armei nucleare şi trecerea la măsuri practice de dezarmare, atunci „noi (Occidentul) putem pierde foarte uşor baza pe care am reuşit s-o creăm". Fără îndoială, Douglas-Home se referea la semnarea Tratatului de la Moscova cu privire la interzicerea parţială a experienţelor nucleare, care a deschis în faţa Răsăritului şi Occidentului perspectiva unor noi paşi îndreptaţi spre destinderea încordării internaţionale şi consolidarea păcii.

Prin însemnătatea sa pozitivă pentru cauza păcii, Tratatul de la Moscova are un caracter global. Dar este absolut limpede că, concomitent cu el, pe ordinea de zi a politicii internaţionale a fost pusă problema măsurilor menite să slăbească încordarea acolo unde ea este foarte mare şi plină de consecinţe serioase pentru pacea generală, adică pe continentul european.

Să comparăm declaraţia mai sus-amintită a lui Douglas-Home şi alte declaraţii analoge ale oamenilor politici vest-europeni, străbătute de temeri în legătură cu dezvoltarea evenimentelor în această parte a Europei, cu pronosticurile observatorilor americani, care scriu despre o eventuală şi posibilă „pauză" în politica externă a noului preşedinte al S.U.A., L. Johnson, din cauza supraîncărcării lui cu probleme interne şi a pregătirii pentru alegerile prezidenţiale din S.U.A.

Prin logica lucrurilor, guvernele vest-europene trebuie să fie mai active decît în trecutul apropiat, dacă ele vor să se dezvolte procesul de slăbire a încordării internaţionale în condiţiile în care noul preşedinte al S.U.A. anunţă că intenţionează să urmeze linia defunctului preşedinte în realizarea păcii, dar în acelaşi timp previne că în următoarele luni va fi nevoit să acorde atenţia principală problemelor interne.

Înseamnă deci că, spre deosebire de ceea ce s-a observat în decursul anului trecut, Europei occidentale îi este sortit să joace un rol mai activ în tratativele cu ţările socialiste cu privire la măsurile ulterioare îndreptate spre destinderea încordării, cu atît mai mult cu cît, în cazul respectiv, este vorba în primul rînd de soarta păcii şi securităţii în Europa.

În acest sens, cel mai activ şi hotărît s-a pronunţat ministrul afacerilor externe al Belgiei, Paul Henri Spaak. Liderul laburiştilor englezi, Harold Wilson, a declarat, de asemenea, de nenumărate ori că sprijină ideea creării unei zone dezatomizate în Europa centrală, necesitatea recunoaşterii graniţelor existente în Europa şi a normalizării relaţiilor cu Republica Democrată Germană în vederea rezolvării problemei vest-berlineze. În acelaşi spirit s-au pronunţat unii oameni politici influenţi din Italia şi ţările scandinave. Este semnificativ faptul că şi în Germania occidentală, după demisia lui Adenauer din funcţia de cancelar, s-au observat indicii ale unor adieri proaspete. Aceasta s-a manifestat în primul rînd în extinderea contactelor comerciale ale R.F.G. cu ţările socialiste din Europa răsăriteană.

Deci, Europa occidentală, din punctul de vedere al atitudinii ei faţă de lupta pentru pace, nu se mai înfăţişează astăzi pretutindeni în tonuri sumbre. Forţele interesate ca Europa occidentală să fie pasivă în lupta pentru pace nu au reuşit să împiedice alăturarea tuturor ţărilor acestui continent, în afară de Franţa, la Tratatul de la Moscova.

E posibil ca dispariţia sprijinitorilor „războiului rece" să înceapă în Europa nu de la centru, ci de la regiunile ei periferice — din Scandinavia şi din sud-est, din Balcani. Formarea unei zone denuclearizate în nordul Europei devine o cerinţă tot mai imperioasă în Scandinavia şi este sprijinită de guvernele ţărilor din această regiune. Înfrîngerea forţelor reacţiunii extreme în alegerile din Grecia poate crea premise mai favorabile pentru realizarea propunerilor privitoare la zona denuclearizată în Balcani. În sfîrşit, înfăptuirea ideii cu privire la măsurile de preîntîmpinare a unui atac prin surprindere pe ambele părţi ale liniei care desparte ţările N.A.T.O. de ţările Tratatului de la Varşovia ar permite să se concentreze toată atenţia către problemele „dezatomizării" regiunii respective.

Retragerea instalaţiilor de rachete americane „Jupiter" din Turcia şi Italia, demontarea instalaţiilor de rachete „Thor" din insulele britanice sînt considerate de unii observatori occidentali ca începutul unui proces treptat de „dezatomizare" în unele nuclee ale sistemului atlantic. Dar ceea ce e de dorit nu trebuie luat drept realitate. Deocamdată faptele nu arată că sfera de răspîndire a armei nucleare s-ar îngusta. Dimpotrivă, retrăgînd rachetele din Turcia şi Italia, Statele Unite transformă Marea Mediterană într-o regiune de baze a submarinelor lor atomice înzestrate cu rachete „Polaris". S-ar putea riposta că aceasta nu schimbă esenţial situaţia, întrucît în Marea Mediterană se află de multă vreme navele flotei a 6-a americane, dintre care unele poartă, fără îndoială, pe bord arma nucleară. E adevărat că arma nucleară tactică a S.U.A. a apărut în Marea Mediterană mult mai devreme decît „Polaris". Dar „Polaris" este o armă strategică cu o rază de acţiune mult mai îndepărtată. Existenţa ei în bazinul Mării Mediterane complică deci situaţia în regiunea respectivă, şi nu numai acolo.

Intensificarea năzuinţei spre pace duce la importante schimbări interne în ţările vest-europene. În legătură cu aceasta este semnificativă, de pildă, declaraţia influentului săptămînal danez *Finanstidende*. „Un vînt favorabil — scria săptămînalul — umflă pînzele partidelor muncitoreşti. În R.F.G., cu prilejul fiecărei alegeri în Landtag, se observă succese ale social-democraţilor. Alegerile suplimentare din Anglia consolidează poziţia laburiştilor. În Italia se observă un nou şi important reviriment al stîngii. Ţările scandinave au ocupat de multă vreme poziţii trainice în acest detaşament. Se observă o tendinţă spre stînga comună întregii Europe occidentale".

La rîndul lor, aceste transformări în repartiţia şi raportul de forţe din ţările vest-europene care, bineînţeles, nu trebuie supraapreciate, creează condiţii mai favorabile unei activizări a eforturilor Europei occidentale în lupta pentru consolidarea păcii şi dezvoltarea unei politici de coexistenţă paşnică.

Toate aceste fapte, precum şi altele, nu sînt însă atît de importante încît pe baza lor să se poată trage concluzia unei cotituri hotărîte a Europei occidentale spre căutarea unor căi corespunzătoare intereselor păcii.

Nu se poate trece cu vederea faptul că lupta consecventă şi hotărîtă a Uniunii Sovietice şi a celorlalte ţări socialiste pentru asigurarea unei păci trainice şi înlăturarea ameninţării unui război mondial activizează procesele pozitive existente şi în politica unei serii de state vest-europene. Această luptă se desfăşoară în condiţii grele şi nu dă întotdeauna rezultate imediate, dar sîntem încredinţaţi că timpul lucrează în favoarea cauzei păcii şi progresului.

V. MATVEEV

„Un corp străin..."
(din CHICAGO SUN TIMES)

Le Monde

PARIS

ÎN LEGĂTURĂ CU SCHIMBURILE COMERCIALE DINTRE ANGLIA ŞI CUBA

CERCURILE oficiale britanice au reacţionat cu nemulţumire la declaraţiile făcute la Washington de dl Hodges, ministrul comerţului, în legătură cu contractul dintre guvernul cuban şi compania britanică Leyland, pentru cumpărarea a patru sute de autobuze. Există temerea că aprecierile ministrului american vor întreţine în opinia publică americană o stare de spirit de natură să creeze o atmosferă prea puţin favorabilă vizitei oficiale pe care sir Alec trebuie să o facă peste cîteva săptămîni la Washington.

În fond, contractul Leyland nu a provocat nici o surpriză la Washington, care s-a reţinut de la orice protest oficial, şi nu se prevăd nici un fel de măsuri de represiune faţă de companie. Livrările vor fi afectate doar de dispoziţiile conform cărora vapoarele americane şi cele ale altor ţări primind ajutor american nu pot transporta mărfuri pentru Cuba. Directorii de la Leyland au şi avut o serie de dificultăţi în legătură cu această problemă de transport şi vor trebui să întrebuinţeze cargourile unei companii maritime ale R.D.G.

Pus la curent cu acest proiect, Departamentul de stat a luat legătura, acum două săptămîni, cu guvernul britanic, pentru a-şi exprima dezaprobarea şi în acelaşi timp pentru a încerca să obţină sprijin faţă de politica de izolare economică a Cubei. Atitudinea britanică în faţa acestui demers a fost, însă, negativă.

Guvernul de la Londra consideră că această politică este lipsită de eficacitate şi este preocupat, de altfel, de dezechilibrul schimburilor sale comerciale cu Cuba. În 1963, exportul Marii Britanii către Cuba s-a ridicat la 2 500 000 lire, dar importul a însumat 13 500 000 lire. Este deci necesar să fie restabilit un oarecare echilibru. Ministerul englez al comerţului a reamintit că Anglia nu a impus niciodată boicotarea comerţului cu Cuba, cu excepţia contractelor privind produsele strategice, şi că nici o restricţie nu limitează comerţul exterior cu această ţară.

Cît despre compania Leyland, Cuba constituie una din pieţele sale tradiţionale, pentru că i-a mai vîndut autobuze în 1949 şi în 1959. Mai mult, compania speră să obţină un nou contract pentru 1 000 de autobuze, graţie eforturilor intensive întreprinse de vînzătorii ei, care i-au învins pe concurenţii francezi, germani, japonezi etc.

Se constată la Londra o gravă nemulţumire faţă de atitudinea Washingtonului în acest domeniu : de a stigmatiza alte ţări care fac comerţ cu lumea comunistă, dar a ajunge la un acord imediat ce intră în joc interese americane importante.

Este drept că industria Marii Britanii poate cîteodată să profite în urma acestor presiuni americane. Astfel, dacă guvernul spaniol ar refuza, ca urmare a avertismentelor de la Washington, contractele în legătură cu construcţia a o sută de nave, în valoare de 500 milioane de dolari, pe care le-a propus guvernul cuban, se înţelege că şantierele navale britanice ar moşteni o parte din această comandă...

Henri PIERRE

Herald NEW YORK Tribune

„ORICINE, NUMAI EL NU!"

E INUTIL să faci preziceri. Totuşi, merită cel puţin să observăm că intrarea senatorului Barry Goldwater în cursa republicană se va termina, desigur, printr-o creştere considerabilă a interesului republicanilor pentru guvernatorul William Scranton din Pennsylvania.

Motivele care au determinat această timidă prezicere sînt complexe, dar interesante. Fără doar şi poate, Scranton este în mod oficial un candidat pentru alegerile prezidenţiale, care ar putea avea şanse în anumite împrejurări. Dar acest rol i-a făcut ridiculi pe mulţi politicieni. Pentru prima dată în mai bine de 30 de ani, anul acesta, un candidat pentru alegerile prezidenţiale care ar putea avea şanse în anumite împrejurări nu pare caraghios, deoarece 1964 a început pur şi simplu să semene cu anul 1920.

În 1920, reprezentanţii republicani cu cele mai multe şanse erau generalul Leonard Wood şi guvernatorul Frank E. Lowden din Illinois. Niciunul din ei nu era acceptat de aripa republicană care-l sprijinea pe celălalt. Şi tocmai din cauza acestei inacceptări ei s-au eliminat reciproc. Guvernatorii republicani din acea perioadă l-au numit atunci pe Warren Gamaliel Harding, aşa cum proiectaseră de la început.

În zilele noastre nu există guvernatori republicani foarte importanţi, iar guvernatorul Scranton, fără îndoială, nu se confundă cu Harding ; totuşi el îşi proclamă calm respectul pentru toţi cei în cauză. Este de asemenea foarte accesibil şi atrage din ce în ce mai mult atenţia pe plan naţional.

Întrebarea e dacă într-adevăr candidatura lui Goldwater se va termina prin crearea unei noi situaţii Wood-Lowden ; cu alte cuvinte, dacă senatorul Goldwater şi rivalul său anunţat, guvernatorul Nelson Rockefeller din New York, vor fi consideraţi, fiecare din ei, inacceptabil pentru aripa republicană care-l susţine pe celălalt. În ceea ce-l priveşte pe senatorul Goldwater, este uşor de prezis că nu va fi acceptat de aripa adversă. Liderii partidului din statele industriale au fost gata să tolereze numirea lui Goldwater, atîta timp cît ei erau siguri că preşedintele Kennedy va cîştiga oricum în statele lor ; dar toate acestea s-au schimbat o dată cu asasinarea preşedintelui Kennedy.

Şi mai rău, din punctul de vedere al senatorului, este faptul că pretenţia sa de a obţine voturile statelor din sud a început brusc să semene a vorbărie goală, acum cînd reprezentantul democrat va fi preşedintele Johnson. Această situaţie îl va forţa aproape pe senatorul Goldwater să adopte poziţii din ce în ce mai extremiste, întrucît el caută să recîştige teren în sud.

Deci, dacă Goldwater se va apropia de poziţia celor care susţin supremaţia albilor, el va fi din ce în ce mai puţin acceptat în statele mari de deasupra liniei Mason-Dixon, în care un candidat prezidenţial trebuie să cîştige pentru a învinge în alegeri.

Totuşi, senatorul nu poate să procedeze invers şi să se orienteze spre o politică de centru. Ca pseudo-scranton sau semirockefeller senatorul va deveni subiect de batjocură pentru toţi, şi el ştie acest lucru.

Acest fapt pune şi mai acut problema dacă guvernatorul Rockefeller nu va fi de asemenea considerat inacceptabil de foarte mulţi republicani. Rezolvarea acestei probleme depinde de doi factori necunoscuţi — efectul final al noii căsătorii contractate de guvernator şi alegerile preliminare în cadrul cărora el îl va înfrunta pe Goldwater.

Se spune că el va cere ţării într-o emisiune televizată să dea dovadă de înţelegere pentru noua sa căsătorie şi va apare probabil pe micul ecran alături de d-na Rockefeller — lucru care, desigur, îl va ajuta. Cei care cîntăresc cel mai bine situaţia din New Hampshire spun că şansele lui Rockefeller cresc cu fiecare ceas. După cum s-a mai amintit, strategii lui Rockefeller sînt cu adevărat plăcut impresionaţi de faptul că rivalul lui Rockefeller va fi Goldwater. Ei îşi închipuie, pe bună dreptate, că el poate să dovedească şi acum, după căsătorie, că este popular, învingîndu-l pe Goldwater în New Hampshire, California şi Oregon. Au început chiar să vorbească despre „pericolul" ca Goldwater să se retragă după ce va fi înfrînt în New Hampshire — o bună ilustrare a proverbului „Să nu vinzi pielea ursului din pădure". Dar chiar dacă Rockefeller iese

bine în cadrul alegerilor preliminare există un alt pericol care nu poate fi uitat. Deşi entuziaştii care-l susţin pe Goldwater în cadrul partidului republican sînt în minoritate, ei constituie o minoritate pasionată şi care nu gîndeşte. Ca principal concurent al eroului lor, Rockefeller îşi va cîştiga desigur ura de moarte a oamenilor lui Goldwater. O mare parte din ei înclină să-l urască de pe acum.

De fapt, Rockefeller va trebui să fie foarte abil, să evite consolidarea acestei uri, chiar dacă va cîştiga în cadrul alegerilor preliminare. Astfel s-ar putea ca, la terminarea convenţiei, fiecare din marile grupuri de delegaţi să arate, extenuat de furie, cu degetul spre favoritul grupului advers strigîndu-i groaznicele cuvinte : „Oricine, numai el nu !"

Joseph ALSOP

Neue Zürcher Zeitung

DIN NOU CAZUL ARGOUD

NU-UL FRANCEZ la cererea guvernului federal german ca Argoud, conducătorul O.A.S. răpit din München să fie retrimis în Germania, a fost primit la Bonn cu accente foarte critice. Răspunsul Parisului la nota germană din 30 decembrie nu numai că a survenit cu o promptitudine surprinzătoare, dar a reprezentat totodată un contraatac la care Ministerul de Externe de la Bonn elaborează în prezent un răspuns. Secretarul de stat von Hase a comunicat că în curînd comisia Bundestagului pentru afacerile externe va fi informată de evoluţia cazului. Probabil că se urmăreşte să se preîntîmpine discutarea din nou a acestei afaceri în parlament, ceea ce nu ar face decît să toarne şi mai mult gaz peste foc. Potrivit lui von Hase, guvernul consideră cazul Argoud drept un incident izolat, care bine înţeles, trebuie clarificat şi lichidat pentru a nu se repercuta şi asupra altor relaţii ; date fiind însă poziţiile juridice contrarii şi presiunea parlamentară de la Bonn, va fi greu ca acest caz complicat să fie lichidat cu puţin zgomot. Deputatul U.C.D. Süsterhenn a condamnat răpirea lui Argoud drept „o încălcare flagrantă a suveranităţii germane". În ciuda prieteniei nu se poate admite ca poliţia şi agenţii secreţi francezi să folosească teritoriul republicii federale pentru o activitate ilegală. Şi Schmitt-Vockenhausen, din partea partidului social-democrat şi-a exprimat regretul în legătură cu nota negativă franceză. El a declarat că aşteaptă ca guvernul federal să formuleze cu mai multă tărie în nota sa de răspuns punctul de vedere vest-german. Un purtător de cuvînt al partidului liber german a calificat atitudinea guvernului francez drept un balast pentru relaţiile franco-vest-germane.

Cazul Argoud ameninţă să devină un litigiu neplăcut, ba chiar un punct de cristalizare a dezacordurilor franco-vest-germane. Majoritatea comentatorilor germani sînt de acord că prin atitudinea sa reţinută de pînă acum guvernul federal a contribuit singur la evoluţia nefericită a lucrurilor. El nutrea speranţa falsă că totul se va aranja fără vreun demers oficial la Quai d'Orsay, ceea ce a întărit convingerea eronată a francezilor că Bonnul nu va cere în mod serios retrimiterea lui Argoud în Germania federală.

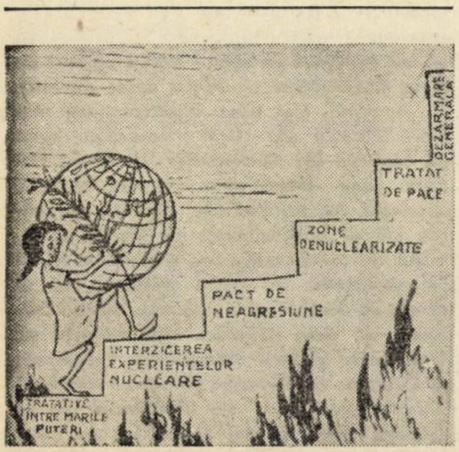

Primul pas pe un drum important
(DIE TAT—Frankfurt pe Main)

The World Today

LONDRA

UNITATEA AFRICII RĂSĂRITENE — PROBLEME ŞI PERSPECTIVE

LA 5 IUNIE 1963 preşedintele Tanganicăi şi primii miniştri ai Kenyei şi Ugandei au dat publicităţii o declaraţie în care anunţau că guvernele lor intenţionează să formeze o Federaţie a Africii răsăritene. Dacă planurile lor vor fi puse în practică, statul Africii răsăritene, cu o populaţie de aproximativ 25 milioane de locuitori, va fi — ca mărime — cel de-al treilea din acest continent. Deşi s-a discutat anterior despre oportunitatea unei uniuni mai strînse, comitetul de lucru creat în vederea pregătirii unui proiect de constituţie nu a fost în măsură să ajungă la un acord în legătură cu o serie de chestiuni. Conferinţa guvernelor din Africa răsăriteană, care urma să examineze recomandările comitetului, a fost amînată în cîteva rînduri, iar unii miniştri din Uganda au exprimat îndoieli în legătură cu Federaţia. În ultimul timp s-a vorbit chiar despre posibilitatea de a se forma o federaţie între Kenya şi Tanganica, Uganda urmînd a i se alătura „într-o etapă ulterioară". Alte state africane, în special Ghana, au afirmat că înfiinţarea unei Federaţii a Africii răsăritene ar periclita unitatea africană.

În lumina evenimentelor care au avut loc din momentul publicării declaraţiei din 5 iunie, s-ar putea pune întrebarea dacă mişcarea spre unitate regională în Africa răsăriteană se va dovedi tot atît de ineficientă ca şi alte mişcări asemănătoare din alte părţi ale continentului. Era oare menită această declaraţie să dovedească simpatia Africii răsăritene faţă de Carta Organizaţiei Unităţii Africane (O.A.U.), care fusese parafată cu mai puţin de două săptămîni înainte de semnarea ei, — şi atîta tot ? Sau era privită doar ca un mijloc de a grăbi acordarea independenţei Kenyei ? Fără îndoială, aceşti factori au fost luaţi în considerare ; dar ei trebuie priviţi ca secundari. Preşedintele Nyerere şi primii miniştri Kenyatta şi Obote sînt de acord în principiu asupra înfiinţării unei federaţii şi — după părerea lor — s-ar putea ca multe din problemele care stau în faţa ţărilor lor să se dovedească mai uşor de soluţionat în cadrul federaţiei. Cu toate acestea, aşa cum au dovedit-o unele evenimente mai recente, fiecare dintre aceste ţări este de părere că viitoarea constituţie federală ar trebui elaborată după un tipar oarecum diferit şi că următoarea repriză a convorbirilor va necesita tocmeli înverşunate şi compromisuri. Negociatorii vor fi ajutaţi totuşi de faptul că există deja o atitudine generală de angajare faţă de înfăptuirea unei uniuni mai strînse şi faţă de ideea panafricanismului, precum şi un cadru real pentru cooperarea şi coordonarea în viitor.

Moştenirea colonială

Legătura dintre cele trei state est-africane datează din perioada imediat următoare primului război mondial şi acceptării de către Anglia a mandatului Ligii Naţiunilor asupra fostei Africi răsăritene germane (excepţie făcînd Burundi şi Ruanda, care au fost puse sub mandatul Belgiei, şi au constituit protectoratul Ruanda-Urundi). În deceniul 1920—1930 şi în primii ani de după 1930, se acordase o mare atenţie cîtorva propuneri care preconizau realizarea unei uniuni politice mai strînse, dar din diferite motive nici una dintre acestea nu a fost acceptată. Cooperarea s-a dezvoltat pe o linie mai degrabă practică : a fost înfiinţată o piaţă comună, a fost adoptată o monedă comună, anumite servicii — ca poşta şi telecomunicaţiile — au fost coordonate pe o bază regională şi au fost organizate cîteva instituţii de cercetări est-africane. Cel de-al doilea război mondial a făcut ca strîngerea colaborării să devină o necesitate imperioasă, iar secretariatul conferinţei guvernatorilor din Africa răsăriteană, înfiinţat în 1926, a devenit un fel de oficiu de clearing pentru diferitele comitete şi consilii instituite în vederea combaterii lipsurilor postbelice.

Pentru a continua această legătură în perioada de după război, Ministerul britanic al Coloniilor a înfiinţat în 1948 Înaltul comisariat al Africii răsăritene. Trei guvernatori teritoriali au fost investiţi cu prerogativele autorităţii, preşedinte fiind guvernatorul Kenyei. A fost creată o Adunare legislativă cen-